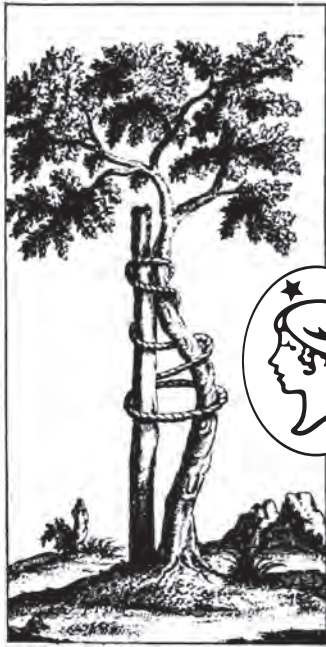

Edice Osobnosti 3. LF UK
Praha 2019

**NIKDY JSEM
SE NENUDIL.
NEMĚL JSEM
NA TO ČAS!**

(ŽIVOTNÍ PŘÍBĚH PROF. MUDR. OLDŘICHA ČECHA, DRSC.)

© Univerzita Karlova, 3. lékařská fakulta, 2019

Editor: Jaroslav Veis

Photos: Miroslav Zajíc, Jaroslav Veis a osobní archiv Oldřicha Čecha

ISBN: 978-80-87878-42-2

Všechna práva vyhrazena.

Žádná část této publikace nesmí být žádným způsobem reprodukována, ukládána a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu vydavatele.

Příběh ortopeda	8
Žáci	60
QBFFFS	80
Dokumenty a texty	102
CV	124
Výběrová bibliografie	128
Obrazová příloha	142

ČÁST I

PŘÍBĚH

ORTOPEDA —

Sál Radany Königové v budově 3. lékařské fakulty UK, 27. únor 2019. Právě probíhá tisková konference k 50. výročí první operace totální endoprotézy kyčelního kloubu v Československu. Před kamerami a diktafony sedí v čele stolu dva muži. Ten vlevo, bělovlasý, v brýlích s tenkým kovovým rámečkem je o poznání starší. Trochu se usmívá a v rukou má asi patnácticentimetrový prohnutý kovový dřík s kulovou hlavicí.

Mužovy ruce jsou velké, s pevnými dlouhými prsty, na první pohled široké. Je zřejmé, že za sebou mají několik desetiletí práce. Dříkem si pohrává způsobem, který nenechá na pochybách, že ho držel nesčetněkrát. A především usazoval do pacientovy kyčle – je to ta část endoprotézy kyčelního kloubu, která se při operaci upevňuje do stehenní kosti. Byl to on, kdo u nás poprvé totální endoprotézu kyčelního kloubu implantoval:

Prof. MUDr. Oldřich Čech, DrSc., první přednosta Ortopedicko-traumatologické kliniky 3. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice Královské Vinohrady, profesor Univerzity Karlovy. Průkopník moderní ortopedické chirurgie, traumatologie, osteosyntézy a implantací totálních náhrad kyčelního kloubu nejen v této zemi, ale ve své době i v celé střední a východní Evropě. A především, vysokoškolský učitel, který odborně vychoval nejvíc profesorů ortopedie v této zemi.

Nejlepší z žáků, alespoň podle učitelových slov, sedí vpravo vedle něho. Trochu podsaditý, s šedivou brádkou a pronikavými očima. Je to prof. MUDr. Martin Krbec, CSc., současný přednosta kliniky, jejímž byl profesor Čech zakladatelem.

Když v roce 1969 doktor Oldřich Čech na 1. ortopedické klinice Všeobecné fakultní nemocnice v ulici Na Bojišti implantoval první totální endoprotézu v zemi, kvůli níž se tu dnes sešli novináři, bylo profesoru Krbcovi teprve třináct. „Osobní zážitek na rozdíl od pana profesora z toho mít nemůžu,“ říká, „ale pacientku, které byla implantována, jsem později poznal. Sledovali jsme ji až do konce života tady na Vinohradech v ambulanci profesora Čecha a protéza jí vydržela, byť s určitým uvolněním, až do roku 2000...“

Spolu s profesorem Čechem pak vzpomíná a vypráví o historii operace, která od chvíle, kdy na konci padesátých let minulého století dospěla do své moderní podoby, zbavila miliony lidí po celém světě dlouholetých bolestí

i obav, že zbytek života stráví na invalidním vozíku a doslova je postavila znovu na nohy. Počet implantovaných endoprotéz roste každý rok, stejně jako se rozšiřuje věkové spektrum pacientů. Jen v České republice se půl století po první operaci implantuje kolem 18 000 kyčelních endoprotéz ročně.

„Jak se tenkrát první československá pacientka vybírala?“ ptá se poté, co oba profesori skončí se vzpomínáním i s přehledem vývoje problematiky, jeden z novinářů.

Profesor Čech se zarazí, jako kdyby mu ta otázka nedávala smysl. Pak se rozpačitě usměje: „Jednoduše, prostě nemohla chodit. To je přece spravedlivé, ne?“

Večer se učitel i žák znovu sejdou v televizním studiu. Moderátor Událostí a komentářů ČT 24 se zeptá, zda měl profesor Čech nějaké motto, zásadu, kterou svým žákům vštěpoval, aby si ji vždy opakovali. Pan profesor se na chvíli zamyslí. „Prostě jsem se jen snažil co nejvíc operovat,“ řekne pak. „A studenty a mladé lékaře co nejvíc naučit.“

„Pan profesor přinesl světovou technologii a dělal vše pro to, aby se co nejvíc rozšířila,“ souhlasí profesor Krbec. „Měl jsem vždycky radost, když jsme spolu mohli operovat a já mu asistoval. Strávili jsme spolu na sále možná stovky hodin ... dodnes se někdy při operaci zamyslím a zeptám se sám sebe, co asi by v téhle situaci udělal on ...“

Rodina Čechových pochází z jihočeské vsi Dráčov, ležící na Lužnici jen kousek od Tábora. Dědeček Oldřicha Čecha Václav přišel do Prahy až na samém sklonku 19. století. Nepřišel však přímo z Dráchova, nýbrž oklikou přes Maďarsko. Už v mládí si získal pověst odborníka, který rozumí jezdeckým, a hlavně kočárovým koním – což v oné době byla hodně důležitá profese – a tak o práci zejména ve šlechtických sídlech neměl nouzi. Když mu pak rodina baronů Derczenyiových, které patřil zámek se statkem v Dolních Počernicích, nabídla místo, neváhal. S mladým baronem Bélou, který nebyl žádný suchý patron, si rozuměl, a tak místo vzal a přestěhoval se i s rodinou na dohled od Prahy, do Dolních Počernic.

Zpočátku bydleli v najatém bytě v zámeckém areálu, ale toužili po tom, aby mohli žít ve vlastním. Když pak pracovitá a spořivá Václavova manželka Anna koupila skromný domek číslo 60, mladá rodina se dvěma syny se tam přestěhovala.

Počátek 20. století byl pro každého, kdo se uměl chopit příležitosti, časem plným nadějí i možností vyšvihnout se nahoru. Také prarodiče profesora Čecha chtěli, aby se jejich synové posunuli na společenské škále výš. Staršího nechali vyučit dentistou a on pak celý život provozoval úspěšnou zubařskou praxi v Bechyni. Na stejnou dráhu chtěli vyslat i mladšího syna. Jenže zasáhly dějiny: komorník ze zámku Derczenyiových narukoval do první světové války a mladší syn Oldřich, tatínek profesora Čecha, musel místo do školy na zámek starat se o barona Derczenyiho.

Na podzim 1918 válka skončila, s ní i monarchie, nová republika zrušila šlechtické tituly i výsady. Nedobrovolný komorník Oldřich Čech přišel o práci, okamžitě si však našel novou: nastoupil k železnici, kde vydržel celý život a postupně se vypracoval až na vlakvedoucího. Oženil se a 19. července 1928 se jeho ženě Marii narodil nejstarší ze tří synů a protagonista tohoto příběhu Oldřich, o čtyři roky později prostřední Evžen a o dalších šest let později nejmladší Přemysl.

Domek Čechových byl malý, z nepálených vepřovicových cihel. Měl tři místnosti, v jedné z nich byla podlaha jen z udusané hlíny, záchod byl venku v dřevěné budce, voda se nosila ze studny na dvoře.

Čechovi měli i malé hospodářství: v jednom chlívků maminka chovala prase, v druhém zase kozu, měli také pár slepic a hus, na protější straně nedlážděné ulice pak pronajatou louku, kam kluci chodili sekat trávu pro domácí zvířata.

„Vedli jsme jednoduchý, ale poctivý život,“ vypráví o tom dnes Oldřich Čech a usmívá se, když vzpomíná na pravidelné sobotní koupání v dětství: „Doprostřed kuchyně se postavily dřevěné necky, maminka na kamnech ohřála vodu, my tři bráchové jsme do necek postupně lezli a tatínek nám k tomu hrál na housle svou oblíbenou staropražskou písničku Kdyby zašlo Podskalí, Čechové by plakali...“

„Když šel v zimě člověk do budky na záchod, na prkénku byla jinovatka...“ vzpomíná zase se smíchem nejmladší z bratří Čechů Přemysl.

Rodina byla v domku Čechových na prvním místě. Maminka Marie se vždycky postarala, aby kluci nestrádali v jídle ani v ničem jiném. Byla švadlena a kromě práce pro zákazníky šila také na všechny doma. Tatínek, i když ho práce na dráze odváděla často daleko a na mnoho hodin od domova, zase dbal, aby synové netrávili čas jen tak zbůhdarma. Vedl je hlavně ke sportu, nejen k prostným cvičením v místní sokolovně, ale taky k fotbalu (sám byl platným hráčem fotbalového mužstva SK Dolní Počernice a podle některých hrál tak dobře, že by si zahrál i v některém pražském týmu ve vyšší soutěži), k basketbalu a později i k turistice nebo ke kanoistice. Není divu, že sport hrál tenkrát v životě všech tří kluků snad tu nejdůležitější roli. „Když jsem něco provedl, stačilo jen, aby mi maminka pohrozila, že nebudu smět jít do Sokola, a rázem jsem byl hodný,“ říká o tom profesor Čech. S věkem však přišly jiné priority a sport zůstal rekreačním koníčkem. Jen nejmladší Přemysl svůj sportovní talent rozvíjel dál, hodně i pod vlivem nejstaršího Oldřicha. Ještě jako junior se v rychlostní kanoistice stal mistrem Československa a dotáhl to až do Dukly Praha.

Obrovským zážitkem pro všechny tři kluky v oněch chudých časech po druhé světové válce byla samostatná klukovská výprava do slovenských hor. Bratři Čechovi na Slovensko vyrazili ještě s kamarádem a prošli Roháče, Fatru i Vysoké a Nízke Tatry. Na cestu si vydělali brigádou při čištění potoka Rokytky. Rozpočet byl skromný: díky tatínkově

nahoře Dědeček Václav Čech

dole Tatínek profesora Čecha, také Oldřich, v dresu SK Dolní Počernice (druhý zprava).

S babičkou Annou a maminkou Marií

práci na dráze měli levné režijní jízdenky, spali pod jednoduchým stanem ze čtyř starých německých trojcípých celt, v batohu si nesli každý ještě pecen chleba a hrnek sádla se škvarky. Už tenkrát prokázal Oldřich Čech organizační talent a smysl pro pečlivou přípravu všech projektů, do kterých se v životě pouštěl: „*Měl jsem to přesně naplánované. Jídla jsme nesli vždycky tolik, aby nám to vystačilo do dalšího místa zvolené trasy, kde už nás čekal na poště poste restante balík a v něm čerstvý chleba a sklenice se sádlem a škvarky od maminky...*“

O politice se v rodině příliš nemluvalo, zato o historii hodně. „*S církví se však tatínek rozešel, takže my kluci jsme ani nebyli pokřtěni. Když jsem pak začal chodit do gymnázia, vydělal jsem na tom trochu času, měl jsem při hodinách náboženství volno,*“ usmívá se dnes profesor Čech.

O vzdělání svých synů tatínek, ač sám měl jen tři měšťanky (nebo právě proto), dbal. „*Učil jsem se většinou dobře, na starý smyčec, kterým jsme dostávali na zadek, když jsme něco provedli, tak kvůli špatným známám nikdy nedošlo. Tatínek mě směřoval do Libně na reálné gymnázium, kam jsem začal chodit v roce 1939. O čtyři roky po mně na něj šel i prostřední bratr Evžen. Do třetice to však nevyšlo. Když měl na počátku padesátých let jít na střední školu nejmladší bratr Přema, usoudili noví počerničtí funkcionáři, že dva ležáci, jak říkali všem, kdo nepracovali rukama, jsou na jednu rodinu až moc a poslali ho do učení. Tatínek tenkrát napsal rozhořčený dopis předsedovi vlády a ten kupodivu rozhodnutí místního výboru zrušil. Jenže Přema se mezitím začal učit v Tesle nástrojařem a zalíbilo se mu tam, už na tom nechtěl nic měnit. I když poměrně brzy to hodně rázně změnil sám a přihlásil se do Československé námořní plavby. Začal jako lodník, pak si doplnil vzdělání. Nakonec jezdil třicet let jako strojní důstojník po všech mořích světa.*“

I na gymnáziu se Oldřich Čech učil dobře – vlastně ve všem, do čeho se pustil, se mu dařilo. Vynikal v deskriptivní geometrii; jeho výkresy byly tak precizní, až ho paní profesorka podezírala, že mu je snad někdo kreslí, zvláště když v matematice zdaleka tak dobrý nebyl. „*Byl to dar od pánaboha, měl jsem vždycky dokonalou prostorovou představivost a paměť. Jen jsem tehdy ještě netušil, že pro medicínskou specializaci, kterou si zvolím, to bude talent k nezaplacení.*“

Že chce po maturitě (1947) studovat medicínu, bylo Oldřichu Čechovi jasné od počátku. Žádný silný impuls ho k tomu nevedl, prostě o tom, že jeho povoláním bude medicína, nepochyboval.

Lékařské povolání si jako životní dráhu zvolil rovněž zcela samozřejmě i prostřední bratr Evžen, později významný gynekolog a porodník, který vynikl zejména jako průkopník ultrazvukové diagnostiky; jeho monografie o využití sonografie v porodnictví byla jednou z prvních tří světových prací na toto téma, za normalizace však bylo její vydání vinou jeho nadřizeného zpožděno o dva roky. Po roce 1989 se mu vedení fakulty omluvilo a Evžen Čech svou profesní kariéru završil jako profesor 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a přednosta gynekologicko-porodnické kliniky (1990-1998.)

Jak dospěl k rozhodnutí být právě ortopedem, ví Oldřich Čech přesně. Stalo se to, když se poprvé ještě jako medik dostal na operační sál 1. ortopedické kliniky Všeobecné fakultní nemocnice v ulici Na Bojišti. *„Dostat se tenkrát na sál vůbec nebylo běžné. Od chvíle, kdy se mi to poštěstilo, a podařilo dokonce vidět profesora Jana Zahradníčka, už tehdy legendu oboru, jsem ani na vteřinu nepochyboval, že chci být jen a jen ortopedem. Podřídil jsem tomu úplně všechno.“*

V roce 1952 Oldřich Čech promoval na tehdejší Lékařské fakultě Univerzity Karlovy. Odsloužil si půlroční vojenskou službu, zčásti na Slovensku, zčásti v Českých Budějovicích, a ještě v prosinci stihl nastoupit na ortopedicko-traumatologické oddělení nemocnice v Kladně, a tak udělat první krok k vytoouženému profesnímu cíli. Strávil tu pak téměř pět let plných intenzivní práce.

Kladno bylo pro odborný start šťastným místem. Nejen proto, že tu byla kvalitní a funkční nemocnice s dobrým ortopedicko-traumatologickým oddělením. *„Byla na svou dobu moderní. Operační sály byly vybaveny přístroji i stoly, pocházejícími z dodávek UNRRY po druhé světové válce, závidět by je Kladnu mohla leckterá tehdejší univerzitní klinika. Málokde jinde měl mladý chirurgicky orientovaný ortoped tolik příležitostí proniknout do tajů oboru, ‚vyoperovat se‘, jak se říká,“* vzpomíná profesor Čech.

Nejen moderní a dobře vybavená nemocnice byla důvodem, proč bylo pro ortopeda na Kladně víc práce než kde jinde. Do tamních dolů a hutí přicházelo stále víc lidí nejen za platy na onu dobu vysokými, ale taky i nedobrovolně, jako oběti bizarní akce socialistického plánování nazvané „70 000 úředníků do výroby“. Mocenský aparát v jejím rámci donutil odcházet ze svých povolání kvalifikované právníky, bankovní úředníky i obyčejné malé řemeslníky a obchodníky, aby z nich udělal nekvalifikované, nezkušené a v novém prostředí snadno zranitelné horníky a oceláře. Profesor Čech: *„Jednou jsem ošetřoval hlavního pokladníka Československé národní banky, ze kterého udělali dělníka v hutích. V noci pracoval na lisu a rozmačkalo mu to pravou ruku, jen palec mu na ní zůstal.“*

Snad si můžeme dovolit malé srovnání: tak, jako získávali vynikající chirurgové první republiky (Burian, Jirásek, Zahradníček) operační zkušenosti a odvalu rychle se rozhodovat o nejlepších operačních řešeních v lazaretech první světové války, byla vysoce náročným prostředím, v němž měl mladý a svému povolání oddaný lékař hodně příležitostí se profesi dobře naučit, právě nemocnice, do jejíž spadové oblasti patřily naddimenzované podniky těžkého průmyslu. Navíc to tehdy byla doba, kdy plnění plánu mělo přednost před bezpečností a zdravím těch, kdo plán museli plnit.

Poldina huť, v padesátých letech už znárodněné Spojené ocelárny Kladno (SONP), však hrála důležitou roli v životě profesora Čecha i poté, co ze zdejší nemocnice odešel. Vyráběly se tu totiž ty nejkvalitnější druhy oceli, včetně nerezové, známé pod obchodní značkou Anticorro, která se využívala kromě jiného zejména pro výrobu speciálních nástrojů, tedy i nástrojů chirurgických. V podniku v padesátých letech byla speciální nástrojářská dílna zaměřená na výrobu chirurgických a ortopedických nástrojů z anticorrové oceli. Už v letech, kdy pracoval v kladenské nemocnici, tak měl mladý doktor Čech možnost navazovat neformální, avšak neobyčejně důležité kontakty s metalurgickými odborníky i zkušenými nástrojářskými „fachmany“, s nimiž později spolupracoval na konstrukci i výrobě implantátů a instrumentária.

Primářem kladenské ortopedie a prvním učitelem Oldřicha Čecha byl zkušený MUDr. Ludvík Seidl, sám žák profesora Jana Zahradníčka,

jemuž hodně pomáhal především s organizačními záležitostmi kliniky. Byl to vzdělaný ortoped a dobrý operatér, a navíc laskavý člověk, dokonce tak hodný, že to někteří kolegové považovali za jeho handicap. Nebyl však vědecky zaměřený, příliš nepublikoval, a tak i po odchodu ze Zahradníckovy kliniky Na Bojišti do kladenské nemocnice se věnoval především její organizaci a řízení. Důležité bylo, že se nebál dávat příležitost mladým a odvážným kolegům, kteří se tak mohli pouštět i do náročných a komplikovaných operací, které on sám nedělal. Stejně tak jim pomáhal navazovat důležité kontakty v Poldovce.

Takto vzpomíná profesor Čech na své první roky na kladenské ortopedii: *„Byl jsem svým prvním místem nadšený. Octl jsem se na velkém, hodně vytíženém oddělení, na sto dvacet lůžek tam bylo šest lékařů, mezi nimi dva zkušené chirurgové-traumatologové. Šéfoval ho výborný primář Ludvík Seidl, jeden z nejlepších žáků profesora Zahradníčka, který mi umožnil brzy začít operovat. Práce bylo díky stálému přívalu pacientů s těžkými úrazy z dolů a oceláren nad hlavu, takže čtyřicetihodinové služby se držely každý třetí den. A já si navíc přibral ještě dětské oddělení, kde jsem pak po večerech chodil číst malým pacientům pohádky...*

Měl jsem tam pokojík, kde jsem mohl přespávat, ale pořád jsem také jezdil do Prahy, nejen domů, ale i na odborné semináře na I. ortopedické klinice, nejdříve autobusem, pak jsem si pořídil motorku, javu dvěstěpadesátku...

S lidmi z Poldovky jsem se nesetkával jen jako s pacienty. Často jsme společně jezdili na hory, v létě hráli fotbal, v zimě hokej a já se tam seznámil se spoustou odborníků, na které jsem se mohl později, když jsem se pustil do realizací ortopedických implantátů, fixačních konstrukcí i nezbytného instrumentária, s důvěrou obrátit.

Intenzivně jsem se v té době zabýval také sportovní medicínou, která vždy měla k ortopedii hodně blízko. Byl jsem lékařem našich kanoistů, nejprve rychlostních a pak i slalomářů, dokonce jsem vedl trenérskou radu. S kanoisty jsem se pak poprvé dostal i do světa, například na mistrovství světa ve vodním slalomu ve francouzském Maconu.

Na Kladně jsem měl i poradnu pro fotbalisty a začal jsem tam spolu s primářem chirurgie v nemocnici Na Bulovce Machem připravovat svou

první vědeckou práci na téma poranění vazivového aparátu kolena. Měli jsme zpracováno dvanáct set případů zraněných fotbalistů.

Už tenkrát jsem věděl, že nechci být jen praktickým operatérem, ale že chci taky rozvíjet lékařskou vědu. K tomu patřily i experimenty se zvířaty. Prováděli jsme je na velkých králících, ti měli na zadních nohách krásné vazy a já experimentoval s jejich hojením.

V kladenské nemocnici jsem strávil téměř sedm let. Byla to pro mě tehdy doba nabitá prací, sportem, studiem, nezastavil jsem se ani na okamžik. Ale byl jsem mladý, hodně jsem odjakživa sportoval, takže jsem toho spoustu vydržel a hlavně, měl jsem svůj velký sen: dostat se na I. ortopedickou kliniku profesora Zahradníčka v Praze v ulici Na Bojišti.“

Oldřich Čech rád říká, že to byl Jan Zahradníček, kdo u nás „proměnil ortopedii z oboru sádrovacího na obor chirurgický“, a zahájil tím její moderní epochu.

Jako mladý chirurg získal Jan Zahradníček obrovské zkušenosti v polních lazaretech balkánských válek i první světové války. Po návratu z bojišť se v nové republice brzy začal stále víc věnovat ortopedii, v níž se také v roce 1921 habilitoval. Navazoval hodně zahraniční kontakty, orientoval se zejména na francouzskou ortopedii, na jejíchž základech začal budovat i vlastní českou školu, která ovlivnila celou další generaci. V roce 1929 stál u zrodu mezinárodní organizace ortopedů SICO a měl nemalou zásluhu na tom, že se obor rozšířil o traumatologii (a název organizace na SICOT, Mezinárodní společnost ortopedické chirurgie a traumatologie). V roce 1933 byl jmenován profesorem a zcela přirozeně se stal po smrti profesora Tobiáška jeho nástupcem v čele první ortopedické kliniky v českých zemích (v Bratislavě vznikla ortopedická klinika už dříve), která byla původně umístěna v bývalé Kupecké nemocnici v ulici Ke Karlovu (v budově dnes sídlí Ústav fyziologie a Ústav patofyziologie 3. LF) a po válce se přestěhovala do budovy bývalého Schneiderova sanatoria v blízké ulici Na Bojišti. Přes velké mezinárodní uznání tehdejší režim omezil jeho kontakty se západním vědeckým prostředím na absolutní minimum, jezdit mohl prakticky jen do Sovětského svazu. Přednostou kliniky však zůstal profesor Zahradníček až do svého skonu v roce 1958.

Měl neobyčejné osobní kouzlo, podle zasvěceného a nic nezkrášlujícího glosátora lékařského prostředí té doby profesora Vladimíra Vondráčka to byl nejen krásný člověk, ale měl i dobré srdce, hezký vztah ke spolupracovníkům i pacientům, přirozenou autoritu a schopnost předávat u operačního stolu své umění žákům ochotným se učit.

Není divu, že mladý, ambiciózní a nesporně talentovaný ortoped Oldřich Čech tolik stál o to působit právě pod jeho vedením. Podařilo se mu to v roce 1957, když vyhrál konkurs na místo sekundáře na Zahradníčkově klinice.

„Poznal jsem pana profesora až v posledním desetiletí jeho života, nejprve na seminářích na jeho klinice, kam mě nasměroval můj kladenský šéf primář Seidl. Zahradníček byl vysoký, pořád fyzicky zdatný (jinak to u ortopeda ani být nemůže), elegantní a rychlý operátor, který dokázal nacházet inovativní řešení ortopedických problémů. Jeho operace vrozené luxace kyčelního kloubu se stala součástí světové odborné literatury. Věnoval se však celé šíři oboru, operoval úspěšně paklouby a později začal s prvními operacemi koxartrózy u nás.

V konkursu tehdy bylo deset lidí, z nich dva moji dobří kamarádi, ale měl jsem štěstí a vyhrál. Ze všeho nejvíc jsem jako vždycky stál o to operovat, což mi na klinice umožnili v hojné míře. Vzpomínám, jak jsem v takovém malém sálku operoval vbočené palce, byly jich snad dvě stovky za dva roky. Ale především jsem dostal příležitost pracovat na klinice velkého profesora Zahradníčka po jeho boku, byť jen na krátkou dobu.

Operovat jsem ho sice viděl už předtím, ale teď jsem mohl tomuto elegantnímu chirurgovi dokonce asistovat. Byl jsem totiž první mladík, kterého na kliniku přijali snad po deseti letech, a starším kolegům se už moc nechtělo držet panu profesorovi háky, zatímco já to dělal přímo dychtivě. Mnohokrát jsem se díval, jak co dělá. Už tenkrát jsem o sobě věděl, že mám kromě prostorové představivosti ještě jeden dar, bez kterého se ortoped neobejde, totiž dokonalou procedurální paměť. Mně stačilo se podívat, jak pan profesor postupuje, a vzápětí jsem dokázal jeho postup krok za krokem opakovat. A ještě něco jsem od pana profesora ‚rychle okoukal‘: jeho oceňovanou schopnost se okamžitě rozhodovat a volit přímočará řešení, v tom spočívala jeho elegancie. Brzy jsem se po jeho vzoru naučil dokonale se orientovat

Nejmladší bratr Přemysl a prostřední Evžen na palubě lodi Mír

nahore
S rodiči a bratry na Evženově promoci

dole
Profesor Čech operuje na klinice
Na Bojišti

v kyčli a zároveň nepracovat jen rutinně, vždycky přemýšlet a hledat cesty, jak by se něco dalo udělat efektivněji.

Pan profesor však byl nejen výborný operatér. Moudře uvažoval i o záležitostech mimo operační stůl. Dost stará budova kliniky měla k ideálnímu chirurgicko-ortopedickému pracovišti daleko, okolí bylo prašné, okna nijak zvláště netěsnila a riziko infekce je u ortopedických operací vždycky vyšší než u jiných. O supersterilních sálech a technologiích dneška se tenkrát nikomu ani nesnilo. My jsme ale už tehdy vždy operovali na mokré podlaze, která se po každé operaci znovu vytřela dezinfekčním roztokem. Bakterie nemají křídla, říkávalo se na klinice, lítají leda na prachu.

Pokud to šlo, snažil jsem se panu profesorovi asistovat nejen na sále. Přicházel na kliniku po půl deváté, obvykle měl vypsány dvě operace kyčlí, já mu držel ty háky, a protože jsem už tehdy měl auto, párkrát jsem ho svezl domů. Zažil jsem ho také mimo Prahu na seminářích a nejrůznějších kongresech. Rád a hodně přednášel a debatoval, zejména o vrozených vadách kyčlí a své metodě léčby, která ho proslavila na celém světě.“

Sekundární lékař Oldřich Čech byl na klinice Na Bojišti pouhý měsíc, když profesor Zahradníček po návratu z cesty do Sovětského svazu zemřel (v důsledku infarktu myokardu, v Leningradu nediagnostikovaného). Přednostou kliniky se stal profesor Miroslav Jaroš. Ač byl stejně jako Zahradníček žákem chirurgů Kukuly a Tobiáška, sám operoval jen málo a věnoval se spíše konzervativní a preventivní ortopedii. Odvážnějším operatérům však přál a poskytoval jim prostor i příležitosti, jen vždy prosil: „Čech, klidně se do toho pusťte, ale jen neudělejte žádný malér!“. Neméně důležité bylo i to, že podporoval odborný růst mladých kolegů i možnost cestovat a poznávat vývoj moderní ortopedie. Rozvíjel tak Zahradníčkovu školu, orientovanou na frankofonní svět, byť tehdy doba styků mezi Západem a Východem zrovna nepřála. Profesor Čech: „Vždycky, když jsem přišel, aby mi doporučil cestu na nějakou stáž, o které jsem se dozvěděl, říkal já vám to rád, Čech, podepíšu, oni vás ale asi nepustěj“. Naštěstí se ale doba už uvolňovala a občas pouštěli.“

Oldřich Čech po dvou chirurgických atestacích (1958, 1962) obhájil kandidátskou práci na téma poranění vazivového aparátu kolenního kloubu (1963) a stal se primářem kliniky. Dostal také příležitost strávit

šest měsíců v rámci francouzského stipendia na předních francouzských ortopedických pracovištích u profesorů Judeta a Letournela v Paříži. Stěžejní okamžik jeho profesní dráhy pak přišel v lednu 1965, kdy spolu se starším kolegou a přímým žákem profesora Zahradníčka Františkem Stryhalem odjeli na ortopedické symposium v Basileji. Jeli tam s tématem vrozeného vykloubení dětských kyčlí, jímž byla právě také díky profesoru Zahradníčkovi československá ortopedická škola proslulá.

Oldřich Čech: *„V tom jsme byli velmi dobří, kromě Zahradníčkovy slavné operace jsme měli i řadu metod, jak tuto vrozenou vadu napravovat: Hanauskův aparát, Frejkovu peřinku, Pavlíkovy třmeny, velké zkušenosti s operacemi stříšky, stovky sledovaných případů, zkrátka spousta témat.*

Já v Basileji hledal mezi účastníky kongresu nejvíce ze všech Maurice Müllera, kterého jsem dosud znal jen z literatury. Už pár let byl stěžejním představitelem úplně nového a převratného směru ortopedie, který nás oba i s doktorem Stryhalem neobyčejně lákal, moderní osteosyntézy s vnitřní fixací. A na basilejském sympóziu ho dokonce tenkrát doprovázel Bernhard Weber, jeho nejbližší spolupracovník ze stále slavnější ortopedické kliniky v St. Gallenu.“

Abychom docenili, proč bylo setkání s právě těmito dvěma muži tak důležité, musíme se vrátit o několik let zpět k 6. listopadu 1958. Tehdy se sešlo v hotelu Elite v Bielu ve Švýcarsku třináct švýcarských ortopedů a chirurgů. Byli to vynikající odborníci, znali nejnovější vývoj na všech významných ortopediích po celé Evropě, zajímala je traumatologie, nejnovější poznatky kostní chirurgie a operační léčby komplikovaných zlomenin za pomoci vnitřní fixace i převratné novinky v chirurgii kyčle. Nešlo jim jen o operační postupy, ale o komplexní problematiku se všemi přesahy, včetně vývoje instrumentária a materiálů. Usilovali o standardizaci operací i o co největší rozšiřování nových poznatků v osteosyntéze. Věděli, že ortopedie právě nazrála k zásadnímu posunu, a byli na něj dobře připraveni. *Arbeitsgemeinschaft für Osteosynthesefragen* (AO), doslova pracovní společenství pro výzkum vnitřní fixace zlomenin, kterou onoho dne založili, způsobila převrat ve vývoji ortopedie na celém světě.

Hned zpočátku si členové AO stanovili čtyři zásady, které jsou pro AO školu dodnes platné:

- klást důraz na vývoj implantátů a nástrojů,
- rozvíjet výzkum hojení zlomenin a poranění měkkých tkání,
- vést detailní dokumentaci všech pacientů,
- pracovní postupy osteosyntézy šířit mezi odborníky po celém světě.

Takto píše profesor Čech o počátcích AO ve své knize *Stabilní osteosyntéza v traumatologii a ortopedii* (1982): „Skupina AO má k dispozici laboratoř pro experimentální chirurgii v Davosu. Navázala též kontakty s metalurgickým výzkumem a se spolupracovníky z dalších oborů medicíny. Prvním zjištěním této skupiny byla skutečnost, že doposud používané nástroje pro kostní chirurgii jsou nevyhovující, že nevyužívají pokroků moderní techniky a nutí při provádění osteosyntézy k improvizacím.

Na základě těchto poznatků vzniklo nové instrumentárium a souprava kovových implantátů umožňujících dokonalé provedení všech typů osteosyntéz. Byly stanoveny přesné operační postupy a indikace k osteosyntézám pro všechny členy této pracovní skupiny...“

Nejvýraznější postavou i autoritou skupiny byl tehdy čtyřicetiletý Maurice E. Müller (1918-2009). Když AO zakládal, měl za sebou chirurgickou zkušenost z domácích klinik i jednoapůlroční pobyt v africké Etiopii a zejména dlouhou studijní cestu po významných ortopedických pracovištích Evropy, během níž se rodila jeho odvážná vize revolučního přístupu k léčení zlomenin (nejen) dlouhých kostí. Zároveň si včas uvědomil nezbytnost co nejužší spolupráce s odborníky pracujícími s ušlechtilou ocelí a kovovými slitinami, kteří dokážou podle návrhů ortopedů připravit vše, co moderní chirurgická ortopedie vyžaduje – od speciálních nástrojů až ke všem typům implantátů. Pro úspěch byly důležité i sebemenší detaily: Müller například nahradil tradiční zářez v hlavě šroubu vnitřním šestihranem (imbusem), což výrazně zlepšilo stabilitu ukotvení šroubováku.

Vedle osteosyntézy dlouhých kostí se Müller věnoval ještě dalšímu revolučnímu převratu v oboru, implantaci totálních protéz kyčelního kloubu. (Mimoходом, v roce 2007 autoři historického článku na toto téma

v renomovaném medicínském časopise *The Lancet* nazvali totální endoprotézu kyčelního kloubu nejúspěšnější a nejvýznamnější operací 20. století.)

První skutečně funkční kyčelní protézy vyvinul v roce 1962 anglický chirurg a ortoped John Charnley (1911-1982), který dokázal poprvé vyřešit problém tření umělého kloubu i pevné a trvanlivé usazení dřívku do stehenní kosti. Byla to však švýcarská škola pod vedením Maurice E. Müllera, která Charnleyho přístupy a řešení dovedla k dokonalosti.

Müllerovo odhodlání a vytrvalost i jeho schopnost získávat a přesvědčovat ostatní se staly odrazovým bodem švýcarské ortopedické revoluce. Nedošlo k ní přes noc: pamětníci vyprávěli, že jí předcházely dlouhé debaty s kolegy během vojenských cvičení, jež jsou ve Švýcarsku pro všechny muže povinná, a hlavně poměrně častá. Mladí chirurgové během nich pobírali nové metody i vize vývoje ortopedické chirurgie a traumatologie, a právě mezi lékaři své generace Maurice E. Müller získával další stoupence nových přístupů, zejména Roberta Schneidera, Hanse Willeneggera, Martina Allgöwera a Waltera Bandiho.

Šťastnou náhodou zároveň právě v té době rodinný přítel Müllera seznámil s Robertem Mathysem, talentovaným jemným mechanikem a konstruktérem, který vlastnil malou dílnu a v ní z nerezové oceli vyráběl součástky pro hodinářské firmy. Proslulý byl zejména propracovanými návrhy speciálních šroubů. Oba muži si hned porozuměli. Müller Mathyse přesvědčil, aby se vedle tradičních hodinových strojů věnoval něčemu, co slibovalo úžasnou budoucnost: konstrukci zdravotnického, zejména ortopedického materiálu. Z dílny se během let stal světoznámý podnik, v němž Müller úzce spolupracoval na konstrukci implantátů i specializovaných nástrojů. Cílem bylo vytvořit standardní sady, které by bylo možno používat na všech odborně připravených ortopedických klinikách tak, aby přinášely standardní výsledky s minimální mírou chyb. Úspěšná spolupráce oběma mužům vydržela dlouhá desetiletí a přinesla jim obrovský úspěch profesní, ale i finanční.

Další významný krok ve vývoji AO se odehrál v roce 1960, kdy se otevírala nová moderní nemocnice v St. Gallenu. Chirurgicko-ortopedická klinika měla 400 lůžek a několik operačních sálů a její ortopedicko-traumatologickou polovinu se osvědčení členové městské rady nebáli

svěřit Müllerovi a jeho týmu. Müllerovým zástupcem se stal Bernhard Weber. Během první poloviny šedesátých let se pak St. Gallen stal v ortopedii pojmem světově stejně proslulým, jako byl třeba Houston v astronautice.

Hned v prosinci roku 1960 se pak konal v Davosu první AO kurz pro nové zájemce. O jeho významu svědčí to, že právě tento kurz byl podle samotného Müllera skutečným počátkem ortopedické revoluce. V Davosu se nejen přednášelo, ale účastníci kurzu měli možnost prakticky si vyzkoušet nové techniky i postupy na reálných modelech z lidských kostí. Celý kurz byl v prvních letech bezplatný.

O rok později pak členové AO podnikli další důležitý krok a založili technickou komisi, která dohlížela na kvalitu a dokonalou standardizaci materiálů i nástrojů. Pokud se měla moderní osteosyntéza rozšířit po celém světě, a nejen aplikovat na jednom či dvou specializovaných pracovištích, bylo něco takového nezbytností.

V roce 1961 pak implantoval Maurice E. Müller v St. Gallenu úspěšně endoprotézu kyčelního kloubu vlastní konstrukce. Byla to první implantace totální endoprotézy v kontinentální Evropě. O šest let později v roce 1967 na kongresu SICOTu získala totální endoprotéza kyčelního kloubu statut oficiálně uznané metody léčby koxartrózy.

Klinika v St. Gallenu však přes všechny úspěchy a tu nejlepší pověst jeden háček měla. Zdejší univerzita totiž neměla lékařskou fakultu, takže klinika byla pouze kantonální, tedy v podstatě regionální. Maurice E. Müller, který nikdy neskrýval své akademické ambice, musel, pokud chtěl získat profesuru, odejít na nějakou univerzitní kliniku. Zvolil Bern a jeho nástupcem se stal právě Bernhard Weber. (Ironií osudu právě na bernské univerzitě AO měla řadu odpůrců a Müller musel údajně slíbit, že ji na tamní univerzitní klinice prosazovat nebude.)

Švýcarský vývoj tehdejší primář I. ortopedické kliniky Na Bojišti a od roku 1963 i předseda technické komise československé ortopedické společnosti Oldřich Čech (o rok později i sekretář Československé společnosti pro ortopedii a traumatologii) od samého počátku bedlivě sledoval a snažil se ortopedickou revoluci, která se rozběhla na západ od železné opony, zahájit a co nejvíc rozšířit i u nás.

Oldřich Čech: „Výrazili jsme s docentem Stryhalem v lednu 1965 na sympozium do Basileje hodně skromně. Dostali jsme výjezdni doložku (tehdejší povolení k cestě do zahraničí) na deset dnů a na celou cestu každý sto franků. Od nejmladšího bratra Přemysla, který jako lodník československých námořních plavidel část platu dostával v „tvrdých valutách“, takže si mohl v Tuzexu koupit Fiata 600, jsem si to malinké auto půjčil a naložili jsme ho až po střechu. Gumy sice mělo jen letní a už docela ojeté, avšak to nebylo tenkrát tak důležité. Vezli jsme čtyři kanystry s benzínem, maminka mi dala na cestu tradiční láhev s litrem škvarků zalitých v sádle a bochník chleba, abychom nemuseli tolik utrácet za jídlo a ty čtyři dny, které měl kongres trvat, nebyli o hladu. Projeli jsme Německo, dorazili do Basileje, a tam jsme narazili na Maurice Müllera.“

Oldřich Čech s Františkem Stryhalem okamžitě věděli, co zbývajících pár dnů výjezdu chtějí dělat – dostat se alespoň na chvíli do St. Gallenu: „Bylo mi jasné, že neodvázat se by mohlo být osudné, a tak jsem se Müllerovi představil, řekl, že jeho práci a AO známe a obdivujeme, a zeptal se, jestli bychom se nemohli na pár dnů po sympoziu podívat na jeho kliniku. Byl velmi příjemný a okamžitě nás poslal za svým zástupcem Bernhardem Weberem, že všechno zařídí. I on byl velmi ochotný. Hned jak symposium skončí, přijedte, řekl.“

Vypravili se tedy na svých letních pneumatikách přes zasněžené Švýcarsko do St. Gallenu, a když dorazili, nastal zádrhel. Neměli dost peněz ani na nejlevnější penzión, v malém fiátku přespávat nemohli, a tak požádali, zda by nemohli přenocovat někde na klinice. To ovšem přísné švýcarské předpisy nedovolovaly.

„Doktor Weber bez rozpaků zařídil, aby nám zaplatili penzion poblíž, dokonce se snídání, a my jsme mohli strávit skoro týden na téhle špičkové klinice a seznamovat se s tím nejnovějším, co se v našem oboru dělo. Přesně v duchu závěrečné zásady AO: poskytovat všem ortopedům co nejvíc příležitostí k poznávání celého systému.“

Nechtěli jsme promeškat jediný okamžik. Přes den jsme sledovali operace a všechno, co se na klinice dělo, a večer jsme pak chodili do sklepa, kde byla dílna, vedle byl sklad starých kostí nakoupených v Rusku, naložených do formaldehydu a připravených k tomu, aby se na nich daly trénovat operace. Navlékli jsme na sebe plastické pláště a s instruktáží jednoho mladého

doktora jsme do nich oba noc co noc vrtali a šroubovali. Byly tam také staré dlahy, vrtačky, závitníky, všechno. Na klinice se nic nepoužilo při operacích dvakrát, všechno končilo dole v dílně a jedna hodná sálová sestra mi pak pod slibem, že nikomu nic neprozradím, dala dva pytle těchhle poškozených nástrojů a použitých implantátů, že si je můžu odvézt. Byl to úplný poklad.

Když jsme se chystali domů, všiml si doktor Weber, jaké má ten náš fiátek pneumatiky. Zrovna začínalo sněžit a on se zhrozil: na tomhle přece jet nikam nemůžete! Řekl, že zrovna nečekaně vydělal 190 franků, sebral se a koupil nám dvě zimní pneumatiky, alespoň na zadní hnací kola.“

Ještě dřív, než přejeli československé hranice, měl tehdy sedmatřicetiletý Oldřich Čech v hlavě nový cíl: zavést u nás AO by byl úžasný převrat, o který stojí za to se pokusit! Stejný názor měl i jeho starší kolega František Stryhal, s nímž si rozuměl ze všech na klinice nejvíc. Tím dynamickým z dvojice, který měl i manažerské schopnosti a vůli se do převratu v oboru pustit, byl však doktor Čech. Jako vždy v životě byl odhodlaný dovést věc až do konce, i když mu od počátku bylo jasné, že půjde o běh na hodně dlouhou trať.

Profesor Čech: „Hned jak jsem přijel domů, šel jsem za kamarádem z mládí Honzou Trnkou, nesmírně šikovným nástrojařem, který pracoval v ČKD, a oba pytle mu vysypal na ponk. Co šlo, opravil, vyleštil, narovnal. Co nešlo, vyrobil podle mých nákresů nové. Byly to docela divoké akce: musel to v dílně, kde školil nástrojářské učně, dělat načerno, potom se na elektrické multikáře ‚ještěrce‘ vydal do druhé půlky továrny přes ulici, cestou vyrobené nástroje vyložil do auta a pokračoval jakoby nic...

A samozřejmě že jsem si taky hned vzpomněl na primáře Seidla a na staré konexe v Poldovce, kdy jsme jezdívali s tamními machry z Anticorra na lyže. I ti mi pomáhali, jak jen to šlo. Základní podmínkou pro dobré výsledky operací byla i u nás těsná spolupráce ortopedů s nadšenými průmyslovými odborníky, jako ve Švýcarsku. Jen se to odehrávalo v poněkud složitějších podmínkách.“

V Československu, ale i v oboru našťastí nastávaly lepší časy, byť ne na dlouho. Politické prostředí se uvolňovalo, vyjíždět na odborné stáže nebo i další pracovní pobyty na Západ nebylo už tak zcela výjimečnou událostí. Na kongresu SICOTu v Paříži se Oldřich Čech

seznámil s dalšími legendami moderní ortopedie Johnem Charnleyem a Kennethem McKeem, dva měsíce strávil na slavné klinice profesora Judeta v Paříži. V roce 1966 se mu pak podařilo odjet do St. Gallenu na celé tři měsíce. A přitom se pořád učil a vstřebával další a další poznatky. Hltal všechno, operační metody včetně konstrukce nových nástrojů i kyčelních implantátů. Díky své skvělé procedurální i prostorové paměti mu často stačilo jen se dívat, aby vzápětí byl schopen operační postup přesně zopakovat, konstrukci nástroje či implantátu precizně zdokumentovat a doma potom navrhnout vylepšenou verzi.

Všechno, co viděl a co se naučil, se pak snažil v Praze předávat českým kolegům. Ne že by o to vždycky moc stáli. Na klinice Na Bojišti vládl duch tradice, přístup k novinkám byl často rezervovaný. Zajímavé bylo, že je často odmítali operatéři s výtečnou technikou, o nichž se doktor Čech domníval, že je přijmou s nadšením. Výjimkami však byli třeba právě doktor Stryhal či další kolega Miroslav Lomíček. Část lékařů kliniky však „švýcarské novoty“ primáře Čecha zpočátku pouze s odstupem sledovala.

Typickým příkladem byl rezervovaný přístup k operování pacienta ležícího na stole na zádech. Tradiční postup velel operovat ho na boku. Maurice E. Müller přišel na to, že když pacient leží na zádech, je operace přesnější a že stačí jen v určitých fázích operace natáčet stůl. I další novinka, kterou Oldřich Čech prosazoval, nové šití operačních ran, do nichž se začínaly zavádět drény, se ujímala jen pozvolna.

Kolegové však byli opatrní nejen Na Bojišti, ale třeba i v brněnském Výzkumném ústavu traumatologickém, kde doktor Čech tehdy obhajoval kandidaturu. Když prezentoval své výsledky, jeden z významných asistentů se nahlas divil, jak může dělat taková „zvěrstva“. Studenti, kterým už v té době přednášel, však jeho novoty naopak hltali.

Ještě jeden důležitý aspekt AO se doktor Čech snažil i u nás prosazovat: komplexní pojetí, které se nezaměřovalo jen na samotnou operativní léčbu. *„Kladl jsem velký důraz na zázemí kliniky, na techniku a na nástroje. Pokud šlo o operační sály, ve staré budově, kde naše klinika sídlila, bylo možné zlepšit jen něco, třeba rozvody či ventilace, zásadní přestavba však byla jen snem. I tak jsem se snažil zmodernizovat všechno, co šlo.*

S instrumentárium se však pohnout dalo. Když jsem na kliniku přišel, operovalo se často s tím, co zrovna bylo na sítě sterilizačního zařízení na sále k dispozici, operující lékař dokonce někdy až s dalším krokem vybíral vhodný nástroj z těch, které byly k dispozici. Já však už věděl, že ke standardně dobrému výsledku operace – a to byl můj cíl – je třeba standardně postupovat a používat speciální nástroje a implantáty vhodné pro každý operační krok. Něco jsem přivezl ze Švýcarska, něco jsem si pamatoval a nakreslil, jak by to mělo vypadat, a něco jsem si musel sám vymyslet.

Jezdil jsem tenkrát s velikánskou aktovkou, v níž jsem si vozil své instrumentárium všude, kam mě pozvali. Ukazoval jsem, co chtěli vidět, předváděl, co se chtěli naučit. Poradit jsem si musel za každé situace. Vzpomínám, jak jsem jednou přijel do Liberce a až tam zjistil, že jsem si zapomněl vzít speciální šroubovák se šestihranem. Pacient byl na stole, operace musela pokračovat. Požádal jsem pana primáře, aby mi dal nějaký svůj obyčejný s plochým ostrím, rychle vzal pilku, špičku šroubováku uřízl, kladívkem na místě imbus vykoval a mohlo se po sterilizaci operovat. To byl můj nejoblíbenější šroubovák, durdil se přitom primář...“

Velkou podporou v zavádění novinek byl doktoru Čechovi, v té době už zástupci přednosta kliniky Na Bojišti, právě jeho první učitel, kladenský primář Ludvík Seidl. Nejen proto, že vše nové v oboru vítal a úzce spolupracovali v technické komisi Československé ortopedické společnosti. Často také Oldřicha Čecha zval, aby spolu operovali těžké pacienty; ten vzal aktovku se speciálními nástroji a materiálem a vždycy přijel. Neocenitelné byly i Seidlovy poldovácké konexe.

Díky dobrému osobnímu kontaktu zejména s doktorem Weberem mohl Oldřich Čech dál získávat na klinice v St. Gallenu nedocenitelné zkušenosti, nejprve na několikaměsíčním pracovním pobytu a potom od roku 1969 na jedenapůlročním. Jeho práce si tu velmi cenili. Získal postavení vedoucího oddělení (Oberarzt) a vedl septickou stanici.

„Prosadil jsem se na klinice v St. Gallenu především ze dvou důvodů. Jednak jsem byl z Kladna i z Prahy, jak se říká ‚vyoperovaný‘. V kyčli jsem se díky tomu, co jsem se naučil od profesora Zahradníčka, orientoval málem poslepu,“ vzpomíná na to dnes profesor Čech. *„A také jsem dobře uměl větší fixace zlomenin, které umožňují usadit fragmenty zlomené kosti tak,*

aby se nezkrátila, nebo pokud je to cílem, i prodloužila. Se šibenicemi, jak jsme tomu říkali, jsme u nás měli mnohem větší zkušenosti než moji švýcarští kolegové a mimochodem, velké zkušenosti s tím měli i Rusové. Tam byl kapacitou profesor Ilizarov, který často zajížděl do Prahy. Ale říkalo se, že sám se hodně naučil od německých ortopedických chirurgů, kteří trávili po válce dlouhé roky v sovětském zajetí. A pokud jde o Švýcary, ti naopak zase měli vynikající zkušenosti s vnitřní fixací a kompresními dlahami.

Výborně se mi v St. Gallenu spolupracovalo hlavně se zástupcem Müllera a později jeho nástupcem v čele kliniky Bernhardem Weberem. Spolu s ním jsme pak také napsali zásadní monografii věnovanou patofyziologii, biomechanice a terapii chirurgické léčby pseudoartrózy (pakloubů).

Během pracovních pobytů v St. Gallenu mu švýcarští kolegové vycházeli neobyčejně vstříc nejen přímo na klinice. Měl také možnost navštěvovat továrnu, kde se umělé kloubní náhrady i instrumentárium vyráběly. Tam se navíc seznámil se stroji, na kterých se materiál vyráběl. Později, když zaváděl výrobu ortopedického materiálu v provozu Anticorro v SONP Kladno, mohl všech těchto zkušeností využít a také je dál rozvíjet při vlastních konstrukcích.

Druhá půle šedesátých let a první krátké údobí i let sedmdesátých tak byly pro doktora Oldřicha Čecha údobím horečné práce, plným převratných událostí i úspěchů. Na klinice Na Bojišti jako primář odborně zastupoval přednostu profesora Jaroše, pokračoval v práci předsedy technické komise Ortopedické společnosti, jejímž byl sekretářem až do roku 1992. V roce 1966 pak na klinice uspořádal první československé symposium AO s demonstrací instrumentária a – jak vzpomínal v roce 2009 v článku v časopise *Acta chirurgiae orthopaedicae et traumatologiae* Čechoslovaca prof. Antonín Sosna – „...podařilo se, aby vystavené instrumentárium zůstalo k dispozici klinice, a tedy i české ortopedii“.

Vyvrcholením prvního období rozvoje moderní ortopedie u nás pak byla v únoru 1969 první implantace totální endoprotézy kyčelního kloubu, jíž jsme naše vyprávění o životě profesora Čecha začali...

Holdně se v těch letech ale také změnilo v osobním životě doktora Oldřicha Čecha. V červnu 1966 se oženil. S paní Hedou se seznámil

jako se svou pacientkou, na klinice Na Bojišti se octla jako studentka Fakulty tělesné výchovy a sportu se sportovním úrazem. V roce 1967 se jim narodil syn Oldřich (dnes úspěšný manažer nadnárodní firmy obchodující se zdravotnickým materiálem a technikou a specializující se na materiál pro ortopedii a chirurgii) a o pět let později dcera Heda (fyzioterapeutka, dnes vede zdravotnické zařízení specializované na ortopedii Centrum profesora Čecha).

Paní Heda vždy byla (a platí to dodnes) jeho neochvějnou životní oporou. Nejenže na ni padla při jeho pracovním vytížení prakticky veškerá péče o rodinu a starosti o dům. Později, když děti odrostly, učila jako profesorka na gymnáziu a trénovala malé děti v TJ Bohemians. A co bylo zvláště důležité, vždy mu nesmírně pomáhala s přípravou všech publikací. Jejich první verze, které profesor Čech psal rukou, nesčetněkrát přepisovala na stroji do definitivní podoby.

Slibně se rozvíjející kariéra i uvolněná atmosféra jak ve společnosti, tak na klinice a na lékařské fakultě neměla mít dlouhé trvání. Po uvolnění šedesátých let a nadějně vyhlížejícím (bohužel však pouze vyhlížejícím) pokusu o demokratizaci socialismu, který tvrdě ukončily sovětské tanky v srpnu 1968, přišlo dvě desetiletí trvajících období normalizace. Nespada náhle jako opona, předcházelo jí nedlouhé mezidobí, kdy zejména vzdělaní profesionálové často volili, zda zůstat, či odejít do exilu. Před stejnou volbou stál i primář Čech.

V St. Gallenu si ho považovali, o svých kvalitách tu už dávno přesvědčil, takže věděl, že kdyby chtěl emigrovat, mohl se ve Švýcarsku dobře uplatnit. Dalo by se říct, že ho v St. Gallenu „vzali do party“, uznali za na slovo vzatého odborníka. Přesto se však o odchodu do emigrace prakticky vůbec nerozhodoval. Nejenže by musel nechat doma staré rodiče. Byl vždy se zemí, v níž se narodil a vyrostl, příliš spjat, než aby ji chtěl opustit. *„Navíc, Švýcarsko a zejména lékařské prostředí je dost specifické. Profesionální práci vydobudete, avšak skutečné společenské přijetí je mnohem obtížnější. A to neplatí jen o lidech, kteří přicházejí z východního bloku, i lékař, který přijde z Rakouska, bude ve Švýcarsku pořád někdo odjinud,“* říká o tom dnes profesor Čech.

Jeho vazba k místům, odkud pochází a kde žije, je kromě toho až netypicky pevná. Od narození, tedy už víc než devět desetiletí, žije v Dolních Počernicích. Stěhoval se jen jedinkrát v životě, o pár ulic dál. Bylo to až po dokončení studií, když koupil od babičky z maminy strany domek číslo 49. Později ho přestavěl do komfortní modernější podoby s mnohem větším vnitřním prostorem, výminkem pro babičku, dětskými pokoji v podkroví, zcela zapadající do zdejší předměstské zástavby jednopatrových domů a vilek.

Dům přestavoval rád a se zájmem, a protože byl šikovný, kdykoli to šlo, přispěl k dílu, stejně jako tatínek. Netušil tehdy, že ta zásadní životní přestavba – rekonstrukce kliniky na Vinohradech, ho teprve čeká. Ale možná se dá říct, že přestavby a rekonstrukce byly vždy po ortopedii, sportu a autech jeho další zálibou.

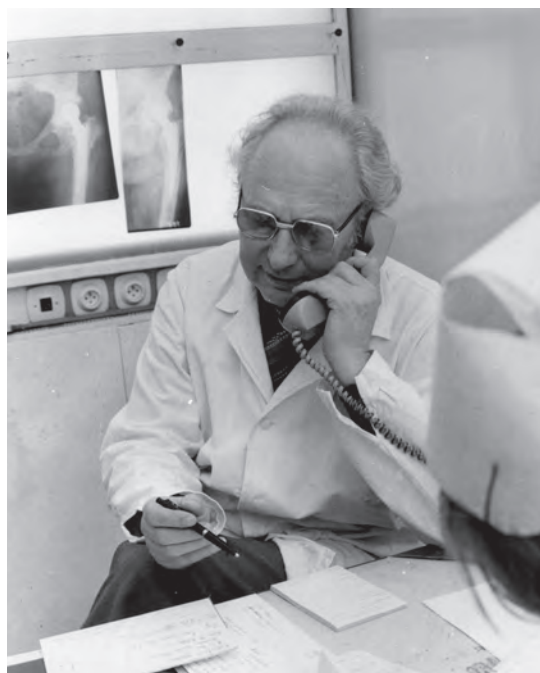
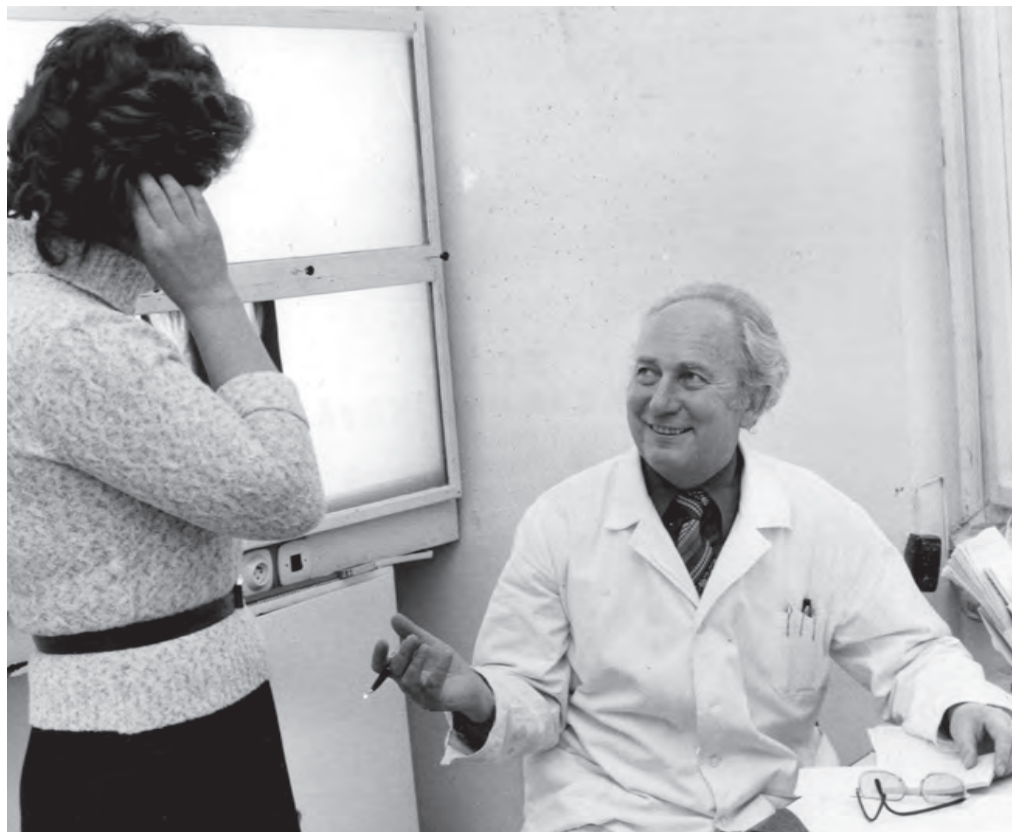
(Starý domek číslo 60 pak Čechovi prodali a za utržené peníze koupili v obci parcelu, na níž si pak postavili domy i bratři Evžen a Přemysl.)

Z komunistické strany, jejímž byl formálním členem od padesátých let na kladenské ortopedii, byl vyškrtnut. Jako mnohým jiným, i jemu to zásadně zbrzdilo odborné i životní plány. Na klinice pracoval intenzivně dál, avšak výrazně se mu omezila možnost akademického postupu.

Přesto, pokud to šlo, se věnoval vědeckému výzkumu. Spolu s profesorem Weberem dlouhodobě zpracovávali stovky případů léčby paklobů jak ze St. Gallenu, tak z kliniky Na Bojišti. Výsledkem jejich spolupráce pak byla v roce 1973 monografie věnovaná léčbě paklobů *B. G. Weber, O. Čech: Pseudoarthrosen, Verlag Hans Huber, Bern, Stuttgart, Wien*, která byla vzápětí přeložena do angličtiny, francouzštiny, italštiny a španělštiny a díky svým kvalitám je dodnes hojně citována. I za spoluautorství této monografie dostal Oldřich Čech Steinmannovu cenu, udělovanou Švýcarskou chirurgickou společností a AO Schweitz (jejímž členem se stal). Steinmannova cena je nejvyšším oceněním, jehož může ortoped ve svém oboru dosáhnout.

Na pražské klinice Na Bojišti byl mezitím odvolán přednosta profesor Jaroš a místo respektovaného docenta Františka Stryhala, který by za normálních (nikoli normalizačních) okolností byl jeho

Na klinice Na Bojišti,
sedmdesátá léta

přirozeným nástupcem, byl do čela kliniky dosazen docent Emil Eis, který nepatřil mezi Zahradníčkovy žáky a už vůbec nebyl chirurgem: téma jeho habilitační práce se týkalo rehabilitace. Ortopedickým implantátům nedůvěřoval a na ministerstvu zdravotnictví jednou referoval, že doktor Čech „montuje do pacientů neschválené věci“.

Stranická organizace kliniky pak pod záminkou pozdního příjezdu z pracovního pobytu v St. Gallenu zastavila Oldřichu Čechovi habilitační řízení. Když se ozval, normalizační děkan Fakulty všeobecného lékařství profesor Vladimír Baláž, mu to tenkrát vysvětlil po svém: „Zklamal jsi dělnickou třídu! S tím svým Švýcarskem sis spletl světové strany, a to o celých sto osmdesát stupňů!“ Jinými slovy: pracovat sice můžeš, ale na habilitaci, natož na profesuru, zapomeň.

Možná že někdo jiný by to vzdal a věnoval se dál jen operační rutině a o víkendech chalupaření. Jenže to by nebyl on, se svým až buldočím odhodláním vytrvat a schopností rvát se a usilovat o dosažení cíle, jemuž věnoval tolik úsilí a o němž si byl jistý, že bude pacientům ku prospěchu. Když se ho normalizační režim rozhodl odstavit na vedlejší kolej, postavil se tomu největší zbraní, kterou vždy měl: tvrdou prací.

Operoval, předával zkušenosti, konstruoval nová instrumentária, rozvíjel jejich výrobu na Kladně. Prosazoval rozvoj moderní stabilní osteosyntézy po celém Československu, pracoval v Ortopedické společnosti, významně se podílel na proměně odborného časopisu *Acta chirurgiae orthopaedicae et traumatologiae Čechoslovaca* v renomovaný vědecký žurnál.

Využil všech příležitostí, aby mohl učit mediky, teoreticky i prakticky. Byl vždy dobrý komunikátor a uměl toho využívat, proto ho studenti i pacienti měli rádi.

Po udělení Steinmannovy ceny byl přijat do švýcarské AO jako řádný člen. Díky členství v této odborné společnosti a svému mezinárodnímu renomé se pak mohl každý rok zúčastňovat kongresů AO v Davosu. Seznamoval se tam s nejnovějším vývojem AO, který pak přenášel do československé ortopedie. Pořádal pravidelné doškolovací kurzy pro ortopedy a pro chirurgy. Zároveň stál u zrodu pravidelných každoročních symposií Poldi – SONP Kladno, na které byli zváni ortopedi

a chirurgové z celé republiky a kde se seznamovali s novinkami provozu Anticorro, jejichž kvalita byla srovnatelná se špičkovými světovými výrobky. Tradiční součástí sympózia bylo prase pečené v žáru vysoké pece, na němž si po skončení sympózia všichni pochutnali.

Profesor Čech dnes na onu dobu vzpomíná takto: „*Vedla mě nejen chuť zlepšovat a nalézat nová řešení, ale i nutnost. Švýcarská protéza od firmy Protec stála 900 franků, to tehdy byly obrovské peníze, a u nás jsme ji dokázali vyrábět za zlomek té ceny. Takže jsem navrhl naši. Vymýšlet něco úplně nového nemělo cenu, ale prostor k dokonalejšímu řešení byl. Udělal jsem dřík protézy mohutnější a trochu jsem ho narovnal, abych předcházel únavaovým zlomeninám. Zavedl jsem také podélné drážky: aby dřík lépe snášel rotaci a zároveň šel při reoperaci snáze ‚vyklepnout‘ z kostního cementu, v němž byl usazen. A pod hlavici jsem přidal očko na uchycení úhloměru. To byl můj přínos k instrumentáriu: speciální úhloměr, který sloužil k přesnému usazení dříku protézy do kosti, aby kloub měl tu správnou rotaci. A samozřejmě pořád jsme zdokonalovali a doplňovali instrumentárium, aby se zcela vyrovnalo tomu švýcarskému. I když jeden rozdíl byl patrný na první pohled: oni měli instrumentárium v aluminiových krabicích, my v krabicích z nerez oceli z Poldi... Instrumentária a implantáty systému Poldi–Čech měly nakonec sedm vývojových generací. Zavedli jsme jejich používání postupně na třídvaceti klinikách a odděleních a posléze na všech pracovištích v Československu.*“

Nevýrazného přednostu kliniky Na Bojišti docenta Emila Eise vystřídal další přednosta, který vyhovoval politickým požadavkům té doby. Byl to profesor Vratislav Rybka, jehož hlavním odborným zájmem byly kolenní klouby. Ve spolupráci s jinonickou „waltrovkou“ se dokonce pustil do konstrukce náhrady kolenního kloubu.

Kyčle dál zůstaly doménou Oldřicha Čecha. Operoval složité případy, implantoval endoprotézy. Na klasickém operačním sále ve staré budově Na Bojišti pracoval ve zpřísněném aseptickém režimu podle profesora Zahradníčka (mokrý podlahy) a s vynikajícími výsledky s minimem infekčních komplikací. Zároveň se snažil kliniku co nejvíce zmodernizovat a v rámci tehdejších technických a stavebních možností přebudovat.

Zabýval se však samozřejmě nejen kyčlemi, ale jak dokládají jeho publikace, rovněž všemi zásadními tématy moderní ortopedie, traumatologie a osteosyntézy. Zároveň pracoval na nových nástrojích a implantátech. Byly to implantáty a instrumentárium pro stabilní osteosyntézu sešroubováním a dlahovou techniku (Poldi I), pro osteosyntézu v oblasti proximálního a distálního konce stehenní kosti (Poldi II), instrumentárium pro aplikaci cervikokapitální endoprotézy a totální protézy (Poldi III) a instrumentárium a implantáty pro zevní fixaci (Poldi IV).

I když normalizátoři doktoru Čechovi až do počátku osmdesátých let zabraňovali v dosažení akademických a vědeckých hodností, nemohli mu zabránit v psaní odborných textů, a zejména monografií. Kromě v celém světě vysoce oceňované knihy *Pseudoarthrosen* tak napsal řadu odborných článků a několik monografií, jejichž byl jediným či hlavním autorem a které patřily k základním učebnicím moderní ortopedie a kostní chirurgie u nás. Připomeňme si na tomto místě alespoň čtyři z nich. (Součástí této knihy je i souhrnná bibliografie publikací profesora Čecha, s. 128)

V roce 1972 vyšla v nakladatelství Avicenum publikace *Moderní osteosynthesa v traumatologii a ortopedii*, jejímž druhým autorem byl František Stryhal. Kniha seznamovala především s poznatky získanými v zahraničí (vedle Švýcarska zejména z pařížské kliniky bratří Judetů) a prvními domácími zkušenostmi z I. ortopedické kliniky Na Bojišti. Druhé a zásadně rozšířené vydání (*Stabilní osteosyntéza v traumatologii a ortopedii*, Avicenum 1982) reflektovalo dalších deset let domácího vývoje, a zejména spolupráci s metalurgickými odborníky z Kladna na konstrukcích a výrobě inovovaných implantátů, dalších materiálů a instrumentária. Autorem druhého vydání byl Oldřich Čech, dalšími spoluautory byli František Stryhal, Antonín Sosna a Stanislav Beznoska.

V roce 1976 vydal profesor Čech v nakladatelství Avicenum monografii *Paklouby dlouhých kostí*. V knize navázal na slavnou monografii *Pseudoarthrosen* (Weber, Čech) a zpracoval nový vlastní materiál, přes 300 případů paklobů léčených na klinice Na Bojišti i ve spolupráci s dalšími ortopedickými pracovišti v Čechách metodami

stabilní osteosyntézy. Monografie je zaměřena zejména na patofyziologii pakloubů a jejich chirurgické léčení, včetně popisu nejčastějších chyb, k nimž v klinické praxi docházelo.

Monografie *Aloplastika kyčelního kloubu*, jejímž spoluautorem byl Rudolf Pavlanský, vyšla v Avicenu v roce 1979. Náhrady kloubů v té době už byly jedním z největších i nejrozsáhlejších témat nejen ortopedie, ale moderní medicíny vůbec. Doktor Čech s profesorem Pavlanským se v knize zaměřili na problematiku náhrady kyčelního kloubu, která byla ve srovnání s ostatními klouby nejvíce rozpracovaná, shrnuli stav vývoje a přinesli podklady pro klinickou praxi. Kvalitu monografie dokládá to, že v roce 1983 vyšla ve druhém rozšířeném vydání.

Operovat, učit, psát odborné publikace a ještě se starat o modernizaci kliniky, to všechno znamenalo spoustu práce i času. Ortopedie se tak nutně stávala i součástí volného času a rodinného života. S odstupem let a nadhledem to syn Oldřich úsměvně komentuje slovy „*vyrůstal jsem na rentgenech*“ – a vzpomíná na podlahu obývacího pokoje, která bývala zaplněna rentgenovými snímky z operací, nad nimiž otec se svými stejně zapálenými kolegy trávil dlouhé hodiny prací na vědeckých publikacích. Dcera Heda zase říká, že „*tatínek žil nejvíc na sále*“, a rozumí se samo sebou, že jde o sál operační.

Oba dodnes vzpomínají na klasickou neděli rodiny Čechových: tatínek má víkendovou službu na klinice Na Bojišti, děti s maminkou jdou za ním, v nedaleké restauraci U Švejka si dají oběd (Oldřich mladší: „...*restaurace vždycky plná německých turistů, přibíhá táta, na sobě bílý plášť, tak nás usazují v kuchyni. Oběd v restauraci s tátou, to pro mě byl svátek, táta vykládal, co se děje na klinice, kdo je šikovný a kdo míň...*“). Po obědě se pak šlo na kliniku (Heda mladší: „...*těšila jsem se na tatínkovu pracovnu, někdy jsem mu ji trochu uklízela, taky jsem ráda pomáhala s přípravou přednášek, tenkrát se ještě stříhaly diapozitivy a vkládaly do rámečků...*“).

Samozřejmě že zbyl i nějaký čas na chvíle trávené na chalupě v Bořené Hoře u Sedlčan, na oblíbenou práci s dřevem, na windsurfing na Máchově jezeře. Doktor Čech dbal o to, aby se alespoň jednou za rok dostal s rodinou na lyže a občas i na Slovensko nebo k moři. Pořídili si

malý přívěsný karavan, se kterým jednou vyrazili až do Francie. Občas se potkal se svým přítelem malířem Josefem Jírou v jeho ateliéru na Malé Skále. A sem tam se dostal i k tomu, že si přečetl něco ze své oblíbené literatury faktu, zejména témata z druhé světové války.

Tím nejdůležitějším životním tématem Oldřicha Čecha však vždycky byla jeho práce, a to i v době, která mu vůbec nepřála. Opravdu se mu dá věřit, když dnes říká: „*V životě jsem se nikdy nenudil. Neměl jsem na to čas!*“

Na počátku osmdesátých let byla Lékařská fakulta hygienická jedinou pražskou lékařskou fakultou, která neměla ve své fakultní nemocnici specializovanou ortopedickou kliniku. V roce 1982 proto tehdejší děkan profesor Vlastimil Víšek přišel s návrhem, aby ve fakultní nemocnici na Vinohradech byla vybudována ortopedicko-traumatologická klinika. Protože zároveň Klinika plastické chirurgie získala novou moderní budovu, uvolnilo se pro ni i místo. Uprázdňená stará budova po plastické chirurgii ovšem už toho měla za sebou tolik, že vyžadovala totální rekonstrukci.

Když se rozhodovalo, kdo by měl novou kliniku vybudovat, vlastně „postavit na nohy“, padla volba na Oldřicha Čecha. Jeho odborné i organizační kvality a dosavadní profesní úspěchy byly tak nesporné, že ani ti, kdo mu z politických důvodů nepřáli, nemohli proti jeho pověření účinně protestovat. Oficiální ministerský výnos o zřízení Ortopedické kliniky LFH UK a Fakultní nemocnice v Praze 10 pak přišel v roce 1984.

Doktor Čech si stanovil vysoký cíl: vybudovat kliniku, která bude plně odpovídat špičkovým standardům AO. Prvním krokem bylo dobře vybrat šéfa týmu, který bude mít přestavbu na starosti (Ing. arch. Otakar Steinbach).

Budova musela být kompletně rekonstruována tak, aby v ní mohl vzniknout zcela moderní ortopedický komplex se superseptickými operačními sály. Součástí kliniky mělo být traumatologické centrum, v němž měli spolupracovat ortopedi a chirurgové. Na klinice měla být zavedena a rozvíjena nová disciplína – moderní spondylochirurgie.

V roce 1978 se vypravil profesor Čech na docela dobrodružnou cestu do sibiřského Kurganu, kde působil ortoped Gavril Abramovič Ilizarov, proslulý svou metodou prodlužování kostí a autor vlastního instrumentária pro zevnější osteosyntézu. V sovětském bloku to byl kromě něho jediný ortoped, jehož originální výsledky i metody zásadnějším způsobem ovlivnily vývoj oboru. Velkého ohlasu se mu dostalo zejména, když dokázal úspěšně vyléčit komplikovanou zlomeninu nohy tehdejší sportovní ikony, skokana do výšky Valerije Brumela.

„Ilizarov byl originální a zajímavý chlapík, ale trochu svérázný. V Moskvě ho moc rádi neměli, ostatně proto působil až na Sibiři. Jet za ním nebylo vůbec jednoduché, do Kurganu se běžně jezdit nesmělo, asi tam měli nějakou zbrojní výrobu, takže jsem byl první cizí doktor, který tam za ním přijel. Předtím jsem ho potkal na sympoziu v Maďarsku, kde měl přednášku a mě požádali, abych ji překládal do němčiny. Po přednášce jsem mu říkal: vy jste ale ty důležité věci neřekl, Gavriile Abramoviči. To nesmíš přece říkat, to by ti to pak všechno vzali, vysvětlil mi. Jeho metoda prodlužování kostí, které vlastně po kouscích dorůstaly, byla zajímavá a myslím, že se někde používá i dnes. Když jsem to pak ve Švýcarsku vyprávěl Weberovi a předvedl mu jeho výsledky, řekl jen: ‚tohle bych tady pacientům nemohl ani ukázat‘.

Ilizarov v Kurganu experimentoval hodně se psy, kterým prodlužoval končetiny i páteře. Choval je v nerezových klecích, mimochodem taky z kladenské Poldovky. Jenže ti psi se naučili klece otvírat a pak mu běhali po městě ověšeni aparáty na osteosyntézu... Měl jsem v jeho institutu tenkrát přednášku o pakloubech a debatovali jsme o různých přístupech k osteosyntéze. Ale kyčle ho nezajímaly.“

S profesorem Gavrilem Abramovičem Ilizarovem v Kurganu na Sibiři

Aby náročného cíle dosáhl, nasadil Oldřich Čech veškeré znalosti i zkušenosti, komunikační schopnosti a využil své za dlouhá léta nasbírané kontakty. Díky dobrému jménu, které měl na Kladně, dohodl například s ředitelem SONP inženýrem Dlouhým, že Poldovka připraví pro novou kliniku dva superseptické sály se stěnami z nerezové oceli a z nerezů udělá i všechna zábradlí; slouží tam dodnes. Dokonalé mramorové podlahy zase zajistil ředitel velkého kamenického podniku inženýr Březnický. K získání financí pro výstavbu nového závodu Anticorro, a tím dalšímu otevření možností vývoje a výroby materiálu pro osteosyntézu a endoprotéz kyčelního kloubu pak významně pomohl ministr české vlády bez portfeje profesor Karel Löbl.

Zároveň doktor Čech musel vytvořit ideální organizační schéma kliniky, stanovit počet pracovníků, vyžadovat záruku odpovídajícího finančního zabezpečení. Z mladých ortopedů, většinou svých žáků a mladších spolupracovníků, začal stavět tým nové kliniky. Oslovil tenkrát především mladší lékaře z kliniky Na Bojišti, které často znal už jako studenty a z nichž někteří jsou dnes profesori a přednostové klinik: například MUDr. Martina Krbce, MUDr. Antonína Sosnu, MUDr. Tomáše Trče, dále dnes už zesnulé MUDr. Jaroslava Vávru a MUDr. Miroslava Lomíčka. Lidi ale hledal a nacházel i jinde, například MUDr. Miroslava Bartoše a MUDr. Jana Bartoníčka v nemocnici Na Bulovce, MUDr. Zdeňka Klézla a MUDr. Jiřího Stehlíka v Kladně, MUDr. Jiřího Váchala v Příbrami.

Když nastupovali, klinika se teprve rodila, každý byl provizorně a „papírově“ zaměstnán na jiné vinohradské klinice či oddělení, ale všichni museli spolupracovat i na budování kliniky. Podstatné bylo, že tehdejší vizi profesora Čecha věřili, že ji považovali za tu nejlepší příležitost k odbornému růstu. O skoro půl století později můžeme říct, že prakticky všichni, kdo tehdy u počátků byli, zanechali v české ortopedii výraznou stopu.

Dnes bychom také přístup profesora Čecha označili „vynikající manažerské jednání“. Tehdy se říkalo, že je to „*typický doktor Čech, když jde za nějakým důležitým cílem, zabejčí se a nepovolí*“.

K dosud nabitému pracovnímu dni přibýly další povinnosti. „*Začínal jsem ráno vždycky na Vinohradech na stavbě. Musel jsem zkontrolovat,*

co se udělalo, a hlavně, jak dobře se to udělalo. Když něco nebylo v pořádku, rázně zasáhnout. Vzpomínám, jak se dělaly podlahy na sále, které musely být bezpodmínečně zcela vodorovné. ‚To je v pořádku,‘ tvrdili mi zedníci. Netušili, že díky svému prostorovému vidění vím hned, že to rovné není. Tak jsem se ráno stavil v mlékárně, koupil mléko a na tu podlahu jsem půllitr vylil. Mléko samozřejmě stékalo ke stěně. ‚Takže, pánové, podlahu uděláte znovu. A budete to dělat do té doby, dokud mléko nezůstane stát. Takovéhle věci jsem musel řešit... Teprve potom mohl začít normální pracovní den: na klinice Na Bojišti mě čekaly operace, před ambulancí zase byla čekárna plná pacientů, v posluchárně seděli studenti.“

Povoz kliniky s osmdesáti lůžky, třemi operačními sály (dvěma superseptickými) a třemi ambulancemi, z nichž jedna byla traumatologická, byl zahájen 25. dubna 1985.

I když v těch letech politické tlaky poněkud povolovaly, děkan Baláž dlouho dbal o to, aby Oldřich Čech zůstal i nadále odborným asistentem. Jeho pověst vynikajícího ortopeda, který si ví rady i tam, kde jiní ne, však byla silnější. Na odborného asistenta Čecha se tak často obraceli i takoví pacienti, kteří jinak mířili do Státního sanatoria (Sanopzu) pro tehdejší prominenty nebo se objednávali u přednostů klinik. Setkání s dvěma z takových pacientů, kde na počátku byl úraz, nejprve někým jiným ošetřený a poté Oldřichem Čechem vyléčený, sehrála v dalším vývoji jeho života, a tím i české ortopedie významnou roli.

Prvním z nich byl tehdy nejmocnější pražský komunista a jeden z nejvyšších „papalášů“ v zemi Antonín Kapek. Když byl na návštěvě na Kubě, posadili ho na koně a on ze sedla spadl. Odneslo to koleno. Po návratu zamířil Na Bulovku, tamní ortopedie byla v té době proslavená léčením sportovních úrazů. Jenomže koleno se nehojilo.

Profesor Čech: *„V noci mi zazvonil telefon, na druhé straně ženský hlas: Tady Kapková. Pane doktore, přijedte za mužem Na Bulovku. Druhý den jsem tam přijel, Kapek tam ležel, nohu na motodlaze speciálně přivezené z Anglie. Řekl jsem, že to dáme pryč, dlaha bude obyčejná sádrová, nohu zavěšíme vyvýšenou a předepsal jsem mu antibiotika. Koleno se zahojilo, ale bolelo ho, už v něm měl artrózu. Když pak přišel na kontrolu, ptal se, jestli*

něco nepotřebuju. Já řekl, že bych potřeboval pomoct s klinikou. Už sice je otevřená, ale doktoři jsou papírově rozmístěni po špitálu, a i když to funguje, je to pořád provizorní a já bych potřeboval, aby pracovali u mě, a to platí i o sestřích. Kapek řekl, dobře, zítra se sejdeme v jedenáct u mě v kanceláři. Tam už byl povolán i ředitel nemocnice docent Zeman a Antonín Kapek mu řekl, tady doktor Čech má naši důvěru a potřebuje, aby jeho lidé byli na jeho klinice i papírově, a ty to, soudruhu, do konce měsíce zařídíš. Ředitel, který se jinak dobře vyznal ve stranické tlačenici, mi pak jen říkal, tys mi dal! Ale to podstatné, aby lidi, které jsem potřeboval, byli na klinice i úředně, se stalo.“

Samozřejmě že se rychle rozneslo, že doktor Čech má zastání na nejvyšších místech a překážek v rozvoji nové kliniky i v jeho akademické kariéře rázem výrazně ubylo.

Podobně jako s Kapkem se profesor Čech setkal i s ministrem Karlem Löblem nejprve jako s pacientem. Ministr utrpěl při autohavárii v jižních Čechách komplikovanou zlomeninu a ošetřili ho v blízké nemocnici. „Dali mu tam hřebík,“ říká profesor Čech, „ale noha mu zůstala vytočená dovnitř. Takže jsem to napravil a on pak ke mně chodil pravidelně na kontrolu. Potom jsme mu udělali ještě totální endoprotézu kyčle, vydržela mu skoro třicet let a nedávno jsme ji u nás na Vinohradech přeoperovávali.“

Karel Löbl byl sice ministrem bez portfeje, avšak povoláním byl vysokoškolský profesor metalurgie. Okamžitě proto pochopil, jak důležitá je žádost profesora Čecha, aby podpořil mnohamilionovou investici do výstavby nového závodu kladenské Poldovky Anticorro, v té době už renomovaného výrobce „ortopedického železa“ – kyčelních endoprotéz a souprav nástrojů a implantátů pro osteosyntézu. Investici se podařilo prosadit a nový závod na tu dobu rychle otevřít. (Stál mimo území Poldovky, což možná sehrálo později důležitou roli. Závod nebyl zahrnut do katastroficky neúspěšné privatizace podniku Poldi Kladno Vladimírem Stehlíkem, která skončila dluhy a jeho zánikem – s výjimkou Anticorra.)

Tuhý normalizační režim začínal ztrácet dech. Oldřich Čech mohl odhabilitovat, v roce 1987 se stal profesorem. Komunisté dokonce stáli o to, aby opět byl členem strany. Nechtěl, aby klinika, která už byla špičkou oboru nejen u nás, ale v celém východním bloku, znovu doplatila na politické nepřátelství. Členství přijal, avšak zcela formálně.

V roce 1987 byl profesor Čech spolu s profesorem Karlem Löblem, Stanislavem Beznoskou z Poldi Kladno a profesorem Jaroslavem Valentou ze Státního výzkumného ústavu pro stavbu strojů oceněn Státní cenou Klementa Gottwalda „za výzkum, vývoj a realizaci umělých náhrad velkých lidských kloubů“ – tak zněla oficiální formulace.

O rok později se stal profesor Čech členem korespondentem Československé akademie věd.

Ještě jeden pacient z osmdesátých let se Oldřichu Čechovi zapsal významně do paměti, avšak jako přítel – vynikající slovenský horolezec a náčelník Horské služby ve Vysokých Tatrách Ivan Gálfy. S Čechovou endoprotézou v kyčli vedl v roce 1984 expedici na jednu z himalájských osmitisícovek Lhotse Shar.

Profesor Čech: *„Z posledního místa, kam se ještě dalo dojet, musel Ivan jít čtrnáct dnů po svých do základního tábora a potom stoupat ještě do dalšího postupového tábora. Nakonec vystoupal až do sedmi tisíc metrů, odkud už se dal spatřit vrchol hory. Musel dojít až tam, měl ve vrcholovém družstvu syna a on to chtěl vidět. Tenhle výstup byl snad nejnáročnější test výsledků mé práce.“*

Asi žádný z lidí, kterým „totálku“ dělal, s ní nevystoupal po svých tak vysoko. A profesor Čech snad žádné hlášení o stavu implantátu nečetl tak rád jako tři řádky na spodním okraji pohlednice s podpisy všech horolezců výpravy: *Že som mohol znovu vidieť Himaláje, vďaka len Tebe. Všetko je v poriadku. Srdečne zdravím celú rodinku. Ivan G.*

Klinika rychle nabývala na věhlasu. Profesor Čech využíval všech kontaktů, které nasbíral, k tomu, aby měla nejlepší možné podmínky a vybavení, na něž bylo tehdy možné dosáhnout. Stejně důsledně dbal o to, aby jeho mladší spolupracovníci a žáci dostali co největší možnost k odbornému rozvoji a vyjednával jim odborné stáže na nejlepších evropských pracovištích, na nichž měl díky své pověsti i členství ve švýcarské AO dobré kontakty. Logicky navázal na své působení na ortopedické klinice v St. Gallenu a na světově proslulé pracoviště vyslal postupně na dlouhodobé stáže řadu mladších lékařů kliniky: Trče, Krbce, Klézla, Bartoníčka a Stehlíka. Mladý a dynamický lékařský tým měl dost ambicí

i předpokladů, aby se vinohradská ortopedie stala koncem osmdesátých let špičkovým pracovištěm oboru nejen v tehdejším Československu, ale v celém „socialistickém táboře“, jak se tehdy státům ve sféře sovětského vlivu říkalo.

V roce 1988 se tým kliniky vedený profesorem Čechem a tvořený ještě doktory Zdeňkem Klézlem a Tomášem Trčem, k nimž se přidal jeden z kolegů profesora Webera švýcarský ortoped Alfred Debrunner, vypravil do Indie, aby tamním ortopedům představili nejnovější vývoj v náhradách kyčelních kloubů, ale také moderní techniky osteosyntézy. Vinohradští ortopedi navštívili univerzity a kliniky v Novém Dillí, Bombaji, Madrásu a Puná, kde nejen přednášeli o problematice osteosyntézy a endoprotéz kyčelních kloubů, ale také prakticky demonstrovali operační postupy. Jak oznamovala zpráva největšího deníku vycházejícího v třímilionovém městě Puná *„česká technika bude využita při operaci zraněných vojáků Indických mírových sborů, kteří se léčí ve vojenské nemocnici v Puná... novou českou techniku léčení mnohonásobných fraktur bude možné využívat při léčení zraněných vojáků... Dr. O. Čech, který je přední československou ortopedickou autoritou, provede se svým týmem zdarma několik operací v Sancheti Hospital v Puná ... Současně probíhá workshop, jehož se účastní asi 70 indických ortopedů, kteří přijeli z celého státu Maharáštra. Přímé přenosy operací pěti pacientů budou sledovat na televizních monitorech...* (Maharashtra Herald, 2. dubna 1988).

Pamětníci se shodují v tom, že výjimečnost éry profesora Čecha v čele vinohradské ortopedie stála na třech předpokladech: přinesl nové metody léčby, vytvořil dobře fungující organizační model a vybral mladý a novým věcem otevřený tým. K tomu je třeba přidat i jeho výjimečně dobré využívání komunikačních schopností. Platilo to ven i dovnitř: kromě již zmíněného umění využívat za dlouhé roky nashromážděné kontakty k prosazování cílů a záměrů, jež profesor Čech s klinikou měl, vytvářel uvnitř kliniky liberálnější atmosféru, než bylo na lékařských pracovištích v té době běžné. S komunikačními schopnostmi souvisí i jeho úspěch a oblíbenost jako vysokoškolského učitele. Na jeho přednášky a semináře se studenti těšili z prostého důvodu: byly zajímavé tématem i podáním.

Nejdůležitějším faktorem však byla jeho vize a umění odhadnout, kam vývoj moderní operativní ortopedie směřuje, a k tomu vést i ostatní. Nesnažil se objevovat nové a neznámé cesty za každou cenu. Jeho úspěch spočíval především v tom, že byl vynikajícím inovátorem, který vytvářel syntézu známých cest a dodával jim tím novou kvalitu, včetně toho, že je „přešival na míru“ podmínkám, v nichž působil. Tak přizpůsobil československým podmínkám nejen švýcarský model osteosyntézy a v souvislosti s tím i světový nástup endoprotetiky kyčelního kloubu, ale rozvíjel i metody vnější fixace zlomenin, jimiž zase obohatil i švýcarskou praxi, nebo postupy sovětského ortopeda Ilizarova, který proslul zejména prodlužováním dlouhých kostí. Ze svého talentu, schopností i zkušeností pak těžil nejen on sám, ale především klinika a ze všeho nejvíc pacienti i ortopedie jako obor.

Oldřich Čech mladší silné stránky otce trefně shrnuje takto: *„Za prvé si uměl vybírat dobré spolupracovníky, zmyšlil se jen málokdy. Vedl je autoritativně, ale ne autoritářsky: podporoval je, aby na sobě pracovali, vzdělávali se, chtěl, aby co nejvíc publikovali. V tom byl nadčasový, to se dřív moc nenosilo. Za druhé měl dobrý medicínský nos. Rychle rozpoznal, kam se bude obor ubírat a co musí udělat a zorganizovat, aby klinika dosahovala co nejlepší, a hlavně dlouhodobě standardních výsledků. A za třetí, a to je možná nejdůležitější: táta je člověk, který nikdy nic nevzdal. Když prohrál, tak se jen otřepal, někdy mu to trvalo o trochu déle, ale vždycky šel dál. Někdy asi někomu šlápl na nohu, ale ubližovat nechtěl. Nesklízel za to určitě všeobecný obdiv – ale měl všeobecný respekt.“*

V roce 1990 se Lékařská fakulta hygienická transformovala na 3. lékařskou fakultu. Transformační proces se týkal nejen výuky, tedy zásadního rozšíření orientace fakulty od původního hygienicko-preventivního zaměření ke všeobecné medicíně. K významným změnám docházelo i ve Fakultní nemocnici Královské Vinohrady.

Jednou z nich bylo rozhodnutí vedení fakulty a nemocnice vypsát v roce 1993 konkursy na místa přednostů klinik a ústavů, kteří dosáhli věku 65 let nebo se mu těsně přiblížili. Tato tendence se počátkem devadesátých let prosazovala i na dalších fakultách Univerzity Karlovy, byť s rozdílnou

nahoře Bratři Oldřich a Přemysl Čechovi na fotbalovém ME v Anglii 1996

dole Reprezenační fotbalový tým před odletem do Anglie, uprostřed šéfkáča Oldřich Čech

S trenérom reprezentačného futbalového tímu z ME 1996 Dušanom Uhrinom, jaro 2019.

Sport provázel profesora Čecha celý život, osobně i profesně. Ač sám fotbal nikdy nehrál jinak než rekreačně, spojen je především s ním. Už na studiích ho zajímala nejen ortopedie, ale také sportovní traumatologie. Tématem jeho první vědecké práce, na níž pracoval s MUDr. Františkem Machem (působil na Kladně a Na Bulovce) byla zranění vazivového aparátu kolen fotbalistů.

Jako sportovní lékař se však věnoval Oldřich Čech zpočátku především kanoistům. Byl nejen jejich lékařem, ale když nastala slavná éra našich vodních slalomářů, byl i předsedou trenérské rady a působil v technické komisi Mezinárodní kanoistické federace. Na mnichovské olympiádě (1972) byl jedním z rozhodčích v soutěžích ve vodním slalomu. Pak musel pod normalizačním tlakem skončit.

V osmdesátých letech se jeho hlavním sportovně-lékařským tématem stal fotbal. Nejprve pražská Slávie, kde byl jeho bratr Přemysl poté, co přestal jezdit na námořních lodích, masérem ligového týmu.

Vrchol „kariéry“ profesora Čecha v roli sportovního lékaře přišel, když se stal lékařem české fotbalové reprezentace. V roli šéflékaře byl i u jejího prvního a dosud největšího úspěchu, když v roce 1996 získali čeští fotbalisté na mistrovství Evropy v Anglii stříbrné medaile.

Dvě sportovní odvětví by pak mohl označit za rodinná: kanoistiku a basketbal. Nejmladší bratr Přemysl se v kanoistice stal juniorským mistrem republiky, prostřední Evžen a syn Oldřich hráli soutěžně basketbal za Dolní Počernice. Rád si ho v mladších letech zahrál i on sám. Stejně rád vždycky lyžoval a když přišel windsurfing, se zaujetím se pustil i do něj.

Dcera Heda se věnovala závodně atletice, a stejně jako jeho manželka vystudovala Fakultu tělesné výchovy a sportu.

intenzitou. Důvody byly dány nejen věkem těch, o které šlo, obavami z jejich pracovního vyhoření a snahou podpořit mladší nastupující medicínské či akademické generace, ale také snahou oddělit se od předchozí etapy politického uspořádání, od „minulého režimu“. Vedení fakulty se rozhodlo, že žádné výjimky dělat nebude, byť jako převážná většina plošných rozhodnutí, bylo i toto v konkrétních případech minimálně nešťastné.

Jedním z těch nešťastných případů bylo vypsání konkursu na vedení Ortopedické kliniky 3. LF UK a FNKV. V konkursu, jehož se tehdy samozřejmě rozhodl zúčastnit, profesor Čech neuspěl. Výběrová komise doporučila, že kliniku má řídit prof. MUDr. Jan Bartoníček, DrSc., který pak stál v čele kliniky až do roku 2009, kdy ho nahradil současný přednosta prof. MUDr. Martin Krbec, CSc. (Oba dva vybral profesor Čech do prvního týmu kliniky už v roce 1984.)

Není to obvyklý postup. Výjimečné medicínské osobnosti, k nimž profesor Čech bezesporu patří, zůstávají ve svém postavení déle, nejméně o dva roky, ale častěji do sedmdesáti let – zvláště když jsou v plné síle, což profesor Čech bezesporu byl. A tak není divu, že rozhodnutí vyhlásit konkurs i to, že v něm neuspěl, nesl a nese jako životní křivdu. *„Ujímal jsem se v roce 1984 kliniky s cílem vybudovat ji a s časovým plánem na zhruba dvanáct let, které jsem k naplnění své vize potřeboval. Čas k dobudování kliniky tak, aby splňovala požadavky na ortopedicko-traumatologické pracoviště na evropské úrovni, mi však byl odepřen. A nedostal jsem ani příležitost to tehdy s vedením fakulty a nemocnice prodebatovat. Snažil jsem se ještě před konkursem o všem si s děkanem promluvit, ale jediné, k čemu jsme se dostali, byly jen takové všeobecné fráze.“* Tolik profesor Čech.

Časem se ukázalo, že postup byl do značné míry i kontraproduktivní. Profesor Čech na klinice zůstal v neformálním postavení profesora-doyena, nejzkušenějšího operátora i plodného autora vědeckých prací. Mezi ním a novým přednostou však panovalo určité napětí, byť se navenek nijak neprojevovalo a jejich vztahy byly sice chladné, ale korektní.

Změnila se však celková atmosféra kliniky, napětí se přeneslo i na ostatní. Dříve převládající liberální prostředí postupně nabývalo autoritářšější (pamětníci říkají „více vojenské“) podoby, pracovní debaty přišly o někdejší spontánnost.

Měnilo se i osazenstvo kliniky a někteří z výrazných členů původního týmu odcházeli na jiné kliniky, často aby je vedli: profesor Martin Krbec do Brna, kde od roku 1999 vedl Ortopedickou kliniku Lékařské fakulty Masarykovy univerzity a Fakultní nemocnice Brno, profesor Tomáš Trč do Motola (nyní je přednostou tamní Kliniky dětské a dospělé ortopedie a traumatologie 2. LF UK a FN Motol), docent Stehlík odešel šéfovat ortopedii do Českých Budějovic. Odešel primář Bartoš, doktor Váchal, doktor Jehlička, doktor Štulík, doktor Pazdírek a další. S odchody souviselo i snížení počtu lůžek, ztráta jednoho z traumatologických operačních sálů a jistý útlum kliniky.

Když se zeptáte lidí, kteří profesora Čecha dlouho a dobře znají, jaká z jeho povahových vlastností převažuje nad všemi ostatními, shodnou se téměř jednomyslně, byť tomu každý říká jinak:

Nezlomnost. Vytrvalost. Zaťatost. Buldočí povaha. Urputnost. To vždycky motivovalo jeho jednání, ať už byl dole nebo nahoře.

Po prohraném konkursu dál na klinice využíval každé příležitosti k tomu, aby operoval. Bylo jich sice méně, než když byl přednostou kliniky, avšak pořád byl nejvíce erudovaným ortopedickým chirurgem široko daleko. Proto mu mladší kolegové při operacích rádi asistovali: věděli, že každou operaci po jeho boku se mají čemu naučit. Proto tolik stáli o to, aby je operoval právě on, i pacienti.

Dál s chutí a zápalem učil mediky a věnoval se vedení časopisu *Acta chirurgiae orthopaedicae et traumatologiae*. Psal články a knihy na nová témata, připravoval druhá vydání starších. Pustil se do přípravy publikace věnované dějinám české a slovenské ortopedie, poté do jejího rozšířeného vydání v angličtině.

Pokračoval i ve vývoji kyčelních endoprotéz. S inženýrem Šídou z trutnovského podniku Dias se pustil do vývoje keramických hlavic kloubů, dalšího revolučního kroku oboru. Projekt, do něhož vstoupil francouzský investor, však nakonec nebyl dokončen.

A především, začal budovat další kliniku. Přesněji řečeno, přijal výzvu obnovit předválečný projekt MUDr. Antonína Pírka v Mladé Boleslavi.

Architektonicky zajímavě řešené Pírkovo sanatorium, citlivě vsazené do mírného návrší s parkovou úpravou a otevřené v roce 1934, bylo ve své době ambiciózní a veskrze moderní léčebný ústav se širokým záběrem včetně chirurgie s výbornou pověstí. Po válce, proměněno v gynekologicko-porodnické oddělení okresní nemocnice, postupně upadalo. Když sanatorium získali zakladatelovi dědicové v restituci zpět, bylo v dezolátním stavu; i porodnice se ještě před rokem 1989 musela z rozpadající se budovy vystěhovat.

Plán dědiců, z nichž většina měla profesně blízko ke zdravotnictví, byl ambiciózní: obnovit Pírkovo sanatorium jako kliniku specializovanou především na ortopedii a chirurgické obory. Protože jejich cílem byla špičková kvalita a patrně i proto, že část rodiny žila od roku 1968 ve Švýcarsku, měli v úmyslu vybudovat otevřené lůžkové zařízení švýcarského typu, kde by specializované výkony prováděli nasmlouvaní specialisté. Ač je klinika soukromá, hlavním motivem rodiny zakladatelů nebyl nikdy zisk, chtěli navázat na medicínské dědictví svých rodičů a prarodičů. Bylo proto zcela přirozené, že se obrátili na odborníka nejpopovolanějšího, profesora Čecha. Požádali ho, aby nejprve rekonstrukci naplánoval a poté, aby na klinice sestavil operační tým a především operoval.

Rekonstrukce, zahájená v roce 1993 proběhla rychle a úspěšně a klinika byla o rok později otevřena. (Od roku 2004 nese oficiální název Klinika Dr. Pírka.) Ortopedie byla podle návrhu profesora Čecha vybavena superseptickým operačním sálem, stejně tak navrhl strukturu kliniky i způsob jejího fungování. V neposlední řadě přiváděl své žáky nejmladší generace, z nichž dva jsou v týmu kliniky dodnes: MUDr. Daniel Horáček a MUDr. Roman Lehovec. Oba s ním jezdili do Mladé Boleslavi už jako studenti 3. lékařské fakulty poté, co jim učarovala chirurgická ortopedie v podání profesora Čecha. Stejně, jako jemu skoro o půl století dříve, učarovala chirurgická ortopedie v podání profesora Zahradníčka.

Vzpomíná MUDr. Stanislav Najman, ředitel Kliniky Dr. Pírka: *„Začínal jsem tu jako anesteziolog a tenkrát jsem se poprvé setkal s panem profesorem v lékařském týmu. Byl úžasný zážitek vidět ho, jak vede operaci,*

jak precizně přistupuje k pacientům, jak nekompromisně trvá na dodržování v ortopedii tak důležitého hygienického režimu, jakou pozornost přikládá nejmenším detailům, z nichž teprve se rodí velké dílo. Stejně důkladně a pozorně vybíral implantáty, dohlížel na ostatní operátory. Tehdy jsem si uvědomil, že pan profesor naučil jak operovat totální endoprotézu kyčle celou republiku a dvě lékařské generace. A instrumentárium, které používají, je vlastně ze značné části také jeho.“

V roce 1995 také zahájilo činnost ambulantní ortopedické a fyzioterapeutické zřízení Centrum profesora Čecha. Profesor Čech je založil spolu s bratrem Evženem a dcerou Mgr. Hedou Hrdinovou Čechovou, která vystudovala fyzioterapii a úspěšný projekt dnes vede.

Konec jara 2019. Sedíme s profesorem Čechem v hale Kliniky Dr. Pírka v Mladé Boleslavi. Venku padá na sochy mezi stromy hustý drobný déšť, jako stvořený pro nostalgické vzpomínání.

„Pamatujete si na svou poslední operaci?“ zeptám se.

Usměje se. „Tady to bylo. Už mi bylo dost přes sedmdesát, operaci vedl mladý doktor, kterého jsem vychoval, (neříká to, ale vím, že doktor byl tak mladý, že s jeho synem chodil na gymnáziu do třídy), já jsem stál u operačního stolu s ostatními a spíš jsem dohlížel a konzultoval...“

Odmlčí se, zamyslí, jako by se v duchu ohlížel. Pak se najednou na mě podívá a trochu, spíše jen očima, se usměje a řekne: „Ale stejně jsme toho spoustu dokázali, ne?“

Neříká to, ale vím, že má na mysli nejen sebe, ale především své studenty a žáky.

ČÁST II

ŽÁCI —

Prof. MUDr. Martin Krbec, CSc.
Nejvíc mi dal Čech

První setkání

Myslím, že to bylo ve čtvrtém ročníku medicíny. Tenkrát jsem se začal víc zajímat o chirurgické obory a ortopedie se mi líbila. Přihlásil jsem se do zájmového kroužku na kliniku Na Bojišti, kde nás vedl doktor Čech a zadal nám vědeckou práci, kterou jsme pak prezentovali na studentské vědecké konferenci. Pamatuju se, že jsme v jejím rámci sledovali rentgeny pacientů po implantaci náhrady kyčelních kloubů a v časových odstupech hledali nějaké přestavbové změny: třeba jak reaguje kost v sousedství implantovaného kloubu. Jeden čas jsme se také zabývali infekcemi poúrazových osteomyelitid.

Nejlepší ze všeho ale bylo, když jsme se dostali na operační sál, kde jsme mohli tenkrát panu asistentovi Čechovi – habilitaci mu děkan fakulty prof. Baláž od počátku sedmdesátých let zadržoval – asistovat. O příležitost „držet mu háky“ jsme se tenkrát málem prali. Mít možnost s ním operovat byla radost. Už jen pozorovat ho bylo úžasné: jak přesně a jistě pracuje, bez sebemenšího zdržení, každý pohyb má promyšlený, jako kdyby se mu všechno pod rukama snad samo rodilo.

A navíc, všechno, co v té době dělal, bylo nové a bylo to úžasně zajímavé. Ze Švýcarska přinesl osteosyntézu, s dlahami a šrouby, něco u nás do té doby nevidaného. Používal také moderní zevní fixaci, aparáty na léčení infikovaných zlomenin, kdy se kolem fraktury zavedou do kosti dráty a hřeby, vše se spojí zevní konstrukcí. V Poldovce už vyvinul vlastní zevní fixatér, říkalo se tomu šibenice, a ještě donedávna se to v některých indikacích používalo. A to nemluvím o kyčelních endoprotézách, které ho tolik proslavily.

Už tehdy působil jako vizionář, můžeme říct i génius. Tušil přesně, kam se obor ubírá, věděl, že i u nás je po tom hlad, a hlavně si uvědomoval, že když tuhle příležitost promeškáme, tak nám západní Evropa strašně uteče. Navíc, což bylo neobyčejně důležité, dokázal nejen vždy jít za svým cílem, ale také pro ten cíl získávat lidi, zejména pak nás studenty. Tenkrát se to slovo ještě nepoužívalo, ale dnes by se jednoduše řeklo, že měl charisma.

Tenkrát Na Bojišti

Škoda, že v sedmdesátých letech byl šéfem kliniky Na Bojišti docent Eis, který nebyl na operativní ortopedii zaměřen, a ne neobyčejně šikovný a všestranný operatér doktor Stryhal, který se však nikdy nedral do popředí. Stryhal byl přímý žák zakladatele naší moderní ortopedie profesora Zahradníčka a navíc zažil spolu s Oldřichem Čechem první setkání s osteosyntézou v St. Gallenu. Napsali o ní spolu i první knížku, která u nás na toto téma vyšla (Moderní osteosynthesa v traumatologii a ortopedii). V jednom se ale lišili. Zatímco Čech využil každé příležitosti někam jet a něco vidět, což mu umožnilo „být v pravou chvíli na pravém místě“, Stryhal se držel spíše doma.

Strávil jsem Na Bojišti nějakou dobu jako medik a potom čtyři roky jako sekundář. Nastoupili jsme tam tenkrát v jeden den, 1. září 1981, tři spolužáci z ročníku – Ivan Landor, Tomáš Trč a já. Každý dostal jiného školitele – Ivan Landor profesora Rybku, Tomáš Trč výborného operatéra doktora Ondroucha, a já doktora Čecha. Dnes všichni tři šéfuje pražské kliniky, Ivan a Tomáš vedou ortopedie v Motole a já na Vinohradech.

Přednostou kliniky byl tehdy profesor Rybka, jehož hlavním tématem byla implantace umělého kolenního kloubu. To byla záležitost, která přišla později než kyčel, především proto, že koleno je složitější kloub, a už analyzovat jeho pohyb bylo mnohem obtížnější. Profesor Rybka tehdy zrovna prosadil, aby jím modifikované americké umělé koleno začali vyrábět v jinonické Waltrovce (v oněch letech se jmenovala Motorlet), čímž vlastně zopakoval Čechův model, když Čechem inovované švýcarské kyčle už pár let dělala Poldovka.

Řekl bych, že v té době už měl pořad ještě asistent Čech všechno srovnáno a zformulováno. Nápady, které přivezl, realizoval, nemusel už tolik hltat nové informace a připravovat se na něco, co má teprve přijít, už měl téma, jež mohl rozvíjet. Za jiných okolností už by tomu tak asi bylo. Jenomže šéfem byl někdo jiný, on jen jeho zástupce a musel tudíž akceptovat jeho priority. Samozřejmě, že to souviselo především s politikou, Čech byl vyškrtnutý ze strany, ale byla v tom i medicínská rivalita. Ale chodili kolem sebe s Rybkou opatrně. Že je Bojiště pro Oldřicha Čecha už něco jako těsná klec, bylo zcela jasné.

Budování Vinohrad

Pak se otevřela možnost otevřít ve Vinohradské nemocnici vlastní kliniku. Vinohrady byly poslední velkou nemocnicí v Praze, která neměla ortopedii, a navíc tam byla k dispozici budova po klinice plastické chirurgie, již bylo možné přebudovat. Trochu se taky začaly uvolňovat politické poměry. Doktor Čech měl navíc pověst velmi šikovného odborníka, takže významné kontakty prostě nemohl nemít.

Když se Na Bojišti začalo šuškat, že doktor Čech půjde pryč, nabídl mi, abych šel s ním. S profesorem Rybkou však o tom, aby mě uvolnil, nejednal. Takový byl jeho styl. Když o někom usoudil, že má dostat příležitost, nabídl mu ji, avšak dál už ho nepostrkoval. Ne že by se profesoru Rybkovi líbilo, že chci odejít, ale pustil mě.

Všichni, které si doktor Čech vybral do týmu, nastoupili v létě 1984 nejen na kliniku, ale taky na stavbu. Formálně jsme byli zařazeni na chirurgii, nebo i na jiných pracovištích, kde jsme působili jako pomocníci na sále, ale fakticky jsme hlavně pomáhali budovat a vybavovat novou kliniku. Doktor Čech přicházel každé ráno v šest jako první, aby zkontroloval, jak rekonstrukce probíhá a zedníci si nějakou dobu mysleli, že je stavbyvedoucí.

Takže jsme vedle medicínské práce zařizovali nábytek i přístroje, a protože doktor Čech kromě role „stavebního dozoru“ pořád ještě operoval Na Bojišti, byli jsme rádi, když jsme se potkali a mohli něco odborného probrat. Klinika se stavěla rok, slavnostně se otevírala na konci dubna 1985 a od té doby se tu začala dělat špičková ortopedie a traumatologie. Měli jsme k tomu všechny předpoklady: šéfoval nás člověk, který do Československa přivezl nové metody, prosazoval moderní osteosyntézu a endoprotetiku, tým byl z větší části kolem třicítky, tedy mladý a nadšený. Už profesor Čech se nás snažil posílat co nejvíc do světa, abychom se seznámili se všemi novinkami oboru. Nehen seznámili – abychom novinky taky začali využívat. Zařídil mi třeba tříměsíční stáž na francouzském pracovišti, kde vyvinuli tehdy moderní metodu zajištěného hřebování, a když jsem se vrátil ze stáže, čekalo mě už na klinice instrumentárium, které on mezitím zajistil, takže jsem mohl říct, „jasně, hned se do toho pustíme“.

Řekl bych, že si vinohradská klinika nastavila vysoký standard jak v traumatologii, tak v endoprotetice a obojí si udržovala. Jistě, Motol je mnohem větší, měl vždy největší objem endoprotéz, ale ve složitějších záležitostech, jako jsou revizní endoprotézy, jejich výměny, tam jsme s nimi vždycky drželi krok a asi byli tou nejlepší klinikou.

Pozdní Vinohrady

Způsob, jímž profesor Čech v čele kliniky skončil, byl hodně nešťastný. Můj pohled je možná zkreslený, byl jsem vždycky na jeho, „čechovské“ straně, ale i kdybych nebyl, osobně si myslím, že v případech významných profesorů se nemá trvat na striktním datu dosažení věku, že by měli zůstat ve své funkci o něco déle, zvláště když jsou v plné síle. Tehdy bylo rozhodujících 65 let, ale v případě takových osobností, jako je on, by se na tom nemělo tak striktně trvat. Profesor Čech byl nejprve odvolán z funkce přednosta a pouze pověřen vedením, pak se přihlásil do konkursu na své bývalé místo, ale tam už neodhadl, že nemá šanci uspět. Důvodem nebyl jen věk, v nemocnici i na fakultě se našlo dost lidí, kteří mu nepřáli.

Nový přednosta profesor Bartoníček ho tu pak nechal jako doyena. Měl na klinice svou pracovnu, ale zmenšil se mu poněkud akční rádius, včetně počtu operací. Má to svou logiku, kdyby to nový přednosta neudělal, nemusel by být šéfem. Ale postupně se to tu rozhodilo. Odešel zástupce přednosta doktor Stehlík do Českých Budějovic, Tomáš Trč do Motola, Zdeněk Klézl do Střešovic, pak já do Brna (když jsem odcházel, byl jsem zástupcem přednosta), doktor Váchal na svou kliniku do Vysočan. Liberální duch se vytrácel, panoval tu spíše striktní režim podobný tomu tradičnímu třeba z ortopedie Na Bulovce, kde ostatně profesor Bartoníček začínal. A pak odstavili profesora Čecha od operací úplně.

Když jsem se v roce 2009 na kliniku vrátil jako přednosta, přišel ještě za mnou a řekl, „to je dobře, že jste tady, alespoň se dostanu na sál“. „To ale není dobrý nápad pane profesore,“ řekl jsem mu. Nemohl jsem jinak, tady už opravdu věk byl věk. Na dvě hodiny se naštvál, ale pak to vzal sportovně, přišel a řekl: „Máte pravdu, stejně by všichni remcali.“

Učitel

Jako učitel chtěl, abychom používali to, čemu se říká selský rozum. V ortopedii je nejdůležitější mechanika, nebo biomechanika v užším slova smyslu, jde tu o rozsah pohybů, mechanické vlastnosti kostí a cit pro materiály. Pokud šlo o to poslední, v tom byl geniální. Když utahoval nějaký šroub, věděl přesně, kdy zabrzdit, aby kost nepraskla. Věděl, nebo spíš cítil, jak moc se může opřít o kost, aby vydržela a nemusel čekat, až uslyší počátek jejího praskání a bude zle.

Dnes se razí pojem fyziologické operování, tedy takové, aby se při operaci co nejméně poškodily měkké tkáně, svaly a hlavně jejich cévní a nervové zásobování. On to s těmi tkáněmi vždycky uměl.

Opravdu ocenit jeho přístup člověk dokázal, až když si sám už něco odoperoval a poznal, co jde a co ne. Když operoval, bylo to vynikající řemeslo: něco jako stavět mistrovské housle. Jenže se to muselo odehrávat rychle! Proto stálo vždycky za to mu asistovat, člověk se pořád učil: jak nedělat zbytečné pohyby, nestřídat zbytečně nástroje. Člověk ho pozoroval a zároveň obdivoval, jak je všechno, co dělá, elegantní a vlastně krásné. Ta elegance výkonu není zbytečná, v přírodě taky nejlépe fungují věci, když jsou zároveň i estetické, je v tom jakási zákonitost... I pro tu eleganci a krásu jeho práce – avšak samozřejmě zdaleka nejen kvůli tomu – budu vždycky říkat, že nejvíc ze všech lidí, s nimiž jsem se v ortopedii setkal, mi dal profesor Čech.

Prof. MUDr. Antonín Sosna, DrSc.
„Exakti“ s Čechem v čele

První setkání

S profesorem Čechem jsem se seznámil jako medik, když jsem stážoval na I. ortopedické klinice. Tenkrát ještě asistent Čech se ke mně choval velmi přátelsky, věděl, že současně pracuju na anatomii, a protože anatomie se v té době ještě tak detailně do praxe ortopedů nepromítala, vytipoval si mě jako možného žáka a snad časem i spolupracovníka. Chodil jsem fiškusovat na kliniku, kde byl můj otec rentgenologem, od druhého do šestého ročníku medicíny a měl jsem tak i možnost dostat se na operační sál.

Po absolvování fakulty jsem asi rok pracoval u profesora Borovanského na anatomii a měl jsem namířeno na chirurgii. A pak jsme jednou odcházeli s otcem z ortopedické kliniky a ve dveřích potkali doktora Čecha: „Tak co, kam půjde mladej?“ ptal se. Táta řekl, že chci dělat chirurgii, Čech na to: „Proč nejde k nám?“ a já se toho hned chytl: „Tady je místo?“ Ukázalo se, že je, já se tedy omluvil na chirurgii, kde jsem ještě neměl nic podepsaného, a v roce 1969 jsem nastoupil na I. ortopedické klinice Na Bojišti.

Jak už jsem říkal, profesor Čech měl v úmyslu využít mé dobré anatomické průpravy a zapojil mě do propracovávání operačních přístupů. Ze St. Gallenu věděl, že v té době mnohem preciznější švýcarská operativa postupuje tak, aby co nejméně poškodila svaly, takže pacient je měl po operaci pokud možno v pořádku a mohl začít brzy rehabilitovat. Postupně jsem s ním tak začal spolupracovat na operačních přístupech. Nosil jsem mu anatomické podklady, on to vždy zkontroloval a pak řekl: „No jo, takhle bychom to mohli dělat“.

Že se u nás začala rozvíjet moderní stabilní osteosyntéza, je jeho obrovská zásluha. Byl geniální především v tom, jak dokázal rychle rozpoznávat správnou cestu a jak se poté s tvůrčím zápalem pouštěl do jejího prosazování. Se stejným nadšením a cílevědomostí vyvíjel podle švýcarských vzorů v Poldovce implantáty i nezbytné instrumentárium. Byl jsem rád, že jsem mu mohl pomáhat při zavádění nových postupů,

umožňujících tzv. časnou mobilizaci a funkční léčbu s minimálním poškozením svalstva. Dnes si to málokdo uvědomuje, ale nebýt tenkrát asistenta Čecha, zpozdila by se naše ortopedie o řadu let. Jistě, pomáhali mu v tom mnozí další, spolupracoval třeba s profesorem Pavlanským, který měl tehdy velký vliv a podporoval ho, ale byl to on, kdo vývoj fakticky táhl a propracovával detaily, bez nichž by ten velký celek nemohl vzniknout.

Umělci versus exakti

Když se stabilní osteosyntézou přicházel, spousta lidí ho však také nechápala. Někteří si z jeho přístupu dokonce dělali legraci a dostalo se to až do humorné polohy, když se naše klinika rozdělila na tzv. „umělce“ a „exakty“. „Umělci“ říkali, že každá operace je jedinečná, je to něco jako umělecké dílo, zatímco my „exakti“ s asistentem Čechem v čele jsme říkali, že žádné umělecké operace se dělat nemají a že operovat se má především přesně.

Zpočátku nás exaktů byla menšina. Samozřejmě, že jsme se pošťuchovali, umělci tvrdili, že to děláme až moc precizně a moc přesně. Čas ukázal, že jsme pravdu měli my. Dnes si nikdo nedovolí, jak to tehdy umělci v duchu tradice dělali, operovat třeba přímo přes sval, bez ohledu na jeho poškození. Takže když šli ke stehenní kosti, prořízl se sval. My jsme k ní šli septem, aby sval zůstal celý, a totéž v oblasti kyčle nebo bérce.

Vzpomínám na situaci, kdy jeden zkušený a významný ortoped, který také k stabilní osteosyntéze projevoval nedůvěru, se poté, co asistent Čech prezentoval v Kladně vyrobené instrumentárium a předváděl, jak se dlahy, šrouby a systém ohybačů používají, vyjádřil, že „takových novot už jsem viděl hodně, když nic jiného, tak nám ty ohýbací páky na dlahy poslouží k úpravě a tvarování Denis-Brownových aparátů“, (Denis-Brownův aparát je speciální dlaha, jakési botičky bez špiček se spojovací tyčí a používá se pro léčbu ekvinovarů – vrozeného vybočení nohy a dalších korekcí dolních končetin). Postupně však začínali umělci přebíhat na naši stranu a netrvalo dlouho, a významný kolega začal instrumentárium využívat také.

Druhým obrovským skokem v naší ortopedii, který profesor Čech prosadil, byla vedle moderní osteosyntézy ještě endoprotetika kyčelního kloubu. Čech opět zcela jasnozřivě pochopil, že právě tudy se bude ubírat cesta, přivezl ze Švýcarska první Charnley-Müllerovy protézy a pak v kladenském Poldi Anticorro vyvinul vlastní variantu, označovanou jako Poldi-Čech. Byla velice dobře zkonstruovaná a brzy začala přinášet skvělé výsledky.

Měl jsem to štěstí, že jsem u toho byl od samého počátku, dostal příležitost endoprotézy operovat a taky prosazovat. Právě prosazování nových metod věnoval asistent Čech velké úsilí, jezdil na kliniky a učil primáře operovat. Vyzařovalo z něj přitom takové nadšení, že bystré a chápavé lidi vždycky nadchnul. Zájem byl takový, že to sám už nestíhal. Takže mě dalším pracovištěm doporučil a nové metody jsem začal na jiných pracovištích představovat a zavádět i já.

Čechovská škola

Moderní éra české ortopedie zkrátka začala Na Bojišti, a co je neméně podstatné, klinika vždy usilovala o to, aby se z Bojiště šířila dál. Vlastně už díky Janu Zahradníčkovi, z jehož asistentů se stávali významní primáři v jiných městech: za všechny jmenujme třeba kladenského primáře Seidla, teplického primáře Lukeše nebo primáře Procházku, který založil ortopedii v Českých Budějovicích. Zahradníček totiž byl nejen skvělý operatér, ale přišel i s řadou geniálních myšlenek, jako byla jeho koncepce operativy pakloubů a psedoartróz nebo jeho zevní fixátory zlomenin.

Další a ještě významnější impuls přišel právě s profesorem Čechem, kdy se klinika stala centrem moderní osteosyntézy a endoprotetiky – a opět takovým, z něhož se poznatky a operativní přístupy šířily po celém Československu.

To druhé období bohužel znamenala normalizace. Čechovi hodně lidí házelo klacky pod nohy, celé roky nemohl habilitovat, natož se stát šéfem kliniky. Skončilo to, až když se za něj postavil pacient, tehdy vysoce vlivný pražský komunistický tajemník Antonín Kapek, který nechtěně sehrál v naší medicíně významnou úlohu, stejně jako když pomohl prof. Hradcovi postavit moderní urologickou kliniku.

Profesor Čech tak získal kliniku na Vinohradech a já tam s ním odešel jako jeho zástupce a pomáhal jsem mu ji budovat. Poměrně brzy jsem se však z Vinohrad vrátil Na Bojiště. Tamní děkan podmiňoval mou habilitaci dlouhodobým politickým školením na tzv. Večerní univerzitě marxismu-leninismu a to jsem odmítl. Děkan Fakulty všeobecného lékařství prof. Pacovský po mně nic takového nechtěl, ale zato mi řekl větu, kterou si budu pořád pamatovat: „Jako děkan vítám, že se vracíte Na Bojiště, ale jako otci mi je líto, že už nebudete učit mého syna, který je na Vinohradech...“

Na Bojišti jsme se pak vydali trochu jiným směrem než Vinohrady, zaměřili jsme se na náhrady kolenního kloubu a později, když už jsem se stal přednostou kliniky, jsem zavedl i náhrady ramenního kloubu. Pořád jsme ale vlastně rozvíjeli čechovskou školu a platí to, myslím i tady v Motole, na obou zdejších klinikách.

Považuju za velkou chybu, že profesor Čechovi nebylo umožněno na základě nově zavedeného a jen dočasně platícího pravidla dál zastávat šéfovské místo i po pětadesátce. Vždyť v případech odborně vysoce kvalitních přednostů se jejich působení bez problémů vždy prodlužuje přes obvyklou důchodovou hranici, jen v našem oboru třeba profesor Dungal byl přednostou do dvaasedmdesáti let, já sám jsem končil, když mi bylo sedmdesát a půl. I když profesor Čech dál operoval i učil, nakonec na jeho odvolání nejvíc doplatila nejen klinika, kterou založil, ale svým způsobem i náš obor. Vždyť vedle profesora Zahradníčka je profesor Čech jednoznačně nejvýznamnější postavou české, vlastně československé ortopedie.

Prof. MUDr. Tomáš Trč, CSc.

Lepšího učitele jsme mít nemohli

První setkání

Potkal jsem pana profesora už jako student. Bylo to v rámci studentské vědecké činnosti, když jsem dělal práci o náhradách kyčle. Prohlížel jsem v jejím rámci rentgeny a kontroloval úhly jejich umístění, moc jsem tomu tenkrát ještě nerozuměl, ale práce pak dostala cenu v mezinárodní soutěži, což se hodilo do životopisu, zvláště když jsem hodně stál o to pracovat na ortopedii.

Jenže všechno bylo obsazené, vypadalo to, že mi nezbude, než zkusit začít buď v psychiatrické léčebně v Kosmonosích nebo jako patolog v Benešově. Řekl jsem si však, že vezmu za slovo tehdejšího děkana Fakulty všeobecného lékařství prof. Baláže, který při promociích říkal, že je třeba udržet si výborné studenty na fakultě, a tak jsem se u něho objednal s tím, že stojím o práci na ortopedii a jestli by bylo možné se tam dostat.

Počkejte, řekl a zavolal tehdejšímu zástupci přednosty doc. Rybkovi a poté jsem se dozvěděl, že mám ohromné štěstí, protože nastoupím na studijní pobyt na I. ortopedické klinice. Úžasně mi to tenkrát zvedlo sebevědomí: kdo z fakulty se dostal na ortopedii, říkal jsem si. Pak jsem na konci srpna přišel na kliniku, tam seděli kolegové Landor a Krbec a já se jich zeptal, co tam dělají. My tu nastupujeme jako sekundáři, odpověděli mi. Trochu mi to sebevědomí spadlo, ale vzal to čert, byl jsem na ortopedii.

První roky na klinice jsem, jak se říká, „visel na háčích“ od rána do večera. Bavilo mě to nejen proto, že jsem se při tom toho hodně naučil, ale i proto, že klinika fungovala nesmírně přátelsky. Nebylo tam moc docentů, samí staří asistenti, včetně doktora Čecha. Právě on se ke mně vždycky choval vstřícně a přátelsky.

Ač tehdy asistent, byl na klinice velkou, a především přirozenou autoritou. Za prvé, protože uměl výborně operovat. Za druhé proto, že se v zahraničí naučil spoustu věcí, které u nás zaváděl a my všichni, nejen na klinice Na Bojišti, jsme z toho mohli těžit. A za třetí právě proto,

že byl vstřícný a přátelský. Zároveň to mělo vždycky svou míru a dokázal si přitom zachovávat jistý odstup. Ostatně, bylo mu už přes čtyřicet a my jsme byli mladí kluci. Ale zajímali jsme ho.

Běž a ukaž, co umíš

Když bylo rozhodnuto, že dostane vinohradskou kliniku, nabídl mi, abych šel s ním. Samozřejmě jsem řekl, že ano. Jenže přednostovi prof. Rybkovi se to vůbec nelíbilo a dal mi to po svém, tedy dost expresivně, najevo. Byl jsem z toho docela špatný a doufal jsem, že Čech to s Rybkou nějak dohodne, ale on mi řekl, ať si to vyřídím sám. Tak jednal vždycky a s každým: nabídl příležitost, ale zároveň čekal, že se ten, kdo ji dostal, o další postará sám. Samozřejmě jsem si to trochu od profesora Rybky schytil, ale na Vinohrady jsem nakonec odešel. Ne jako zaměstnanec nemocnice, ale stal jsem se prvním školským zaměstnancem v týmu pana profesora.

Znamenalo to hodně výukových povinností, měl jsem ale i svůj operační program. Zpočátku jsme však hlavně všichni pracovali na budování kliniky. Rozhodoval pan profesor, my mladší jsme pak zařizovali. Z Bojiště nás přišlo pět: Jarda Vávra, Tonda Sosna a Martin Krbec, Miroslav Lomíček a já – a buďvalo se. Martin Krbec měl na starosti cihly, Jarda Vávra dělal políra na stavbě, já obíhal firmy, sháněl, co bylo zapotřebí. Pak ale se mi zdálo, že toho zařizování zrovna na mě padá až příliš, začal jsem mít pocit, že mi ujíždí operační program, pacienti museli dlouho čekat, a dokonce jsem se šel pana profesora zeptat, zda si myslí, že nejsem tak schopný operatér jako ostatní. Trochu jsme se kvůli tomu poškorčili. Brzy se to srovnalo, taky klinika už se rozběhla, neshánělo se už tolik a nezařizovalo, ale operovalo.

Ubylo však to nadšení, které vládlo na začátku. Možná to byla spíše jakási soudržnost, kterou jsme si přinesli už z Bojiště: když bylo zapotřebí, jeden druhému pomohl, když někdo něco uměl, rád druhému ukázal, jak na to. Na Vinohradech se k tomu v první fázi přidalo ještě nadšení v dobrém slova smyslu budovatelské. Obojí se však časem začalo vytrácet, hlavně s tím, že přišli další lidé, kteří tak úplně práci v kolektivu nevyznávali, starali se spíše sami o sebe. Pan profesor se

tím moc nezabýval, opomíjel to slovy „konflikty mezi sebou si vyřešte sami“. Ale to je věc mezilidských vztahů, které bývají leckdy obtížné, ale i to jsme si nakonec vždy vyříkali.

Pokud však šlo o ortopedii, lepšího učitele jsme mít nemohli. Byl v té době absolutní špičkou, měl mezinárodní reputaci a dokázal prosazovat svou, v jeho případě to znamenalo posouvat vývoj naší ortopedie tam, kam se ubírala ta světová. Všechny, kdo se stavěli proti, dokázal ubíjet argumenty i přesvědčivými odkazy na světový vývoj – rozeznával ty důležité trendy a z toho jsme všichni těžili.

Velkou roli hrála jeho přirozená autorita, kterou až na pár výjimek, nikdo v oboru nezpochyboval. Učit se od něho znamenalo především být při tom, dívat se, jak operuje, asistovat mu. Nestávalo se, že by řekl „odoperuje to, já vám to odasistuju“ a něco k tomu říkal. Ani nás netahal po pitevnách. Bylo to podobné jako s těmi příležitostmi, které lidem dával: dobře se dívej, jak se to dělá, nauč se to a pak běž a ukaž, co umíš. Myslím, že to je asi nejlepší přístup.

Profesor Čech prostě byl – a pořád je – silná osobnost. K té síle patří i odhodlání vytrvat, schopnost vlézt oknem do místnosti, ze které vás právě vyhodili dveřmi. Umění vést si svou. Vzpomínám, jak to v úsměvné podobě předváděl, když jsme byli v osmdesátých letech v Indii, kde jsme operovali a on přednášel o našich pracovních postupech. Je orientovaný na francouzštinu a němčinu a anglicky tak dobře nemluví, takže jsem tam fungoval také jako tlumočník. Něco jim vždycky vyložil a když jsem pak skončil s překladem, obrátil se na mě a řekl: A teď jim, Tomáši, řekněte tohle a vrátil se k něčemu, co už padlo. Já mu řekl: ale tohle jsem jim, pane profesore, právě řekl a on na to: to nevdá, řekněte jim to ještě jednou, je to důležité!

I když si k tělu nikoho nikdy příliš nepouštěl, vždy si vytvářel i udržoval spoustu kontaktů a uměl s lidmi dobře komunikovat. Dokázal jich pak využívat, aby dosáhl cílů, o které mu šlo. Důsledkem bylo však i to, že mu jiní lidé nepřáli, třeba ve společnosti pro ortopedii a traumatologii. Vadil svou sebejistotou, tím, jak vyčníval a s jakou vytrvalostí i důrazem své cíle a vize vždy prosazoval.

Ústup z vedení, ne ze slávy

To, že přestal být přednostou kliniky, kterou založil, nesl těžce; zejména způsob, jímž se to stalo. My jsme si tenkrát mysleli, že mu působení ještě tak o dva roky prodlouží, on sám říkal, že by nás nechal ještě odborně růst, a pak bychom se nejspíš tři – Martin Krbec, Jan Bartoníček a já, kteří už jsme byli docenti – utkali v konkursu. Ale dopadlo to jinak. Na klinice však zůstal, a dál co nejvíc operoval.

Na Vinohradech se však po jeho odvolání a nástupu nového přednosty profesora Bartoníčka hodně změnila atmosféra, spousta lidí odešlo a já také. Ne kvůli novému přednostovi osobně, ale kvůli té změně atmosféry. Pan profesor se pak pustil ještě do dalšího velkého projektu ortopedické kliniky v Pírkově sanatoriu v Mladé Boleslavi a nějaký čas jsme tam jezdili s Martinem Krbcem také operovat.

Když se mluví o největších osobnostech české ortopedie, je pan profesor Čech první, kdo vždycky říká, že je to Jan Zahradníček. Já si ho také nesmírně vážím, ostatně ze „Zahradníčkovy“ kliniky Na Bojišti pocházím, ale nepatřím k těm, kteří ho stavějí na pomyslný vrchol. Myslím, že právě profesor Čech udělal pro naši ortopedii podstatně víc. A co je nedůležitější, práce či odkaz profesora Čecha bude mít podstatně větší dopad na její budoucnost. Tím jsem si jistý.

Prof. MUDr. Valér Džupa, CSc.

Léta s maliníkem

První setkání

Nejspíš jsem poslední a asi i nejmladší žák profesora Čecha. Nastoupil jsem na jeho vinohradskou kliniku v roce 1987, tři roky potom, co ji založil. Chtěl jsem dělat traumatologii, poranění skeletu, a s takovým cílem se dalo volit mezi Bulovkou s profesorem Slavíkem, nebo Vinohradskou nemocnicí s profesorem Čechem. Zkusil jsem to na Vinohradech, jednak kvůli odborné pověsti pana profesora, ale i proto, že ve srovnání s poněkud vojenským drilem na Bulovce se vědělo, že tady je prostředí liberálnější. Navíc, od starších kolegů jsem věděl, že profesor Čech, tehdy ještě docent, je taky velice empatický člověk. Což jsem vzápětí poznal už z osobní zkušenosti.

Když jsem hned po vojně nastupoval, byl tu už konsolidovaný lékařský tým, který měl v čele charismatického šéfa s vizí, tedy ideální stav, i když v něčem netypický. Šéf, ač od šedesátých let odborně na samé špici oboru, byl dlouhá léta upozadován, těsná spolupráce se švýcarskými ortopedy koncem šedesátých let i vyškrtnutí z komunistické strany, to byly věci, které do hlavního proudu a mezi ty, kdo dostávali příležitosti, nevedla. Klinikou mu umožnili budovat až v roce 1984 a asi o rok později mu byla umožněna habilitace. Jak všichni neoficiálně věděli, zákaz jeho kariérního postupu zrušil Antonín Kapek, mocný pražský komunista, jemuž dal úspěšně dohromady koleno. Když Kapek potom řekl „Čecha nechte být a dejte mu, co potřebuje“, nikdo si už netroufl odporovat. Mohl habilitovat, přivádět si dobré spolupracovníky, stát se profesorem, nakonec v roce 1988 i členem korespondentem Československé akademie věd, kliniku vybavit vším nejlepším, co bylo dostupné a pro jiné nedostupné. To všechno během pár let. Mělo to i svůj rub: když kolegové v nemocnici viděli, jak velkoryse se přestavuje ortopedie, často ho rádi neměli. Ale takový už byl, když měl cíl, s ničím se příliš „nepatlal“.

Písařská léta

Přišel jsem a od počátku měl pocit, že rostu. Už jako „mladému vojákovvi“ mi dali na starost víc lůžek, než by mi dali jinde v Praze. Cítil jsem to jako příležitost. Profesor Čech mě nechával k sobě na ambulance

vypisovat do programu jako tak zvaného písaře. Pracoval na více ambulancích současně a v každé měl mladého lékaře, jehož úkolem bylo odebrat anamnézu, vyšetřit pacienta a všechno sepsat. Výhodné to bylo pro všechny. Pan profesor procházel z jedné ambulance do druhé, takže toho stihl daleko víc, a já se naučil celou přípravu, popsat pacienta a jeho obtíže, on si na něj sáhl, „ano, má omezenou rotaci kyčle, pošlete ho na rentgen“. Když jsem byl zkušenější, ukazoval jsem mu pacienty už i s rentgenem a on udělal závěr.

Dělal jsem písaře dlouho, možná pět let. Dalo mi to hodně, naučil jsem se vyšetřovat a komunikovat s pacienty. S těmi on to uměl, byl charismatický, působil svým klidem. Nezapomenu na pacientku, která vešla do ambulance a řekla: „Mně ta kyčel nefunguje, pořád to bolí, kulhám, já jsem tak nespokojená, takovou dobu jsem čekala, a teď to konečně panu profesorovi všechno řeknu.“ Já to zapisoval, a pak vkročil pan profesor a řekl, „paní Novotná, jak se máte, vám to tak sluší, já vás tak dlouho neviděl a co ta kyčel?“, a ona na to, „no, není to úplně ono, ale jsem ráda, že jste mě operoval.“ A odcházela spokojená. Důvěryhodnost z něj vyzařovala: měl ji v sobě, a to se naučit nedá. Kopírovat, to ano, ale úplně naučitelné to asi není. A pacienti, i když přebíhal mezi ambulancemi, měli z jeho chování pocit, že je tam jen pro ně. To mi dalo hodně.

Systém profesora Čecha

Starší kolegové říkali, že tak pracoval už na klinice Na Bojišti. Na Vinohradech do toho systému naskočili všichni. Starší lékaři měli k dispozici dvě ambulance a jednoho mladého doktora, který mohl fungovat i jako záskok. Pacienty, kteří do ambulance chodili, znal a uměl je ošetřit. Tak vznikají i týmy, lidé spolu publikují, sledují skupiny pacientů. Systém na klinice praktikujeme dodnes.

Systém profesora Čecha měl i význačnou edukační hodnotu. Na ranním hlášení se probraly všechny závažné případy z předchozí služby, všichni přijatí traumatizovaní pacienti, potom pacienti včera operovaní, a nakonec ti na operaci připravovaní, vždy s rentgenovou dokumentací, nad kterou se podle potřeby diskutovalo. Když tam visel jasný nález artrózy kyčelního kloubu a byl indikován na endoprotézu, tak se to jen

konstatovalo, nic víc. Ale když to bylo k diskusi, žádal profesor o názor ostatní kolegy a postup se doladoval. V tom spočívala hodnota, člověk viděl za rok víc rentgenových nálezů, než na poliklinice viděl za celý život.

Když se k němu na ambulanci dostavil pacient, který měl něco neobvyklého, objevil se pan profesor ve dveřích a říkal, „pojdte se, Valeri, podívat na jednu malinu“. Tak říkal případům, které ho zaujaly. Všichni jsme se omluvili svým pacientům a šli se podívat. Tam třeba visel rentgen a on říkal „tohle jsem udělal před pěti lety, a teď, madam, udělejte dřep...“

Slovo „maliny“ se tak prosadilo, že jedna z přezdívek, které měl, zněla „maliník“. Taky jsme mu ale říkali Rafael, to proto, že když se po revoluci objevil slavný dirigent Rafael Kubelík, vlály i jemu podobně kolem hlavy vlasy. Nejlepší přezdívku na jeho vlající vlasy ale vymyslel jeden z kolegů: začal mu podle postavy z Vinnetoua říkat Klekí Petra – Velký bílý otec. Jindy se mu podle toho, jak ho oslovovali jeho přátelé z Německa a ze Švýcarska, říkalo „Lieber Oldrich“.

Semináře s diskusí

Profesor také chtěl, aby operatér uměl obhájit, co dělal. Když na hlášení visel rentgen z předchozího dne, kdy jste dělal osteosyntézu hlezna paní Y, chtěl vědět, proč v té dlaze nahoře jsou jen dva šrouby, a člověk na to musel umět odpovědět. Ranní hlášení bylo něco jako permanentní seminář.

Jednou týdně byl při ranním hlášení vymezen čas na prezentace nejasných případů z ambulance. Obvykle tam visely tři případy a očekávalo se, že ten, kdo je prezentuje, bude vědět, co se o tom píše v literatuře, a bude referovat, jak se to kde řešilo. Následovala diskuse. Jednou za čtrnáct dnů jsme pak měli klasické semináře, což taky trvá dodnes. Scházeli jsme se většinou po práci a někdo ze starších kolegů měl 15-20 minut na prezentaci, často něčeho, co jsme ráno při hlášení nestačili probrat.

Byla to pro mě první velká fáze růstu, dostal jsem od profesora Čecha hodně. Chodil jsem ale také za ostatními kolegy a zjišťoval, že každý má jiný přístup k lidem, styl práce, dokonce v některých pohledech i jiné postupy. Naučil jsem se, že si člověk musí vytvářet vlastní pohledy, od každého ze starších něco vzít, aby postupoval u co největšího počtu pacientů co nejstandardněji.

Operatér

Když byl profesor Čech v plné síle, dělal čtyři operace denně, po šedesátce spíše dvě až tři za den. Sám jsem se na kyčli vyoperoval právě díky léta trvajícím asistováním.

Měl i v operování svůj systém, podobně jako v ambulanci. Vždy operoval s mladším kolegou, který pod jeho vedením udělal část operace, a tím se učil. Operoval jsem s ním 2-3 dny v týdnu, asistoval jsem mu snad tisíckrát. Bylo obdivuhodné, jak měl postupy nacvičené, jak promyšlený měl každý krok. Nezapomenu, jak třeba řekl: „Valeri, tady se dívejte. Když říznu, tak to poteče, já nevím, jak se ta céva jmenuje, ale je tam vždycky.“ Nebylo podstatné, jak se ta cévní větévka jmenovala, ale zkušenost ho vedla k tomu, že věděl, co dělá, téměř po paměti.

Když už pak byl hodně v letech, tak jsem ho nechal odpočívat, zeptal jsem se, zda můžu začít, on přišel k udělanému přístupu ke kyčli, odoperoval tu podstatnou část, pak mě požádal, abych ránu uzavřel a z operace, která byla víc než hodinová, byla pro něj půlhodinová. Šetril tím síly.

Učitel

Hodně a rád také cestoval, orientoval se na německou a francouzskou ortopedickou tradici. Souvisí to s jazyky, které dobře znal už ze střední školy. V dobách, kdy se nedalo na Západ cestovat odborně, cestoval alespoň se sportem, stal se lékařem našich kanoistů. S nimi se dostal třeba do Vídně nebo do Mnichova a nebál se zajít za šéfem tamní ortopedie, říct, že je tam s týmem československých kanoistů, je také ortoped a jestli by tam nemohl s nimi jeden den být. Nikdo ho neodmítl.

Byl výborně napojený na struktury AO školy, vždy v prosinci odjížděl na každoročně pořádané AO kurzy do Davosu, kde ho velmi respektovali, byl jednou z tamních celebrit. Když odjížděl do zahraničí, vždycky nám říkal: „Lítejte nízko a s totálkama počkejte na mě“.

A prosazoval, aby cestovali i mladší lékaři. Už za minulého režimu zařizoval stáže a po revoluci jich přibýlo ještě víc. Tak strávil třeba současný šéf kliniky profesor Martin Krbec několik měsíců v Paříži, ale i v Marseille a ve Štrasburku.

Tlačil také na to, abychom publikovali. Tohle zpracujte do tabulek, řekl třeba a pak vás neopomněl jako spoluautora na článek připsat. Když člověk odvedl dobrou práci, dostal další. Když to udělal lajdácky, další nepřišla. Dokázal dobře odhadovat ty, kteří mají vlohy pro vědeckou kariéru, a ty, kteří by se měli orientovat spíše na medicínskou praxi.

Bylo na něm vidět, že rád učí, říkal vždycky, že si jde popovídat s mladými lidmi. To ho vždycky motivovalo, úplně nakopávalo.

Traumatologie

Hodně mu záleželo na budování přední části našeho pavilonu, budoucího traumacentra. Měl představu, že na klinice budou dvě stanice, čistá traumatologie a čistá ortopedie, ale to se mu už realizovat nepodařilo. Když se traumacentrum dostavělo, byla stanice přidělená chirurgické klinice.

Narazily tu na sebe různé tradice přístupu. V německy mluvících zemích dělali traumatologii skeletu většinou lidé s erudiicí chirurgickou, kteří se začali věnovat i skeletu a uměli zároveň ošetřit i subdurální hematom, krvácející cévu, játra. V anglosaských zemích byla geneze traumacenter jiná, každý dělal od začátku, co mu patří. Chirurgovi patří břicho, tak dělal břišní traumata, ortopedovi patří skelet, tak dělal traumata skeletu. Když pak došlo ke sblížení oborů, někde se traumatologická pracovitě koncipovala jako oddělení chirurgií, jinde ortopedií. A někde, což je případ našich krajských nemocnic, také jako samostatná pracoviště, kde jsou hospitalizováni pacienti po traumatu sleziny i hlezna na jednom oddělení a ošetřují je kolegové obou odborností.

Šlo o to, dvojkolejnost traumacenter propojit, a tak zastřešit modely, které vznikly z historických důvodů různě. Uskutečňovat se to začalo až v roce 1996, ale profesor Čech s tím přišel už v osmdesátých letech. Proto začal budovat tu přístavbu. Cítil jako křivdu, že mu tehdejší vedení nemocnice nedalo možnost záměr uskutečnit a budova se rozporcovala.

Největší generace

Jako zásadní křivdu ovšem samozřejmě vnímal, když byl v roce 1992 odvolán z vedení kliniky a na jeho místo byl vypsán konkurs. Tehdy

jsem si po několika letech obdivu uvědomil, že je to taky jen člověk, že má svá trápení a že se to projevuje i v jeho jednání, když hájí své zájmy. V konkursu pak neuspěl a přednostou se stal tehdy docent Jan Bartoníček. Profesor Čech to nesl hodně těžce, avšak z kliniky, kterou založil, neodešel.

Mezi ním a novým šéfem panovalo napětí, které však nikdy nepřerostlo v otevřený střet nebo v podrazy. Profesor Čech dál skvěle operoval, psal články, řídil časopis, publikoval knihy. Netajil však zklamání, že mu nebylo umožněno dovést své plány a vize do konce, že k tomu ještě pár let v čele kliniky potřeboval. Profesor Bartoníček se ho nijak nesnažil z kliniky vypudit, zachoval si nadhled, tento dar však profesor Čech ani po letech nikdy neuznal.

Když se na roky strávené pod vedením profesora Čecha i ve spolupráci s ním ohlížím, stále víc myslím nejen na něj, ale na celou jeho generaci. Myslím, že byla v české medicíně tou největší, i když ne nejšťastnější. Do konce války tahle generace neměla žádnou perspektivu studovat, a náhle se před ní otevřely všechny možnosti. Z války si přinesli pocit, že chtějí pomáhat lidem a zároveň byli v jejím důsledku celoživotně odolní. Mám na mysli třeba internisty profesora Víška a profesora Pacovského, hematologa profesora Friedmanna, revmatology profesora Adama a profesora Trnavského, gastroenterologa profesora Friče, neurology profesora Vymazala a docenta Rotha ... a samozřejmě profesora Čecha.

I když žili odděleni od Západu železnou oponou, dosáhli mimořádných výsledků. Když dostali šanci, věděli, že ji nesmějí propásnout. A podle toho jednali a pracovali.

ČÁST III

QBFFFS —

Zasloužil se o moderní českou ortopedii

Michal Anděl

V jarním semestru 5. ročníku mého studia na tehdejší Fakultě všeobecného lékařství naší univerzity, na jaře 1971, jsme měli ortopedii. Měl jsem k ní trochu blízko, totiž k té dětské, kterou se již tehdy zabývalo Oddělení dětské chirurgie v Thomayerově nemocnici v Praze. Proto jsem se na stáže docela těšil. A ne zbytečně: potkal jsem totiž poprvé pana asistenta Čecha, tehdy ještě mladého, čtyřicetiletého muže, který se nám velmi pěkně věnoval. Byl na nás mediky příjemný, a hodně nás naučil, což nebylo vždy pravidlem. Příjemný byl ale nejen na nás, také na sestry na ambulanci.

Uprostřed již nastartované normalizace patřila tahle stáž mezi ty, na které rád vzpomínám. Čech mi tehdy splýval s těmi, kteří byli po roce 1969 postupně odsouváni na druhou kolej. Kdyby tomu tak nebylo, asi by byl již tehdy přednostou 1. ortopedické kliniky FVL v ulici Na Bojišti. Byl však jedním z těch, které normalizace semlela: učinila z něj občana třídy 2, tedy „vyškrtnutého“ (ze strany). Vždycky, když se k nějakému takovému případu dostanu, vzteky skřípám zuby. Právě takoví Čechové mohli v sedmdesátých letech významněji formovat naši medicínu. Byli již zralí a měli našlápnuto. Ztráta to pochopitelně nebyla jen jejich, ale mnohem více celé české medicíny, a nakonec i celé české společnosti.

Oldřichu Čechovi se však podařilo z místa podřízeného již tehdy odstartovat program totální náhrady kyčelního kloubu. Také proto, že díky svým švýcarským odborným kontaktům, zejména na Ortopedické klinice kantonální nemocnice v St. Gallenu, byl od počátku u toho. Tamní ortopedie byla jedním z míst, která problematiku náhrady kyčelního kloubu rozvíjela. Odtamtud přinesl Oldřich Čech metodu, kterou ještě dále rozvíjel a ve spolupráci se speciálním provozem ocelárny Poldi na Kladně vyvinul vlastní variantu endoprotézy. Byl ještě mladý a jeho přístup byl unikátní, takže ho nebylo možné zastavit. Také díky tomu se stal již v druhé polovině sedmdesátých let pojmem.

Náhoda mu přála a díky tomu, že vyléčil koleno pražskému vrchnímu mocipánovi a tajemníkovi pražské KSČ Antonínu Kapkovi, dostal

druhou šanci. Dlouho se nerozmýšlel a uchopil ji. Jeho obor mu totiž byl nadevše a obětoval mu téměř vše, především ale svůj čas. Díky tomu vznikla ve Vinohradské nemocnici ortopedická klinika. Původně byly v nemocnici plány na kliniku kardiochirurgickou, ale díky dominantní postavě Oldřicha Čecha bylo usilování o novou kliniku nasměrováno k ortopedii. Víím, že Čech všechno naplánoval, dohlížel na stavbu a bu- doval nový mladý tým kliniky. Ortopedie totiž pro něj byla naprosto v centru jeho života.

Komunismus neměl rád, ale rozhodně se proti němu nestavěl. To by pochopitelně ohrozilo to, co měl tak strašně rád, totiž jeho obor. V téhle věci byl pragmatikem. Jenže díky tomu mohl rozvinout klini- ku a nejen tu, také svoji školu. Profesor se totiž pozná ne podle titulu, ale podle toho, jaké metody ve svém odborném životě zavedl a kolik jeho žáků je přednosta klinik, primářů oddělení, úspěšnými absolventy doktorského studia, docenty či profesory. V tomhle aspektu rozhodně nemá profesor Čech v české ortopedii konkurenci.

Oldřich Čech má za sebou také oživení odborného časopisu, ze kterého učinil středoevropské fórum ortopedie a také řadu odborných monografií, které sepsal a redigoval.

Vím, jak bolestně snášel to, že v 65 letech musel odejít z místa přednosta kliniky. Tehdy na fakultě platilo pravidlo, že by nikdo neměl být přednostou déle než do 65 let. Z šéfovských pracoven tehdy odešli ve stejném či podobném věku i zakladatelka Kliniky popáleninové me- dicíny profesorka Radana Königová, mikrobiolog profesor Jiří Schin- dler či dětská endokrinoložka profesorka Olga Hníková, před nimi také chirurg docent Vlasák. Myslím, že z těch, které jsem jmenoval, byl pro něj odchod z přednostenského místa nejtěžší a dodnes to nemůže teh- dejšímu vedení nemocnice i fakulty zapomenout. Nebyl by to ale Ol- dřich Čech, kdyby se nesnažil najít pozitivní východisko. Tím pro něj byla nejen vlastní soukromá praxe či možnost operovat v nemocnici v Mladé Boleslavi, ale zejména šéfredaktorská práce v odborném or- topedickém časopise a sepisování monografií. Možná, že i díky tomu máme v české ortopedické literatuře tolik kvalitních odborných zdrojů. O tom všem víím zejména proto, že jsem se s ním v posledních letech

několikrát ročně scházel, především v podvečerních hodinách v restauraci Ambiente v Mánesově ulici. Hodně vyprávěl, o svém životě, o svých bratrech, o své rodině, ale především o svém oboru, jeho dějinách, jeho budoucnosti i o svém pohledu na medicínu. A o operování nutném, ale také o operování zbytečném.

Přestože jsme oba hodně rozdílní – jsem o generaci mladší a mám hodně intuitivních i racionálních přístupů k životu jiných, než má Oldřich Čech, nacházel jsem v jeho úvahách mnohé, co si zaslouží obdiv. A také to, co nás spojovalo. Především jeho absolutní oddanost oboru a vůbec medicíně. Jeho vždy zanícený postoj, když se jednalo o péči o nemocné. Naše obory vycházejí zdánlivě ze zcela odlišných paradigmat: jeho z podrobné znalosti anatomie normální i patologické a z dokonalého zvládnutí operační techniky, můj z fyziologické a patofyziologické interpretace metabolických parametrů a porozumění jim v širokém kontextu. Sbližoval nás ale pohled na potřebu nejen pomáhat nemocným s jejich aktuálním problémem, ale mít na mysli i jejich osud za dvacet či třicet či padesát let.

Kdybych se snažil shrnout do jedné věty to, co Oldřich Čech na poli medicíny učinil, myslím, že by to nejlépe vystihla věta „Zasloužil se o moderní českou ortopedii”. Myslím, že tomu podřídil celý život. A myslím, že mu za to patří uznání i sláva.

Prof. MUDr. Michal Anděl, CSc. je emeritním děkanem 3. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a emeritním přednostou II. interní kliniky FNKV a 3. LF UK

Ortopedii má ve své DNA

Monika Arenbergerová

Prof. MUDr. Oldřich Čech, DrSc., je bezesporu nejvýznamnější postavou současné české ortopedie a traumatologie, je zakladatelem moderních ortopedických přístupů v naší zemi, a díky němu se i v obtížných dobách minulého století udržela srovnatelná úroveň oboru s tehdejší západní Evropou.

Kdo měl příležitost pana profesora sledovat v šedesátých až osmdesátých letech minulého století, musel být zcela ohromen. Čerpal totiž odborné zkušenosti v zahraničí, nejvíce ve Francii a Švýcarsku, ale především z progresivní kliniky profesora Müllera ve švýcarském St. Gallenu, kde byly uplatňovány postupy ze skupiny *Arbeitsgemeinschaft für Osteosynthesefragen* (AO). Později měla proto ortopedická klinika v ulici Na Bojišti v Praze 2 velmi dobrý zvuk i mezi laickou veřejností, a nejen kvůli tomu, že tam o sebe cinkaly endoprotézy a další osteosyntetické instrumentárium z kladenské Poldovky.

Železná opona nás tehdy „chránila“ nejen před nebezpečím od imperialistů, ale i před příchodem moderních technologií. Dovoz zboží z nesocialistických států byl možný, ale naprosto nedostatečný, a omezoval se v širší míře v podstatě jen na žvýkačky do Tuzexu a na Matějskou pouť, v lepším případě na banány na Spartakiádu.

Pokud ale běžný socialistický člověk potřeboval dovozovou endoprotézu, byl často odkázán jen na hůlku do ruky a Alnagon ze Spofy „pod jazyk“.

Profesor Čech zůstal věrný svému jménu a našel české řešení. Přiměl vedení ocelárny na Kladně, aby v provozu Anticorro na chvíli přestali odlévat přístroje a vyráběli kyčelní endoprotézy a další ortopedická „železa“.

Není tedy překvapením, že mu byla udělena různá ocenění za jeho záslužnou práci. Další na něho čekalo v pátek 8. června 2018, kdy proběhlo již čtvrté AO Trauma symposium Praha-Berlín, které pravidelně organizuje Ortopedicko-traumatologická klinika 3. LF UK a FNKV s berlínskými kolegy z univerzitní kliniky v Charité. Záštitu

nad symposiem převzali prof. MUDr. Petr Widimský, DrSc., děkan 3. LF UK, a doc. MUDr. Robert Grill, PhD., ředitel FNKV. Tentokrát bylo symposium věnováno komplexním poraněním končetin, páteře a pánve. A právě milou událostí bylo přání profesorovi Čechovi, zakladateli a prvnímu přednostovi Ortopedicko-traumatologické kliniky 3. LF UK a FNKV k 90. narozeninám. U příležitosti tohoto jubilea mu byla udělena pamětní medaile 3. LF UK, kterou v zastoupení děkana fakulty předali žáci profesora Čecha, prof. MUDr. Valér Džupa, CSc., proděkan pro akademické tituly, a prof. MUDr. Martin Krbec, CSc., přednosta Ortopedicko-traumatologické kliniky 3. LF UK a FNKV.

Profesor Oldřich Čech se narodil v Dolních Počernicích v červenci roku 1928. Absolvoval Fakultu všeobecného lékařství UK. Významný představitel české ortopedie nastoupil svoji ortopedickou dráhu na Ortopedicko-traumatologickém oddělení Nemocnice v Kladně u prim. L. Seidla. Krátce poté zahájil externí aspiranturu na téma „Poranění vazivového aparátu kolenního kloubu v klinice a experimentu“ ve Výzkumném ústavu tělovýchovném a v jejím rámci působil na chirurgické klinice v Nemocnici Na Bulovce pod vedením prof. J. Knoblocha, jenž byl vedle prof. V. Nováka jeho školitelem. Práci obhájil v roce 1963.

V roce 1957 se dr. Čech přihlásil do konkursu na místo sekundárního lékaře na I. ortopedickou kliniku v Praze a zde nastoupil pod vedením prof. J. Zahradníčka klinickou dráhu. Prof. J. Zahradníček se mu stal životním vzorem. Bohužel smrt prof. Zahradníčka v roce 1958 ukončila tuto slibnou spolupráci. Postrádaje tuzemský vzor a tím i možnost dalšího rozvoje, obrátil dr. Čech svoji pozornost do zahraničí. Měl možnost absolvovat stáž na předních francouzských ortopedických pracovištích a poznat tak osobně prof. R. Judeta a prof. E. Letournela, u nichž získal inspiraci novými přístupy k endoprotetice a k léčení zlomenin a pakloubů.

V roce 1965 se dr. Čech seznámil s prof. M. E. Müllerem, jedním ze zakladatelů AO a tehdejší přednostou Ortopedické kliniky v St. Gallenu, kterého považuje za svého nejvýznamnějšího učitele. V roce 1966 měl možnost několik měsíců pracovat na jeho klinice a tento pracovní pobyt

několikrát zopakoval v následujících letech. Dr. Čech přinesl ze Švýcarska pod vlivem AO skupiny nové myšlenky v kostní traumatologii a zavedl u nás principy moderní osteosyntézy. Výsledkem této spolupráce byly soupravy nástrojů a implantátů Poldi I až VII, které byly užívány na většině ortopedických a traumatologických oddělení. Nemenší je Čechův přínos pro endoprotetiku kyčelního kloubu. První cementovanou endoprotézu Müllerova typu implantoval již v roce 1969. V Kladně byla zahájena již začátkem sedmdesátých let produkce ocelových endoprotéz, které se v mírných obměnách tvaru dřívku používají na řadě pracovišť dodnes.

V roce 1966 dostal dr. Čech stipendium francouzské ortopedické společnosti. Měl možnost se poprvé účastnit kongresu SICOT. Část pobytu trávil na klinice prof. R. Judeta, kde v té době pracovali E. Letournel a R. Roy-Camille. Navštívil kliniky prof. J.-H. Merle d'Aubigné, prof. P. Stagnary a kliniku prof. A. Trillata, který se věnoval operativě měkkého kolena.

Zcela zásadním výsledkem spolupráce se švýcarskou AO skupinou je monografie „Pseudoarthrosis“, kterou napsal společně s prof. B. G. Weberem, nástupcem prof. M. E. Müllera v St. Gallenu. Jde o práci, která je dodnes ve světě hodnocena jako „základní“. Roku 1972 za ni dostal prof. Čech mezinárodní Steinmannovu cenu. Vyšla postupně německy, anglicky, španělsky a italsky (1990) a pochopitelně doma česky. Její klasifikaci i terapeutickou koncepci převzala světová učebnice Campbellova a Manuál osteosyntézy, vydávaný Mezinárodní společností pro osteosyntézu – AO. Prof. Čech se tak významně zapsal do světového odborného písemnictví. V naší odborné literatuře prof. Čech vytvořil základní literaturu v oblasti osteosyntézy, pakloubů a kloubních náhrad (dvě vydání stabilní osteosyntézy v ortopedii a traumatologii, dvě vydání náhrad kyčelního kloubu, poranění měkkého kolena a operační přístupy v ortopedii a traumatologii).

Prof. Čech je autorem či spoluautorem více než 250 studií v odborných časopisech (z toho více než třetiny v zahraničí) a více než 900 přednášek přednesených doma i v cizině.

Uznání za vědeckou práci získal celou řadu. Kromě již zmíněné Steinmannovy ceny dostal cenu Chlumského, šestkrát cenu

Zahradníčka, dvakrát cenu předsednictva Společnosti J. E. Purkyně, cenu Českého literárního fondu, cenu Avicena a jiné.

Na I. ortopedické klinice 1. LF UK a VFN v Praze pracoval prof. Čech 27 let. V roce 1984 byl jmenován přednostou nově vzniklé Ortopedické kliniky 3. LF UK a Fakultní nemocnice Královské Vinohrady. Během působení prof. Čecha ve funkci přednosty zaujala klinika čelní místo mezi ortopedickými pracovišti. Nové technologie, které díky Čechově předvídavosti byly k dispozici vždy velmi záhy, bylo možné časně aplikovat a zavádět nové postupy v hřebování zlomenin, v ošetření nestabilních poranění páteře, v endoprotetice. Prof. Čech setrval ve funkci přednosty do roku 1993, kdy byl ve věku 65 let vystřídán prof. J. Bartoníčkem. Prof. Čech zůstal poté na klinice jako emeritní profesor a aktivně se účastnil, až do nedávných let, výuky studentů a vedl donedávna kurz „Nové trendy v ortopedii“. Patří k učitelům, kteří dovedou posluchače strhnout a zaujmout pro věc.

Během svého působení ve funkci přednosty prof. Čech vychoval řadu žáků a dá se říci, že „Čechova škola“ doznala širokého rozšíření a uplatnění. V tomto období habilitoval na klinice postupně pět docentů, z nichž všichni v současnosti vedou velká a významná ortopedická pracoviště v České republice a byli jmenováni profesory.

Za zmínku stojí i jeho členství v mezinárodních i národních odborných společnostech: SICOT, kde působil 12 let jako národní delegát, AO-International, ERAS, ESKA, Francouzská ortopedická společnost, Rakouská traumatologická společnost, Švýcarská ortopedická společnost, Maďarská ortopedická společnost. Prof. Čech je členem korespondentem DGOT a Německé společnosti pro traumatologii. Široké mezinárodní kontakty otevřely cestu jeho spolupracovníkům na přední světová pracoviště.

Prof. Čech byl iniciátorem celé řady mezinárodních kongresů v Československu, kterých se zúčastnily velké osobnosti světové ortopedie a traumatologie (Müller, Küntscher, Judet, Weber, Magerl, Witt, Leinbach, Morscher, Dick, Tscherne, Ilizarov, Wagner, Zweymüller) a mnoho dalších předních současných odborníků, v roce 1988 uspořádal mezinárodní ortopedický kongres v Praze pod patronací SICOT,

kterého se zúčastnili odborníci z 35 zemí všech kontinentů. Přítomno bylo celé prezidium SICOT.

Prof. O. Čech patří zcela právem mezi nejvýznamnější postavy české ortopedie a jeho přínos pro rozvoj oboru je enormní. Shrneme-li činnost prof. Oldřicha Čecha, vidíme, jak je úzce spojena s érou nastupující moderní operační ortopedie a traumatologie, s dobou, kdy vznikla ortopedie jako samostatný obor, i s obdobím, kdy se traumatologie pohybového aparátu a páteře stala jeho nedílnou součástí. K této změně přispěl prof. Čech velkým osobním podílem, takže bezesporu patří k zakladatelům moderní etapy české ortopedie.

Doc. MUDr. Monika Arenbergerová, Ph.D., je proděkanou pro zahraniční a vnější vztahy 3. LF UK. Text byl publikován u příležitosti 90. narozenin prof. Čecha ve Vita Nostra Revue, č. 2/2018.

Zakladatel moderní etapy české ortopedie – prof. MUDr. Oldřich Čech, DrSc.

Martin Krbec

Významný představitel české ortopedie profesor Oldřich Čech nastoupil svou odbornou dráhu na ortopedicko-traumatologickém oddělení nemocnice v Kladně u prim. MUDr. Ludvíka Seidla. Tady se zblízka seznámil zejména s traumatologií pohybového aparátu, jež ho velmi zaujala a zčásti nasměrovala celou jeho budoucí kariéru. Krátce poté zahájil externí aspiranturu na téma *Poranění vazivového aparátu kolenního kloubu v klinice a experimentu* ve Výzkumném ústavu tělovýchovném a v jejím rámci působil pod vedením prof. J. Knoblocha na chirurgické klinice nemocnice Na Bulovce; zde byl jeho školitelem vedle prof. V. Nováka. Práci obhájil v roce 1963.

V roce 1957 se dr. Čech přihlásil do konkursu na místo sekundárního lékaře na I. ortopedickou kliniku v Praze. Na tomto pracovišti se v celé šíři seznamuje s problematikou ortopedie a setkává se i se svým druhým velkým učitelem a životním vzorem prof. MUDr. Janem Zahradníčkem. Jeho dokonalou operační techniku, aktivní přístup k řešení medicínských problémů, noblesní vztah k lidem, nemocným i spolupracovníkům vždy obdivoval. Smrt prof. Zahradníčka v roce 1958 slibnou spolupráci ukončila. Bez domácího vzoru a tím i možnosti dalšího rozvoje obrátil dr. Čech svou pozornost do zahraničí. Dostal příležitost absolvovat stáž na předních francouzských ortopedických pracovištích a poznat tak osobně profesora Roberta Judeta a profesora Emila Letournela, u nichž získal inspiraci novými přístupy k endoprotetice a k léčení zlomenin a pakloubů.

V roce 1965 se dr. Čech seznámil s prof. M. E. Müllerem, jedním ze zakladatelů AO (*Arbeitsgemeinschaft für Osteosynthesefragen*, Společnosti pro otázky osteosyntézy) a tehdejší přednostou ortopedické kliniky v St. Gallen, kterého považuje za svého nejvýznamnějšího učitele.

AO společnost a filosofie změnila pohled na postavení osteosyntézy v traumatologii a ortopedii. Prof. Müller patřil rovněž mezi průkopníky moderní endoprotetiky kyčelního kloubu. Dr. Čech si uvědomil

tuto jedinečnou, doslova historickou příležitost, a pochopil, že v kostní chirurgii začíná nová fascinující etapa. Po návratu z první stáže u prof. Müllera operoval novou technikou první pacienty s do té doby neřešitelnými paklouby a podařilo se mu je úspěšně zhojit.

Hnán hladem po poznání nového dosáhl dr. Čech v roce 1966 možnosti pracovat na ortopedické klinice v St. Gallenu u prof. Müllera dlouhodobě a tento pracovní pobyt několikrát zopakoval i v následujících letech. Dr. Čech přinesl ze Švýcarska pod vlivem AO skupiny nové myšlenky v kostní traumatologii a zavedl u nás principy moderní osteosyntézy. Již v roce 1963 byl jmenován předsedou technické komise České společnosti pro ortopedii a traumatologii (ČSOT) a stanovil si cíl vybudovat pro rozvíjející se obor materiální základnu. S podporou primáře Ludvíka Seidla z Kladna se obrátil na ocelárny Poldi a z jeho podnětu vznikl v provozu Anticorro vývojový útvar, se kterým úzce spolupracoval na vývoji českého instrumentária pro osteosyntézu. Výsledkem této spolupráce byly soupravy nástrojů a implantátů Poldi I – VII, které se v podstatě vyrábí dodnes a jsou užívány na většině ortopedických a traumatologických oddělení.

Nemenší je Čechův přínos pro endoprotetiku kyčelního kloubu. První cementovanou endoprotézu Müllerova typu implantoval již v roce 1969 a opět díky úzké spolupráci s vývojovým oddělením provozu Anticorro v Kladně byla zahájena již začátkem sedmdesátých let produkce ocelových endoprotéz s banánovitým dříkem a pevnou hlavicí o průměru 32 mm Poldi. Tato protéza, vyráběná v mírných obměnách tvaru dřívku, se na řadě pracovišť používá dodnes. Dlouhodobé výsledky tohoto dřívku jsou nadprůměrné, celkem bylo aplikováno více než 165 tisíc těchto náhrad a na 70 tisíc cervikokapitálních náhrad kyčle.

Vývoj v oblasti kyčelních endoprotéz zůstal Čechovým koníčkem. Již v roce 1976 měl připraven návrh necementované šroubovací závitové jamky kónického tvaru a v roce 1986 vyvinul titanový necementovaný dřík. Podílel se formou grantových úkolů i na vývoji nových kluzných kombinací, zejména keramické hlavice a keramické jamky.

Velký vliv na formování Čechova ortopedického rozhledu zanechala i francouzská ortopedická škola. V roce 1966 dostal stipendium

francouzské ortopedické společnosti. Měl tak možnost se poprvé účastnit světového kongresu Mezinárodní společnosti ortopedické chirurgie a traumatologie (SICOT). Část pobytu trávil na klinice prof. Roberta Judeta, kde v té době pracovali E. Letournel a Roy-Camille. Navštívil kliniky prof. Merle D' Aubigné, prof. Pierra Stagnary a kliniku prof. Alberta Trillata, který se věnoval operativě měkkého kolena. Měl možnost srovnávat exaktní školu Müllerovu, a volný „umělecký“ přístup školy Roberta Judeta. Lze říci, že právě rok 1966 významně zformoval další odbornou cestu dr. Čecha.

Slibně se rozvíjející spolupráci a významný podíl na činnosti ortopedické kliniky v St. Gallen po sovětské invazi násilně přerušil normalizační proces. Dr. Čechovi bylo z politických důvodů znemožněno vyjíždět za železnou oponu a tím pokračovat v nastoupené cestě. Zmařena byla rovněž jeho šance na vedoucí funkci na I. ortopedické klinice. Přesto však dokázal připravit jakožto zcela zásadní výsledek předchozí spolupráce monografii *Pseudoarthrosis*, kterou napsal společně s prof. B. G. Weberem, nástupcem prof. Müllera v St. Gallen. Tato práce je dodnes ve světě hodnocena jako „základní“ a roku 1972 za ni dostal prof. Čech mezinárodní Steinmannovu cenu. Monografie vyšla postupně německy, anglicky, španělsky a italsky (1990) a pochopitelně doma česky. Její klasifikaci i terapeutickou koncepci převzala světová učebnice Campbellova a *Manuál osteosyntézy*, vydávaný Mezinárodní společností pro osteosyntézu – AO. Prof. Čech se tak významně zapsal do světového odborného písemnictví.

V naší odborné literatuře prof. Čech vytvořil základní literaturu v oblasti osteosyntézy, pakloubů a kloubních náhrad (dvě vydání knihy *Stabilní osteosyntéza v traumatologii a ortopedii* a rovněž dvě vydání *Náhrad kyčelního kloubu, poranění měkkého kolena a operační přístupy v ortopedii a traumatologii*).

Z dalších prací nelze pominout návrh původní operace publikované pod názvem *Neanatomická rekonstrukce nestabilních pertrochantérických zlomenin*, který byl vypracován a publikován společně s A. Debrunnerem.

Prof. Čech je autorem či spoluautorem více než dvou set padesáti studií v odborných časopisech (z toho více než třetina v zahraničí) a více než devíti set přednášek přednesených doma i v cizině. Dosáhl

rovněž celé řady uznání za vědeckou práci. Kromě již zmíněné Steinmannovy ceny je to cena Chlumského, šestkrát cena Jana Zahradníčka, dvakrát cena předsednictva Společnosti J. E. Purkyně, cena Literárního fondu, cena Avicena a další.

V roce 1984 byl profesor MUDr. Oldřich Čech jmenován přednostou nově vzniklé ortopedické kliniky tehdejší Lékařské fakulty hygienické. S řadou nadšených spolupracovníků (lékařů i sester) se mu podařilo za 14 měsíců přestavět starou kliniku plastické chirurgie na moderní pracoviště s kvalitním vybavením. Provoz byl zahájen v květnu 1985. Klinika měla devadesát sedm lůžek, dva aseptické operační sály, traumatologický operační sál, ambulantní operační sál, vlastní pětilůžkovou jednotku intenzivní péče a septické oddělení. Zaměřena byla na operační ortopedii (dětí i dospělých) a traumatologii pohybového aparátu a páteře.

Během působení prof. Čecha ve funkci přednosta zaujala klinika čelní místo mezi našimi ortopedickými pracovišti. Nové technologie, které díky jeho předvídatosti byly vždy velmi záhy k dispozici, pomohly velmi rychle aplikovat a zavádět nové postupy v hřebování zlomenin, v ošetření nestabilních poranění páteře, v endoprotetice. Prof. Čech setrval ve funkci přednosta do roku 1993, kdy byl v pětadesáti letech, tedy v době, kdy byl stále na vrcholu sil a plánoval další rozšíření aktivit i rozsahu kliniky, nahrazen prof. Bartoníčkem. Obvykle se významným postavám české medicíny běžně prodlužuje období ve funkci přednosta o dva roky nebo až do věku sedmdesáti let. To se v případě prof. Čecha, bohužel, nestalo.

Prof. Čech zůstal poté na klinice jako emeritní profesor a zároveň rozvíjel vlastní operační aktivity v Pírkově sanatoriu v Mladé Boleslavi. Aktivně se až do současných let účastnil výuky studentů, a dodnes pravidelně dochází na kliniku. Donedávna vedl na 3. lékařské fakultě kurz „Nové trendy v ortopedii“. Patří k učitelům, kteří dovedou posluchače strhnout a zaujmout pro věc.

Během svého působení ve funkci přednosta prof. Čech vchoval řadu žáků a dá se říci, že „Čechova škola“ doznala širokého rozšíření a uplatnění. V tomto období habilitoval na klinice postupně pět

docentů, z nichž všichni v současnosti vedou velká a významná ortopedická pracoviště v České republice.

Významné je i působení prof. Čecha na mezinárodním poli. Svědčí o tom členství v mezinárodních i národních odborných společnostech: SICOT, kde působil dvanáct let jako národní delegát, AO-International, ERAS, ESKA, Francouzské ortopedické společnosti, Rakouské traumatologické společnosti, Švýcarské ortopedické společnosti a Maďarské ortopedické společnosti. Prof. Čech je členem korespondentem Německé ortopedické společnosti a Německé společnosti pro traumatologii. Jeho široké mezinárodní kontakty vždy otevíraly jeho spolupracovníkům dveře předních světových pracovišť.

Prof. Čech byl iniciátorem celé řady mezinárodních kongresů v Československu, kterých se zúčastnily velké osobnosti světové ortopedie a traumatologie (Müller, Küntscher, Judet, Weber, Magerl, Witt, Leinbach, Morscher, Dick, Tscherne, Ilizarev, Wagner, Zweymüller aj.) a mnoho dalších předních současných odborníků. Řada pamětníků vzpomíná na společný kongres s DGOT v roce 1969 a na společný kongres s francouzskou ortopedickou společností „Journé Franco-Tchéque“ v roce 1972.

V roce 1988 uspořádal mezinárodní ortopedický kongres v Praze pod patronací SICOT s tématikou „Zevní osteosyntéza v ortopedii a traumatologii“, kterého se zúčastnili odborníci z 35 zemí všech kontinentů. Přítomno bylo celé prezidium SICOT, včetně prezidenta organizace prof. Dennise Pattersona.

Za zmínku stojí i přednáškové a operační turné po Indii, během něhož prof. Čech a jeho tři spolupracovníci navštívili univerzity v New Delhi, Bombaji, Madrasu a Puně, kde přednášeli problematiku zevní osteosyntézy a náhrad kyčelního kloubu a prováděli ukázkové operace, přenášené do auditoria.

Prof. Čech působil dlouhou řadu let jako hlavní redaktor odborného časopisu *Acta Chirurgiae orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovacae*. Časopis se mu podařilo zcela reformovat, jeho úroveň významně stoupla a je srovnatelná s předními evropskými odbornými časopisy. Časopis je dokonce zařazen do světových databází Index Medicus

a Excerpta Medica a od roku 2007 i do databáze Web of Science agentury Thompson Reuters.

Prof. Čech dlouhodobě působil i jako člen výboru a v letech 1964–1992 jako sekretář České (dříve Československé) společnosti pro ortopedii a traumatologii. V letech 1963–1992 byl předsedou její technické komise a dodnes jako emeritní vedoucí redaktor zasedá ve výboru společnosti. Významným podílem přispěl k technickému rozvoji operační ortopedie, zejména v oblasti tvorby koncepce samostatného oboru ortopedie, zejména pak v oblasti osteosyntézy a kloubních náhrad kyčelního kloubu. Rozvinul úzkou spolupráci s tehdejšími SONP v Kladně, a zásadním způsobem se podílel na vývoji zde vyráběných implantátů. V posledních letech, kdy již zredukoval svou ortopedickou aktivitu na konzultace a řízení ambulantiho ortopedického centra *Středisko profesora Čecha*, nachází stále čas, aby se pravidelně účastnil jednou až dvakrát v týdnu pravidelných ranních kolektivů na klinice a tím mohl přispět svými bohatými zkušenostmi k problematice, ke které má stále co říci. Zejména pro mladé kolegy je neustále vzorem a inspirací i díky své neutuchající vitalitě a širokému rozhledu. Vydal knižní publikaci, která mapuje historii československé a české ortopedie od počátků do současnosti a její rozšířenou a aktualizovanou verzi v angličtině. Tato kniha se nepochybně stane reprezentativním materiálem vhodným zejména pro významné zahraniční hosty našich kongresů a seminářů.

Prof. Čech patří zcela právem mezi nejvýznamnější postavy české ortopedie a jeho přínos pro rozvoj oboru je enormní. Celoživotní činnost prof. Čecha je úzce spojena s érou nastupující moderní operační ortopedie a traumatologie, s dobou, kdy vznikla ortopedie jako samostatný obor, i s obdobím, kdy se traumatologie pohybového aparátu a páteře stala jeho nedílnou součástí. K této změně přispěl velkým osobním podílem právě on, a tak bezesporu patří k zakladatelům moderní etapy české ortopedie.

Prof. MUDr. Martin Krbec, CSc., je přednostou Ortopedicko-traumatologické kliniky 3. LF UK a FNKV. Text byl publikován v knize Quod bonum, felix, faustum, fortunamque sit, 3. LF UK, Praha 2013

Přínos celoživotního díla prof. Čecha pro českou ortopedii a traumatologii

Antonín Sosna

V historii české ortopedie je několik osobností, které se nesmazatelně zapsaly do mezníků a zlomových okamžiků vývoje tohoto oboru. Vedle prof. Zahradníčka, prof. Frejky, prof. Pavlíka, kteří se dočkali světového uznání, je nepochybně prof. Čech další mimořádnou osobností našeho oboru.

Narodil se 19. 7. 1928, obecnou školu absolvoval v Dolních Počernicích, gymnázium v Libni a Vysočanech, kde maturoval v roce 1947. FVL UK vystudoval v letech 1947-1952. Po promoci nastoupil na ortopedicko-traumatologickém oddělení nemocnice v Kladně k primáři Seidlovi, který byl přímým žákem prof. Zahradníčka a který mu umožnil nejen vzdělání v základních problematikách oboru, ale zajistil mu také osobní kontakt s prof. Zahradníčkem a jeho dalšími žáky na 1. ortopedické klinice. Už v té době se zúčastnil seminářů na 1. ortopedické klinice. Před atestací z chirurgie pracoval asi dva roky na chirurgii Na Bulovce, kde začal s přípravou kandidátské dizertační práce „Poranění vazů kolenního kloubu v experimentu a klinice“. Jeho školitelem byl prof. Knobloch a prof. Novák. V té době se dr. Čech zajímal o sportovní traumatologii, intenzivně operoval poranění vazivového aparátu kolenního kloubu s prim. Machem. Operoval i úrazy pohybového aparátu (zlomeniny krčku stehenní kosti, SP hřebem, varixy, kýly, apendektomie i další výkony viscerální chirurgie potřebné k získání 1. atestace z chirurgie.

Poté, co vyhrál konkurs na místo sekundáře, nastoupil v roce 1957 na 1. ortopedickou kliniku. Od prof. Zahradníčka se rychle naučil jasnému a přímočarému myšlení při operativě i diagnostických rozvahách. Když v roce 1958 prof. Zahradníček umírá a nastupuje prof. Jaroš, je dr. Čech jmenován léčebně preventivním zástupcem, tedy primářem kliniky. Prof. Jaroš rozpoznal výjimečné schopnosti dr. Čecha a dal mu příležitost k intenzivní operativě a podporoval jeho zájem o osvětové dění v ortopedii. Dr. Čech okamžitě zareagoval na vznik společnosti AO ve Švýcarsku v roce 1958 a dělal vše pro to, aby nové myšlenky poznal a přenesl je do

své praxe. Na doporučení prof. Jaroše byl dr. Čech v roce 1963 jmenován předsedou technické komise. Bylo to proto, že RVHP přemístila výrobu ortopedické techniky do NDR. Nebylo dost nástrojů, nebyly vrtačky ani dostatek tehdejších implantátů, např. Küntscherovy hřeby.

V roce 1964 odjíždí tehdejší sekretář výboru Ortopedické společnosti dr. Kubát pracovat na dva roky do Alžíru. Dr. Čech je jmenován sekretářem a tuto funkci vykonává až do roku 1992. V lednu 1965 navštěvuje společně s doc. Stryhalem sympozium v Basileji, pořádané prof. Chapchalem a následně výjimečné pracoviště v St. Gallenu, vedené prof. Müllerem a později prof. Weberem. Za čtyřdenního pobytu na této klinice dokázal získat několik základních nástrojů a implantátů pro osteosyntézu, které přivezl na kliniku. Získal také množství použitých dlah a šroubů. V roce 1966 proběhlo malé AO sympozium na 1. ortopedické klinice, kde bylo vystaveno kompletní instrumentárium pro moderní osteosyntézu. V té době měl dr. Čech již odoperováno 8 pseudoartróz předloktí s použitím AO techniky a měl již i dvě osteosyntézy bérce provedené touto technikou. Přátelským přičiněním prof. Wellera se podařilo, aby vystavené instrumentárium zůstalo k dispozici klinice, a tedy i české ortopedii.

Dr. Čech usilovně hledal možnost výroby vlastních nástrojů a implantátů pro osteosyntézu tak, aby tehdy převratná AO metoda byla k dispozici celé české ortopedické veřejnosti. V roce 1966 pracuje tři měsíce na klinice St. Gallenu, navštěvuje SICOT v Paříži, kde se seznamuje s takovými osobnostmi, jako jsou Charnley, Müller, McKee, Judet a další. Na podzim absolvuje dvouměsíční studijní pobyt na klinice R. Judeta. Výbor ortopedické společnosti a SONP Kladno značným přičiněním dr. Čecha ujednal výrobu osteosyntetického materiálu. Dr. Čech byl jmenován předsedou technické komise výboru Ortopedické společnosti a stal se hlavním konzultantem tehdejší ocelárny Poldi pro výrobu ortopedických nástrojů a implantátů. Velmi aktivně se angažuje pro vznik samostatné České společnosti pro ortopedii a traumatologii a stává se sekretářem výboru společnosti, který v té době vede prof. Pavlanský. V roce 1970 společným úsilím prof. Pavlanského a dr. Čecha vzniká nová koncepce chirurgických oborů a je schválena dvoustupňová atestace z ortopedie. Do té doby byla prvním stupněm odbornosti chirurgie. V roce 1977 vyšel ministerský věstník, ve

kterém byla ortopedie již jmenována jako samostatný obor a její součástí byla i traumatologie pohybového aparátu a páteře. V roce 1969 byla přičiněním tehdy asistenta dr. Čecha dovezena první endoprotéza kyčelního kloubu systému Charnley-Müller, dodávaná firmou Protec. Dr. Čech na 1. ortopedické klinice a prakticky v celém Československu je prvním, kdo dovezené endoprotézy implantuje a získaných zkušeností využívá k podnětu pro zahájení výroby vlastní české náhrady kyčelního kloubu.

Nejvýznamnějším obdobím růstu a vývoje odbornosti as. Čecha byl nepochybně opakovaný pobyt na klinice v St. Gallenu. V roce 1972-73 pracoval na této klinice jako *oberarzt* a intenzivně se zapojil do výzkumné činnosti. Ve spolupráci s prof. B.G. Weberem zpracoval obrovský materiál pakloubů ošetřovaných na klinice v St. Gallenu a na 1. ortopedické klinice. Výsledkem této činnosti je publikace *Pseudarthrosis*, Weber, B.G., Cech, O., která vyšla ve čtyřech světových jazycích a je citována mnohokrát ve světové literatuře. Koncepce dělení a návrh terapie pseudoartróz byly převzaty publikací *Campbell`s Operative Orthopaedics* (1980-2008) a dalšími světovými učebnicemi. Za tuto monografii obdržel dr. Čech Steinmannovu cenu, protože B. G. Weber veřejně prohlásil, že třebaže je první autor, je přínos dr. Čecha pro vznik monografie zásadní a de facto neodmyslitelný.

V době, kdy tato monografie vznikala, probíhal bohužel v naší republice tzv. proces normalizace po invazi Sovětského svazu v roce 1969, který se táhl několik let. Je neuvěřitelné, že po návratu ze St. Gallenu v roce 1973 našla stranická skupina na 1. ortopedické klinice jako záminku k politické perzekuci dr. Čecha údajně pozdní návrat ze studijního pobytu. Bylo mu zablokováno habilitační řízení a tehdejší děkanem fakulty mu bylo sděleno, že „zklamal dělnickou třídu a o 180° si spleť světové strany“. Nikoho nezajímalo, co všechno za svého studijního pobytu vytvořil a co přinesl do Československa. Nikoho nezajímalo, že bez jeho aktivity by se určitě značně opozdil rozvoj moderní stabilní osteosyntézy v našich zemích a zbrzdila by se i možnost zahájit operativu náhrad kyčelního kloubu. As. Čech jako člen technické komise inicioval vývoj a spolupůsobil jako konzultant při konstrukci a výrobě první české endoprotézy kyčelního kloubu Poldi. Tuto endoprotézu dostali čeští a později i slovenští ortopedi

k dispozici už v roce 1970–1971. As. Čech pomáhal řadě pracovišť vypracovat techniku implantace a má zásluhu na vypracování operačních přístupů a technik v endoprotetice i v moderní osteosyntéze. Měl jsem to štěstí, že si mne vybral za svého žáka a nejbližšího spolupracovníka, takže jsem se mohl na této činnosti podílet. Uvádím to proto, že si dobře pamatuji a mohu kdykoliv dosvědčit, s jakou neuvěřitelnou energií, odvahou, mimořádnou invencí a úsilím vytvářel novou koncepci moderní operační ortopedie. Nedal se zlomit ani překážkami, které mu působila politická situace, takže sice se zpožděním, ale přece jen dosáhl habilitace a příležitosti založit ortopedickou kliniku na Vinohradech. V roce 1985 přešel na tuto kliniku se svými spolupracovníky (Sosna, Krbec, Trč, Vávra a Lomíček) a zahájil činnost nové Ortopedické kliniky FNKV.

O zásluhách a činnosti prof. Čecha by se dalo napsat mnoho stránek. Připomínám jen několik nejdůležitějších ocenění, kterých se prof. Čechovi v průběhu jeho života dostalo. V roce 1972 získal Steimmannovu cenu, pětkrát obdržel Zahradníčkovu cenu za nejlepší publikaci roku, dále získal Cenu Chlumského. Je členem korespondentem DGOOG a členem korespondentem DGU. Obdržel čestná členství Slovinské ortopedické společnosti, Slovenské ortopedické společnosti, Maďarské ortopedické společnosti, Švýcarské ortopedické společnosti a Francouzské ortopedické společnosti. Kromě pamětních medailí některých fakult UK obdržel v roce 1993 zlatou medaili Univerzity Karlovy za zásluhy o rozvoj oboru a vědy na Karlově univerzitě.

Jeho celková publikační činnost představuje více než 250 odborných publikací a jeho úctyhodný citační ohlas stále roste.

Jménem všech žáků a spolupracovníků chci vyjádřit prof. Čechovi dík za vše, co udělal pro českou ortopedii a popřát mu do dalších let zdraví, štěstí, radost z vykonané práce, radost z milé a úspěšné rodiny a mnoho šťastných dalších let života.

Prof. MUDr. Antonín Sosna, DrSc. byl řadu let přednostou I. ortopedické kliniky I. LF UK.

Text vyšel u příležitosti 80. narozenin prof. O. Čecha v širší podobě v časopise Acta Chirurgiae orthopaedicae et Traumatologiae Čechosl., 76, 2009, p. 150 – 152.

Fotbalu oddaní Čechové

Otakar Dolejš

V kronice fotbalistů v Dolních Počernicích je zapsáno jméno Čech výrazným písmem na mnoha stránkách. Někdejší urostlý a technicky vybavený útočník místní SK pomohl rozhodnout nejeeden zápas vtípnými přihrávkami a pěknými góly. Byly doby, kdy jméno Čech skloňovali ve všech pádech také lanaři populárního pražského SKLEP, který býval pravidelným dodavatelem hráčů obou slavných „S“. Železničář Oldřich Čech si však při turnusových službách takový fotbalový přestup prostě nemohl dovolit a zůstal věrný barvám mateřského klubu tak dlouho, než mu začali v hledišti držet palečky tři synové. Kdo nyní čeká vyprávění o tom, jak potomci otce Čecha vykročili v kopačkách v jeho stopách, bude asi zklamán ...

NEJSTARŠÍ OLDŘICH zdědil po otci jméno i sportovní srdce. Hrával basketbal, volejbal, hokej, jako student se vždy držel dobré sportovní party a tak se dostal turisticky i ke kanoistice. Než získal ke jménu titul doc. MUDr. Oldřich Čech, DrSc., fungovařil dvacet let v předsednictvu kanoistické sekce a přitom třináct let zastupoval ČSSR v slalomové komisi kanoistické federace. Hlavní náplní jeho lékařské činnosti je především operativní ortopedie a traumatologie. Ve funkci zástupce přednosta I. ortopedické kliniky v Praze Na Bojišti je zaměřen na zavádění a využití nové techniky. Byl jedním z iniciátorů založení oddělení „Chirurgie“ v ocelárnách Poldi Kladno a členem racionalizační brigády pro vývoj umělých kyčelních kloubů, chirurgických nástrojů, dlah i šroubů pro léčení zlomenin z anticorrových směsí. Lékařským „hobby“ docenta Čecha však je sportovní traumatologie, operativní odstraňování poruch kolenního kloubu i chronických škod vzniklých z přetížení úponů. Ne náhodou se prezentoval kandidátskou prací „Hojení poraněných vazů kolenního kloubu v experimentu a v klinice“. A protože, jak známo, kolena i achillovky zlobí nejvíce právě fotbalisty, stal se jejich operátorem i příznivcem. Chirurgickým výkonem pomohl k návratu na hřiště už celé řadě borců známých jmen, počínaje Táborským, Knebortem, Marešem, Stárkem a konče dosud aktivními ligovými hráči Čermákem, Hotovým, Sloupem, Němcem, Šebkem aj. Je

si vědom, že mnozí vrcholoví sportovci skončili předčasně kariéru, protože potřebné doléčení uspěchali. Proto zvláště po těžkých operacích kolena vyžaduje dostatečně dlouhou rehabilitaci, aby se vrátila svalová síla zajišťující stabilitu kloubů. Má radost, když vidí na trávníku běžat fotbalistu, nad nímž se před operací lámala předčasně hůl. Dokáže se spravedlivě rozzlobit, jestliže se na operačním stole objeví ošklivé následky brutálního zákroku a potom zjistí, že rozhodčí v inkriminovaném okamžiku ani neodpískal foul.

PROSTŘEDNÍ EVŽEN není – pokud se fotbalu týká – rovněž obrazem svého otce. Jako kluk sice honil se spolužáky po počernických lukách fotbalový míč, později si však pěstoval vztah ke sportu spíše košíkovou, hokejem, vysokohorskou turistikou. Ještě jako mladý medik býval MUDr. Evžen Čech, CSc., zdravotníkem Sokola v Dolních Počernicích. Na první štaci v nemocnici v Č. Krumlově se stal také okresním tělovýchovným lékařem i členem šumavské Horské služby. Po návratu do Prahy převzal funkci předsedy zdravotní komise městského fotbalového svazu a posledních dvacet let už pravidelně provází na cestách za soupeři mladé reprezentanty ČSSR. Hojivě obklady přikládal po prvních velkých zápasech na utržené šrámy Nehodovi, Gajdůškovi, Štambachrovi, bratřím Herdům, Jurkemikovi, Barmošovi, Zelenskému, Křížovi a mnohým dalším později známým fotbalistům. Některým z nich dokonce už přivedl na II. porodnicko-gynekologické klinice v Apolinářské ulici v Praze na svět i děti. Je jedním z průkopníků ultrazvukové diagnostiky u nastávajících maminek. Díky fotbalovým zájmům se zřejmě vyzná ze všech našich gynekologů nejlépe v pochroumaných kolenech a kotnících. Práci sportovního lékaře bere přísně jako dobrovolnou funkci. Dny strávené s mladými fotbalisty vybírá z řádné dovolené, v případě potřeby si vyměňuje služby na klinice. Všechny záskoky splácí kolektivu lékařů tím, že slouží takřka pravidelně o vánočních svátcích. K mládí má blízko i jako vysokoškolský učitel. Se zájmem pozoruje pedagogickou činnost trenérů i fotbalové zákulisí. Potěší se, jestliže v nominaci reprezentantů na mistrovství Evropy či světa čte důvěrně známá jména hráčů, které poznal jako šestnáctileté chlapce. Kdykoliv stojí na ligovém trávníku jeho kluci proti sobě na obou stranách hřiště, neví, kterému mužstvu má držet palce, protože jim fandí všem.

NEJMLADŠÍ PŘEMYSL jako jediný z bratří Čechů oblékal doma v Počernicích nějaký čas alespoň žákovské tričko místních fotbalistů. Ve sportu to dotáhl nejdále. Na debl kanoi byli s Vernerem juniorskými mistry republiky. Perspektivně se s nimi počítalo i pro přípravu na olympijské hry v Melbourne. Na vojnu v pražské Dukle se přesto dostal překvapivě pouze on sám a marně se tam pokoušel vytvořit stejně sešhranou dvojici s Tomanem anebo s Janatkou. Olympijské naděje se rozplynuly. Po návratu se rozhodli s bývalým partnerem, že zůstanou vodě věrní a vydají se společně na moře. Nakonec však vyplul 27. října 1961 na lodi „Mír“ od polského břehu směř Indie podivuhodným řízením osudu opět sám a hned při prvním přistání v Belgii objevil v novinách smutnou zvěst, že kamarád Franta Verner tragicky zahynul na motocyklu. Čtrnáct let brázdil oceány a dotáhl to až do funkce strojního důstojníka. Procestoval křížem krážem celý svět. Po návratu domů však našel cestu zpět k fotbalu. Konečně využil masérského diplomu, který získal už během vojny v Dukle. Nějaký čas pomáhal ze zájmu o věc bratru Evženovi s dorosteneckými reprezentanty ČSSR a zakrátko se stal z profese masérem fotbalistů pražské Slavie. Do Edenu přišel v roce 1975, kdy tam působili František Veselý, Robert Segmüller, Dušan Herda, Janové Mareš a Luža i další populární hráči. A od té doby se mohou červenobílí pyšnit, že jim probírá svaly pravý námořník. Podle tradice bývá masér zповědníkem hráčů, kteří pod jeho rukama vyprávějí příběhy ze života jako kniha. V Edenu tomu často bývá naopak a není se čemu divit. Vždyť ještě nedávno si Přemysl Čech odskočil na československou námořní loď „Kriváň“ a v období od loňského září do letošního května, proplul exotickou trasou: Jugoslávie, Mosambik, Indie, Cejlon, Sýrie, Jordánsko, Indie, Dánsko, Polsko, NSR. A takový zájezd neabsolvoval během necelého roku dosud ani ten nejzcestovalejší fotbalista.

Autor je fotbalový novinář. Text vyšel v týdeníku Gól, č.51-52, 1983.

ČÁST IV

DOKUMENTY A TEXTY —

Prof. MUDr. JAN ZAHRADNÍČEK
(13. 6. 1882 – 12. 10. 1958)

Prof. MUDr. Oldřich Čech, DrSc.

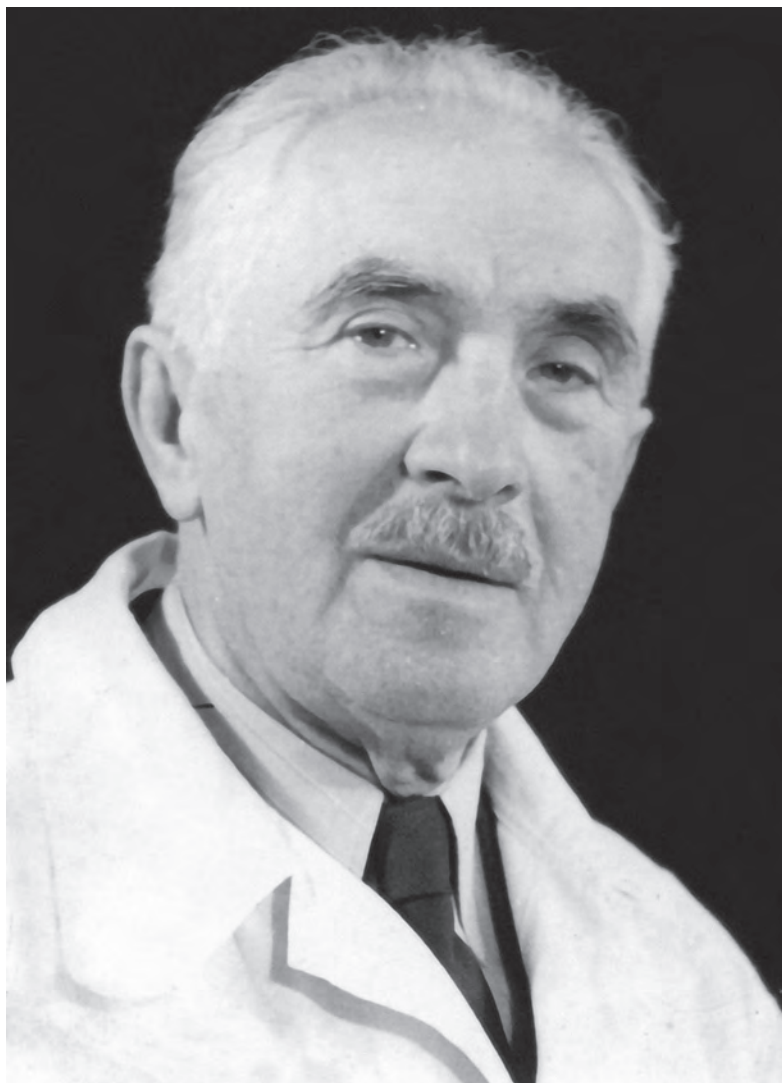
Prof. Zahradníček maturoval roku 1903, lékařskou fakultu ukončil r. 1909 v Praze. Na I. chirurgickou kliniku nastoupil 1. 4. 1910 jako operační elév, asistentem se stal od 1. 10. 1912. Balkánské války a první světová válka jej odvedly do vojenských nemocnic, kde působil až do jejich konce. Poté se krátce vrátil na I. chirurgickou kliniku, kde byl prof. Kukulou r. 1921 habilitován nejprve jako docent ortopedie, o dva roky později byla jeho habilitace rozšířena na celou chirurgii.

V roce 1921 odešel do Brna jako zástupce prof. Petřivalského. Zahradníček mu pomáhal organizovat kliniku a současně učil léčení zlomenin (jak mi prozradil prof. Novák, můj školitel kandidatury, i prof. Frejka, který na této klinice pracoval).

Do Prahy se vrátil po smrti prof. Jedličky a dočasně vedl II. chirurgickou kliniku.

Prof. Zahradníček byl vynikající všeobecný chirurg a v té době již vysoce vzdělaný ortoped. Vedle jeho činnosti aktivního chirurga a ortopeda je nutno postavit do popředí aktivní spolupráci při vzniku československé ortopedické společnosti i časopisu (byl zakládajícím členem společnosti, místopředsedou výboru společnosti, členem redakční rady časopisu, později i redaktorem) a v neposlední řadě jeho zásluhy o přeměnu a vývoj ortopedie z klasické německé konzervativní ortopedie na obor chirurgický. Brzy po skončení války našel kontakty na francouzskou ortopedii – např. Ombredana, prof. Sorrela, prof. Le Forta, prof. Rochera, Dr. Delcheffa a další. Tyto kontakty mu umožnily budovat svoji školu po vzoru aktivní francouzské ortopedie. V r. 1929 byl spoluzakladatelem SICO. Poté byl jedním z těch, kteří přispěli ke skutečnosti, že původní společnost SICO se v roce 1936 změnila na SICOT obohacenou o traumatologii. V roce 1933 byl jmenován profesorem ortopedické a dětské chirurgie a stal se přednostou ortopedické kliniky po zesnulém prof. Tobiáškově.

Velmi rychle konzervativně zaměřenou kliniku přebudoval na moderní operační pracoviště. Stal se průkopníkem moderní koncepce

Profesor Jan Zahradníček

operačního léčení vrozeného vykloubení kyčelního kloubu a jeho nové originální myšlenky se dostaly do světové literatury jako Zahradníčkova operace.

Prof. Zahradníček udržoval až do roku 1938 intenzivní styky s francouzskými ortopedy prof. Ombredanem, prof. Le Fortem, prof. E. Sorrelem, prof. Rocherem a s prof. Delchefem (který byl Belgičan), v té době generálním sekretářem SICOT. Setkával se s nimi i při zasedáních SICOT. Kontakty přerušila válka.

Zahradníčkovým hlavním tématem byla operační léčba vrozeného vykloubení kyčelního kloubu. Kromě toho operoval v celé šíři ortopedické problematiky, paklouby, různé typy osteotomií, následky kostní tbc, korekce deformit končetin, artrodézy apod.

Po roce 1945 k těmto výkonům přibyla při léčbě koxartrózy operace čepičkou podle Smithe-Petersona a aplikace Judetovy osakrylové náhrady hlavice kyčelního kloubu podle Judeta (oba tyto implantáty se u nás vyráběly). Standardním výkonem se staly polouzavřené intertrochanterické osteotomie femuru u koxartrózy, vysoké osteotomie na tibiai a velké osteotomie na tarzu nohy u ekvinovarózní nohy u dospělých pacientů.

V předválečné době navázal prof. Zahradníček kontakt s prof. Leveufem z Paříže, který opakovaně dojížděl do Prahy. Leveuf, význačný francouzský ortoped, přijal Zahradníčkovy myšlenky, techniku a operační rekonstrukce vrozeného vykloubení kyčelního kloubu, která řešila tento problém jedním výkonem. Zahradníček byl první, kdo to dokázal. V té době byla k dispozici primitivní narkóza chloroformem, později éterem, neexistovala transfuze – dětem se podávaly pouze infuze do podkoží, jednalo se o velice těžký výkon.

Zahradníček jezdil v tomto období často operovat a přednášet do Paříže a dosáhl tam vysokého uznání a přátelství s prof. Leveufem.

V roce 1932 přednesl Zahradníček na XII. sjezdu České společnosti chirurgické zprávu o konzervativním léčení zlomenin.

Ve dnech 4.–8. září 1939 byl plánován IV. kongres SICOT v Berlíně za prezidentství prof. Gochta. Na tomto světovém fóru měl prof. Zahradníček přednést výsledky a operační techniku své operace (v té době již nazývané ve světě Zahradníčkova operace) a dále měl mít jako hlavní

referát přednášku *Pseudoartrózy a jejich léčení*. Práce je publikována ve Slovanském sborníku ortopedickém, ročník XIV, rok 1939, sešit 1, s. 127 – 176. V této práci byla prezentována historie, Zahradníčkova klasifikace paklobů a zpracovaný klinický materiál – 148 klinických případů.

Ještě v lednu roku 1939 přijel prof. Leveuf za Zahradníčkem do Prahy. V březnu 1939 však bohužel došlo k okupaci Československa a světový kongres SICOT byl odvolán. Přesto se uskutečnila část kongresu SICOT věnovaná vrozenému vykloubení kyčelního kloubu bez přítomnosti Zahradníčka, ale za účasti Němců, Francouzů a Američanů.

Ve svém referátu označil Leveuf Zahradníčkovu operaci za jedinou, která řeší vrozené vykloubení kyčelního kloubu. Sám tuto operaci přijal a prováděl – jako problém tohoto výkonu uvedl zvládnutí brutálního operačního šoku. Zahradníčka označil jako šampióna této techniky.

V Berlíně na SICOT 1939 měl být prof. Zahradníček hlavním referentem na tematiku: pakloby dlouhých kostí. Přednáška vyšla v časopise Slovanský sborník ortopedický. I v této disciplíně patřil k nejlepším odborníkům.

Léčení paklobů se v té době provádělo pomocí kortikálního štěpu odebraného z přední hrany tibie. Vlastní paklob byl resekován. Tuto techniku jsem měl možnost u prof. Zahradníčka vidět osobně. Technické provedení výkonu provedeného dlátem, kladivem a fixace štěpu drátěnou kličkou bylo neuvěřitelné. V době, kdy jsem ještě pracoval v muzeu kliniky, jsem našel zevní fixatér, který měl neuvěřitelné vlastnosti: v jeho středu byl dvojitý kloub a centrální, který umožňoval repozici zlomeniny a centrální šroub, který umožňoval distrakci nebo kompresi úlomků. Nejistil jsem však bližší data o jeho použití.

Výsledky krvavého léčení dětské kongenitální luxace kyčelního kloubu Zahradníčkovou metodou. Byl to v té době jediný postup, který v jedné době řešil korekci antetorze a korigoval patologický kolodifyzární úhel.

Zahradníček měl zhodnoceny výsledky 200 těchto operací, při nichž došlo k jedinému úmrtí. Tyto výsledky svědčily o vysoké kultuře Zahradníčkovy operativy a operačním umění.

Historicky je třeba doplnit vývoj jeho operací:
v r. 1923 provedl Zahradníček první krvavou repozici,
v r. 1926 referoval o prvních zkušenostech
v r. 1930 na SICOT v Paříži referoval o 50 případech
v r. 1931 provedl krvavou repozici vysoké luxace
se zkrácením femuru
v r. 1936 přednesl na SICOT v Bologni výsledky tohoto postupu.

Po dobu 2. světové války klinika přežívala – byl nedostatek lékařů, personálu, chyběl zdravotnický materiál.

Veškerá vědecká činnost byla na 6 let přerušena. Po válce se rychle obnovily vědecké kontakty a již v roce 1946 navštívil prof. Zahradníčka v Praze prof. J. E. Thomson – prezident americké ortopedické chirurgie.

28. 8. 1946 byla svolána členská schůze společnosti, na níž bylo prof. Thomsonovi uděleno čestné členství.

Vědecká spolupráce byla navázána – do USA odjeli na delší studijní pobyt prof. Tošovský a prof. Jar. Slavík.

Vše skončilo v únoru 1948. Zahradníček se již nemohl zúčastnit ani zasedání SICOT v Amsterodamu 13.–18. září za předsednictví prof. Henry W. Meyerdinga, a tedy mu ani zde nebylo umožněno prezentovat výsledky své operace, přestože byl zakládajícím členem. Do konce života již neměl povoleno žádné další vycestování na Západ. Po skončení SICOT přijel prof. H. W. Meyerding (tehdy prezident americké akademie ortopedické chirurgie) z Rochestru za prof. Zahradníčkem do Prahy. Zde se ve dnech 23.–25. září uskutečnil kongres Československé ortopedické společnosti, kde prof. H. W. Meyerding přednesl čestnou přednášku a bylo mu uděleno čestné členství Československé společnosti.

Sám Zahradníček na tomto kongresu přednesl přednášku pro SICOT na téma Vrozené vykloubení kyčelního kloubu.

V poválečné době navštívil Prahu a Brno (22. 11. 1947) prof. Leveuf a přednášel o problematice vrozeného vykloubení kyčelního kloubu. Mezi ním a prof. Zahradníčkem pokračovaly čilé styky, prof. Zahradníček často létal operovat do Paříže, avšak i tuto činnost ukončil „Vítězný únor“ v roce 1948.

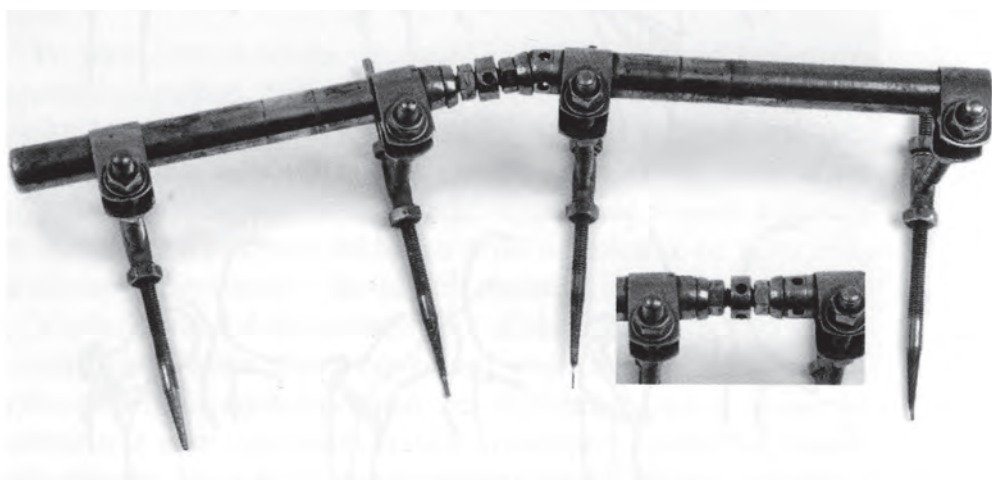
Profesor Zahradníček byl vysoce aktivní až do konce svého

života. Od roku 1932 do r. 1934 a v letech 1936-1958 byl předsedou ortopedické společnosti, v letech 1934-1949 vedoucím redaktorem Acta Chirurgiae orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca, byl přednostou ortopedické kliniky v letech 1933-1958.

Do konce svého života také operoval. Bylo zážitkem přihlížet, jak elegantně a rychle provedl tak náročný výkon, jakým byla operace vrozeného vykloubení. Prof. Zahradníček vybudoval moderní ortopedii v Československu, založil školu a vychoval řadu žáků, byl nám vzorem jako lékař, ortoped, krásný člověk s lidským vztahem k pacientům a spolupracovníkům.

Ve dnech 21.-24. 10. 1958 se konal v Praze za hojné mezinárodní účasti XX. kongres Československé společnosti pro ortopedickou chirurgii a traumatologii, věnovaný Zahradníčkovi, s tematikou Vrozené vykloubení kyčelního kloubu.

Prof. Zahradníček se svého velkého kongresu nedočkal. Zemřel 12. října 1958, po návratu z Moskvy a Petrohradu, kde se mu dostalo vysokého uznání za jeho vědeckou práci.

Zevní fixatér používaný Zahradníčkem ve 30. letech minulého století umožňující repozici zlomeniny a její kompresi či distrakci

Odešel v něm vzácný člověk, jedna z největších osobností československé medicíny a světové ortopedie, zakladatel moderní operační ortopedie u nás i ve světě, spoluzakladatel SICOT, dlouholetý předseda Československé společnosti pro ortopedickou chirurgii a traumatologii. Vzpomínku na prof. Zahradníčka je třeba začít slovy prof. Tošovského a prof. Stryhala, kteří byli přímými žáky prof. Zahradníčka. Léta, strávená na Zahradníčkově klinice, považovali za nejkrásnější období svého života: „Na klinice nás vlídně, i když energicky, na hedvábné otežci držel náš pan profesor, na kterého jsme nedali dopustit, a kde jsme se navzájem až neuvěřitelně kolegiálně snášeli, znali své problémy, radosti i žalosti. Kde jsme prostě žili a pracovali v opravdovém kolektivu, jak by vždycy mělo být.“

Já sám jsem v roce 1952 po promoci nastoupil na ortopedické oddělení v Kladně, kde byl přednostou žák prof. Zahradníčka, primář Seidl. Byla to důstojná osobnost, krásně operoval, na pracovišti byly hezké vztahy.

Primář Seidl mi zprostředkoval návštěvy seminářů na klinice, účast na operačním sále. Když jsem začátkem roku 1957 nastoupil na kliniku, zažil jsem ještě Zahradníčkovu atmosféru na klinice i pana profesora. Po jeho úmrtí nastoupil jako přednosta prof. Jaroš, který nám umožnil společně s dr. Stryhalem nástup do světa. Umožnil na klinice zavádět AO, endoprotetiku kyčelního kloubu – moderní osteosyntézu. Do této skupiny časem přistoupili dr. Matějovský a dr. Sosna. Příchodem doc. Eise se zahradníčkovské klima začalo kazit a bylo neštěstím, že po úmrtí prof. Jaroše nenastoupil jako přednosta prof. Stryhal, Zahradníčkův žák.

Zajímavá je vzpomínka pana prof. Vondráčka:

„V Praze nastoupila další generace velkých chirurgů Arnold Jirásek a Jan Zahradníček, žáci Kukulovi, Jiří Diviš (1886 – 1959), žák Jedličkův, a zakladatel plastické chirurgie František Burián (1881 – 1965). S výjimkou Zahradníčka se stali všichni po založení ČSAV v roce 1952 akademiky.

Jan Zahradníček (1882 – 1958) se proslavil zvláště po osvobození jako ortoped a vedl pak I. ortopedickou kliniku v bývalém Schneidrově sanatoriu. Během života doporučil 12 způsobů světoznámých operací. Byl svěží až do své smrti, do konce života dvakrát týdně operoval. Měl mnoho přátel v zahraničí, kteří jej v Praze navštěvovali, hodně sám

jezdil. O sobě řekl: „Byl jsem v Anglii, Francii, Německu a jinde, ale jen v SSSR jsem se cítil doma.“

Do SSSR vedla i jeho poslední cesta, tam se příliš namáhal a po návratu zemřel selháním srdce. Zahradníček byl přítel velkých výkonů, jak už je jeho obor přinášel. Kdybychom to chtěli srovnat s nějakým řemeslem, byl chirurgický tesař.

Zahradníček byl krásný muž vysoké postavy, červený v obličeji, kučeravého vlasu, brunet s kartáčkem pod nosem. Strojil se elegantně. Chodil vzpřímeně. Měl krásný byt na Malé Straně. Myslím, že měl dobré srdce. Přišel jsem s ním málo do styku, ale vždy jsem měl z našich setkání dobrý dojem.“

Zahradníčkova škola byla vytvořena osobností pana profesora:

- jeho krásným vztahem ke spolupracovníkům i pacientům, vytvářejícím přátelské prostředí,
- jako učitele, který operování předával u operačního stolu,
- osobností s přirozenou autoritou, jak jej definoval prof. Tošovský,
- vytvářel na klinice prostředí, kde se dobře žilo i pracovalo.

Známé bylo jeho rčení, které používal, měl-li dojem, že někdo na kliniku nepatří: „Bylo by lepší, kdybyste šel k poště, vážený pane kolego.“

Text vyšel v knize Historie československé, české a slovenské ortopedie, ed. Oldřich Čech, Praha, Galén 2009

Kam kráčí současná ortopedie – traumatologie jako obor a jaké budou v budoucnu její úkoly

Prof. MUDr. Oldřich Čech, DrSc.

Československá, později česká a slovenská ortopedická společnost, garantuje od svého založení v roce 1925 vysokou úroveň ortopedie jako samostatného oboru s vlastním odborným časopisem, který se od roku 1950 jmenuje ACTA CHIRURGIAE ORTHOPAEDICAE ET TRAUMATOLOGIAE ČECHOSLOVACA. Orientace od vzniku naší společnosti byla zaměřena díky prof. J. Zahradníčkovi a prof. B. Frejkovi na francouzskou ortopedii, jejíž součástí, na rozdíl od německé ortopedie, byla vždy traumatologie pohybového aparátu.

Prof. J. Zahradníček byl spoluzakladatelem SICOTu a protagonistou operativní ortopedie a prof. B. Frejka byl zakladatelem ortopedické školy v Brně. Celosvětově se proslavil léčbou dysplázie kyčelního kloubu, byl čestným členem americké Akademie ortopedických chirurgů s vazbou na prof. E. G. Bracketta, který opakovaně navštívil Československo.

Po druhé světové válce byly obnoveny světové kontakty – USA prof. Thomson a prof. Meyerding, dále francouzské kontakty (prof. Ombredane, prof. Leveuf, bratři Judetové a další). I když došlo vlivem politického vývoje v roce 1948 k uzavření hranic, přesto byly zaváděny nové metody – operace artrózy kyčle kovovou čepičkou, zkoušena byla osakrylová endoprotéza Judetova, zaváděno Küntscherovo hřebování, osteosyntéza zlomenin krčku trojlistým hřebem, Thomsonova, či Austin-Moorova endoprotéza. Díky prof. J. Zahradníčkovi byly u nás operační techniky na vysoké úrovni. Prof. J. Zahradníček zemřel v roce 1958.

V šedesátých letech nové poznatky přinášejí kvalitativní revoluční vývoj v oblasti operativní ortopedie a traumatologie. Je to zejména stabilní osteosyntéza a náhrada kyčelního kloubu. Ve Švýcarsku byla v roce 1958 založena společnost AO (Arbeitsgemeinschaft für Osteosynthesefragen) a jejím dominantním propagátorem byl prof. M. E. Müller.

Tento vývoj postupně akceptoval celý ortopedický svět s výjimkou Německa, kde se ortopedie nikdy od vzniku společnosti na

traumatologii pohybového aparátu nepodílela a chirurgická hierarchie nový trend absolutně odmítla.

V roce 1960 byla postavena v St. Gallenu nová klinika, kde se přednostou ortopedické kliniky s 200 lůžky stal prof. M. E. Müller (jeho zástupcem B. G. Weber). Náplň kliniky byla konzervativní a operační ortopedie a traumatologie pohybového aparátu, pánve a páteře. Speciálním problémem byla náhrada kyčelního kloubu. Během krátké doby M. E. Müller vybudoval z této kliniky modelové pracoviště AO.

Polytraumata byla ošetřována ve spolupráci s klinikou viscerální a hrudní chirurgie, neurochirurgie a společným oddělením JIPu (v té době již na vysoké úrovni, vše umístěné v jedné budově). Tento trend dále pěstovali následovníci prof. M. E. Müllera, prof. B. G. Weber, prof. F. Magerl, který rozpracoval ošetření traumatu páteře a zavedl páteřní AO kurzy. Toto pracoviště se stalo modelem pro celý svět.

Od roku 1964 jsou AO kurzy v Davosu mezinárodní a staly se centrem rozvoje nového trendu operativní ortopedie a traumatologie. U nás jsme nový trend realizovali brzy.

Historicky:

- I. AO kurz nových technik Davos, prosinec 1960,
- u nás 1963 jmenována technická komise ortopedické společnosti (dr. O. Čech, primář L. Seidl, primář dr. K. Novotný),
- 1965 dr. O. Čech a doc. Fr. Stryhal – návštěva ortopedické kliniky v St. Gallenu – navázána budoucí spolupráce,
- 1966 první prezentace AO v Praze na I. ortopedické klinice – doc. S. Weller (80 účastníků), výstava instrumentárií, která zůstala na I. ortopedické klinice v Praze (zakoupena MZD),
- červen 1966 můžeme považovat za start AO techniky u nás,
- 1969 zahájena výroba AO techniky v SONP Kladno pod vedením technické komise ortopedické společnosti – celkem bylo postupně vyrobeno 7 souprav (instrumentária a implantáty),
- 1972 vychází monografie Moderní osteosyntéza v ortopedii a traumatologii (O. Čech, Fr. Stryhal),

- 1973 vychází monografie B. G. Weber, O. Čech: Pseudarthrosen, německy Huber Verlag,
- 1977 se ortopedie u nás stává opět samostatným oborem s 2 atestacemi, včetně traumatologie, AO technika akceptována při léčení zlomenin. Věstník Mzd 9, 31. srpna, ročník XXV.

Postupně byly zaváděny nové postupy AO a náhrady kyčelního kloubu na ortopedických klinikách a primariátech. Po dohodě prof. Knoblocha a doc. R. Pavlanského byly nové postupy AO v traumatologii a ortopedii zařazeny do doškolení primářů a jejich zástupců v ILF (pro obory ortopedie a všeobecná chirurgie). Přednášeli ortopedi.

V roce 1985 vzniká v Nemocnici na Vinohradech ortopedická klinika, která od svého vzniku ve spolupráci s chirurgickou klinikou tvoří traumatologické centrum (vede doc. Vyhnánek) a ošetřuje kromě traumat pohybového aparátu i polytraumata podle modelu a ve spolupráci s ortopedickou klinikou v St. Gallenu.

Zajímavý byl vývoj v Německu, kde chirurgická hierarchie odmítla novou koncepci AO. Teprve v roce 1969 vzniká první traumatologické centrum v rámci chirurgické kliniky v Hannoveru. Jejím přednostou se stal prof. Harald Tscherne, který pocházel z rakouského Grazu a se kterým jsem se setkal v St. Gallenu, kde jeden rok pracoval. V rychlé návaznosti jsou obdobná centra budována v Německu. Většinu těchto center vedli žáci prof. H. Tscherneho. Původně tento chirurgický tým ošetřoval veškerá traumata včetně hrudníku a břicha. Při ošetření traumat rozpracovali AO systém k naprosté dokonalosti (ortopedi v Německu i nadále neměli k traumatům přístup).

Změna postupně přichází od roku 2003, kdy bylo provedeno vyhodnocení činnosti těchto center a konstatováno, že třetina z nich nemá dostatečný počet polytraumat na trénink a že tato pracoviště ošetřují dominantně zlomeniny a při ošetření polytraumat (břicho, hrudník) pozvou odborné chirurgy.

V roce 2004 bylo rozhodnuto zavést novou specializaci na ošetření pohybového aparátu, pánve a páteře. Název specializace:

ortopedie-traumatologie. Doba specializace 6 roků a vedle traumatologie přibýlo široké vzdělání ortopedické.

V roce 2009 dochází ke sloučení traumatologické společnosti DGU a společnosti ortopedické DGOOC a nově vzniká DGOT – německá společnost ortopedie-traumatologie. Ke sloučení dochází 21. října 2009 v Berlíně na Deutsche Kongress für Orthopädie und Unfallchirurgie. Vzniká odborná profese – odborný lékař ortoped-traumatolog. Tuto změnu vyhlášují společně prezidenti DGU prof. Zwipp a DGOOC prof. Günter a prezident odborové organizace dr. Göthe. Ke sloučení významně přispěl předseda odborů dr. Göthe, který pozitivně hodnotil dohodu obou společností, jejíž činnosti se dříve tematicky různé překrývaly. Došlo k významné dohodě, která zkvalitní léčbu a přinese významnou ekonomickou úsporu. Výhledově bude zajištěna nejenom léčba zlomenin, ale bude i zajištěna léčba stárnoucí populace.

V podkladovém materiálu jsou významné skutečnosti. V Německu je nutno léčit 30 milionů lidí jako nemocné s artrózou nosných kloubů, s osteoporózou a bolestmi páteře, podmíněnými degenerativními změnami. Dále ročně dochází k 1,25 milionům úrazů při sportu, které musí být ošetřeny ortopedicko-chirurgicky. Ročně dochází u starých pacientů postižených osteoporózou k 300 000 zlomenin, vyžadujícím operativní řešení.

Počet poraněných při dopravních úrazech dosahuje počtu 400 000, z toho 30 000 polytraumat. Tento počet je standardní a dále výrazně nenarůstá. Dochází však k explozi náhrad velkých nosných kloubů kyčlí a kolen. Při hodnocení 203 000 náhrad kyčelního kloubu a 175 000 kolenních kloubů v posledních 3 letech je konstatováno, že výrazně přibývá revizních operací.

Nový systém musí zajistit dostatečné operační kapacity, aby staří pacienti mohli být ošetřováni bez dlouhých čekacích dob a velký důraz je kladen na zachování mobility těchto nemocných.

Zásadní změnu přináší zcela nová koncepce regionálních center, která se skládají ze 4 pracovišť – klinika ortopedicko-traumatologická, klinika vicerální chirurgie, klinika hrudní chirurgie a klinika cévní chirurgie.

Traumatologická centra se mění na traumatologicko-ortopedické kliniky. V jejich vedení nejsou žádné změny, ale přicházející mladí lékaři, kteří absolvují od roku 2004 již novou specializaci ortopedicko-traumatologickou. V rámci této kliniky vznikají specializační oddělení zajišťující celý profil pacientů.

Na DGOT kongresu v roce 2010 byly prezidentem prof. Südkampem stanoveny další téze: zprůhlednit endoprotetiku velkých kloubů zřízením registru, včetně vyhodnocení příčin 35 000 revizních operací ročně, bylo diskutováno zkvalitnění náplně nové specializace ortopedie-traumatologie, zdůrazněno zkvalitnění výuky studentů v tomto oboru a cílený nábor mladých lékařů.

Připravovaný registr představuje 9. července 2011 na zasedání AE-FORUM Experts meet Experts ve Stuttgartu prof. Joachim Hassenpflug, přednosta univerzitní ortopedické kliniky v Kielu, zodpovědný vedoucí nového projektu EPRD Endoprothesenregistr Deutschland GMBH. Vyhodnocení dat provádí nezávislé grémium. Registr je 100% dcerou DGOOC – výhledově DGOT.

Cíl: Zprůhlednit endoprotetiku kyčelního a kolenního kloubu, zjistit příčiny nárůstu revizních operací (35 000 za poslední rok).

Podklady pro registr zasílají: ortopedická pracoviště (výkon, implantáty), pojišťovny – vyúčtování výkonu podle podkladů ortopedických pracovišť.

Registr elektronicky vyhodnotí údaje u každého pacienta a zařadí do databáze, která je bude shromažďovat a vyhodnocovat. Je přijato usnesení, že smějí být aplikovány pouze implantáty, mající CE schválení. Registr bude mít od výrobců údaje o používaných implantátech ve své produkční databance. Jistě tento systém bude inspirací pro náš český registr.

Celý program startuje od ledna 2012 a spolupráce s pojišťovnami zajišťuje zachycení a trvalé dlouhodobé sledování všech operovaných. Umožní ekonomické vyhodnocení, úspěšnost používaných implantátů, hodnocení příčiny neúspěchu. Prof. O. Čech byl účasten celodenního zasedání, které bez výhrad přijalo předkládaný projekt.

Jak je zajištěna traumatologie u nás

U nás v současné době zajišťuje ošetření polytraumat 10 traumatologických center – k nim přistupuje ještě traumacentrum Vojenské nemocnice v Praze, kde traumatologii pohybového aparátu ošetřují ortopedi.

Úroveň zajištění je vysoká – srovnatelná s Evropou.

3 centra – I. ortopedická klinika Motol (1 250 000 obyvatel), Ortopedicko-traumatologická klinika Vinohrady (1 200 000 obyvatel), Klinika ortopedie a traumatologie v Plzni (850 000 obyvatel) odpovídají nové koncepci německé traumatologie, včetně speciálního zaměření na kyčel, páteř, rameno, koleno, nohu a na rekonstrukční výkony špatně zhojených zlomenin a paklouby. Péče je věnována i výchově studentů. Tento systém je všeobecně ve světě užíván (Anglie, Francie, USA, Kanada).

7 center je vybudováno podle původního modelu německé traumatologie a jejich úroveň je vynikající. Vedou je zkušení přednostové. Sami musí zvážit, jak pokračovat dále ve výchově mladé generace. Nabízí se německý model.

Jaké úkoly čekají na obor ortopedie?

Musíme vycházet z německých poznatků ošetření stárnoucí populace, a to nejen zlomenin. Němci vycházejí ze skutečnosti, že jde o péči o 30 milionů obyvatel – přepočteno k nám o 3,5 milionu obyvatel.

Jde o výrazný nárůst kloubních náhrad, nárůst zlomenin na podkladě osteoporózy, nárůst degenerativních škod na páteři vyžadujících operativní řešení (nezbytné, abychom tyto pacienty nejen zbavili bolesti, ale i uchovali jejich mobilitu).

V Německu se počet stárnoucích pacientů vyžadujících operační řešení degenerativních škod na páteři během posledních 5 let zdvojnásobil na 200 000 operovaných. V neposlední řadě jde i o zlomeniny v oblasti velkých kloubů, kde ošetřující lékař musí umět celou řadu výkonů včetně kloubních náhrad. Je to závažný společenský úkol našeho oboru – racionálně tyto pacienty léčit, udržet jejich mobilitu. Významný je i registr náhrad kloubních, nezbytné je, aby spolupracovaly na jeho tvorbě pojišťovny, aby se vytvořila databáze schválených implantátů

a aby se náhrady implantovaly na pracovištích podle kritérií stanovených ortopedickou společností. Významnou úlohu pro vzdělávání plní *Acta Chirurgiae orthopaedicae et Traumatologiae Čechoslovaca*.

Stojíme před těžkým úkolem nejen medicínským, ale i ekonomickým. Je třeba převzít model umožňující soužití všech zúčastněných, odstranit odbornou dvojkolejnost a zajistit úspěšnou a racionální léčbu našich pacientů. Nesmíme zapomenout na výchovu mladé generace, jak při studiu, tak při jejich odborném vzdělání.

Text vyšel v časopise Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Čechosl., 78, 2011, s. 393–394

ACTA CHIRURGIAE ORTHOPAEDICAE ET TRAUMATOLOGIAE ČECHOSLOVACA

OFICIÁLNÍ ORGÁN ČESKÉ SPOLEČNOSTI PRO ORTOPEDII A TRAUMATOLOGII
A SLOVENSKEJ ORTOPEDICKEJ A TRAUMATOLOGICKEJ SPOLOČNOSTI

OFFICIAL JOURNAL OF THE CZECH SOCIETY FOR ORTHOPAEDICS AND TRAUMATOLOGY
AND THE SLOVAK SOCIETY FOR ORTHOPAEDICS AND TRAUMATOLOGY

Indexed in
Science Citation Index Expanded (SciSearch®)
Journal Citation Reports/Science Edition
Index Medicus and MEDLINE
Excerpta Medica
Scopus

6

December 2018
VOLUME 85

Published
since 1926

ISSN 0001-5415
www.achot.cz

ACTA – jubileum časopisu ACTA – the Jubilee

Prof. MUDr. Martin Krbec, CSc.

Prof. MUDr. Oldřich Čech, DrSc.

Vážení a milí čtenáři a přispěvatelé časopisu ACTA, v letošním roce slaví náš časopis 90 let své existence. Dovolte nám, abychom se ohlédlí za jeho dlouhou a úspěšnou historií.

Časopis Československé společnosti ortopedické byl založen v roce 1926 pod názvem Sborník prací československé společnosti ortopedické. Do doby vzniku tohoto časopisu publikovali ortopedové v Časopisu lékařů českých založeném v roce 1862. V něm nalezneme práce dokumentující vývoj české ortopedie.

Vedoucím redaktorem byl v roce 1926 zvolen prof. MUDr. V. Chlumský, členové redakční rady byli prof. MUDr. S. Tobiášek, doc. MUDr. J. Zahradníček, doc. MUDr. F. Zahradnický, MUDr. V. Bartoš a MUDr. B. Frejka, který vykonával funkci sekretáře. V zahajovacím čísle nového časopisu uveřejnil prof. Chlumský tuto předmluvu:

Pro Československou společnost ortopedickou stalo se utvoření vlastního časopiseckého orgánu nutností. Jinak nezbylo by členům společnosti nic jiného, než své odborné vědecké práce uveřejňovati v časopisech jiných, čímž činnost společnosti byla by roztříštěna, vzájemný vrah členů, diskuse a také kontrola při dnešní drahotě časopisů velice ztížena. Konečně chyběla by i kontrola ciziny, na níž nám rovněž velice záleží. Odhodlali jsme se tedy k vydávání vlastního Sborníku, ačkoli naše hmotné prostředky jsou malé. Ale díky velkomyslné podpoře ministerstva školství a národní osvěty, jež samo věnovalo nám částku 8 000,- Kč na vydávání Sborníku, dále ministerstva sociální péče (Kč 2 000,-) a snad i ministerstva zdravotnictví, jež podporu slíbilo, bylo nám umožněno vydati časopis náš tak rychle po skončení prvního sjezdu společnosti a také již v dnešní dosti bohaté úpravě.

Další čísla podle výsledků našeho prvního kroku budou následovati. Potřebujeme k tomu ovšem nejen hmotné, ale i mravní podpory našeho lékařstva, o niž prosíme a jemuž toto číslo věnujeme.

Neméně významné je i úvodní slovo hlavního redaktora o dva ročníky později, kdy byl časopis již přejmenován na Slovanský sborník ortopedický:

Dva ročníky Sborníku československé společnosti ortopedické ukazují, že dovedeme i na tomto poli se zdarem pracovati a účastniti se konkurence světové. Prací Sborníku povšimla si již i cizina, referuje je, uvažuje o nich, vyžaduje si je na výměnu za své, ba dokonce řada vynikajících autorů cizích počtíla Sborník také svými pracemi. Se zvláštní příjemností vidíme mezi autory cizími jména slovanská, a proto po dohodě s přáteli jihoslovanskými rozhodli jsme se dáti Sborník kolegům Slovanům vůbec k dispozici a přezvali jej sborníkem slovanským. Tím slučujeme se s ostatními Slovy jako rovní s rovnými a máme naději, že posloužíme tím jak svým odběratelům, tak i vědě a jménu slovanskému na aréně světové. Sborník bude podle usnesení poslední valné hromady Československé společnosti ortopedické vycházeti pravidelně ve lhůtách dvouměsíčních v dosavadních rozměrech a přináseti původní práce vždy v jazyku autora s krátkým obsahem psaným v některém jazyku světovém, jak tomu bylo až dosud. Za články jednotlivých slovanských národností odpovídati bude zvláštní komitét toho kterého slovanského národa, jehož představitelé budou také členy redakce. První sešit takto pozměněného Sborníku byl však zatím již vytištěn, proto přináší po výtce jen práce české. Pro sešit příští máme připraveny práce kol. Jihoslovanů a Poláků. Vcházějící tím v nové období, radujeme se ze součinnosti našich přátel slovanských a přejeme jim i Sborníku mnoho zdarů!

Tato slova vyřčená před 90 lety mají svoji váhu i dnes. O tom, že dějiny našeho oboru jsou v mnoha směrech studnicí poučení pro současnost, svědčí však i další materiály z již zažloutlých ročníků předchůdců časopisu ACTA.

Rok	Ročník	Název
1926–1927	(1–2)	Sborník prací československé společnosti ortopedické 1928–1939
1928–1939	(3–14)	Slovanský sborník ortopedický
1940		nevychází
1941	(15)	Český sborník ortopedický (pouze jedno číslo)
1942–1946		nevychází
1947/1948–1949	(15–16)	Sborník pro chirurgii pohybového ústrojí
1950 – dosud	(17–83)	Acta Chirurgiae orthopaedicae et Traumatologiae Czechoslovaca

Vedoucí redaktoři

1926–1933	(1–8)	prof. MUDr. V. Chlumský (od roku 1929 až do roku 1933 vykonával funkci vedoucího redaktora doc. MUDr. B. Frejka)
1934–1949	(9–16)	prof. MUDr. J. Zahradníček
1950–1953	(17–20)	prof. MUDr. O. Hněvkovský
1954–1969	(21–36)	prof. MUDr. M. Jaroš
1970–1987	(37–54)	prof. MUDr. R. Pavlanský
1988–2009	(55–76)	prof. MUDr. O. Čech
2010 – dosud	(77–83)	prof. MUDr. M. Krbec

Ortopedická společnost měla tiskovou komisi ve složení S. Tobiášek, F. Zahradnický, B. Frejka a V. Bartoš, která byla velice aktivní. První ročník časopisu měl 4 čísla (300 stran). V prvních dvou číslech byly uveřejněny přednášky z I. sjezdu Československé ortopedické společnosti. Za každým článkem následovalo obsáhlé francouzské a německé resumé. Příspěvky zahraničních autorů byly publikovány v jejich jazyce. V druhém ročníku časopisu vyšlo 5 čísel. Páté číslo bylo věnováno šedesátinám prof. Chlumského. Bylo publikováno 9 zahraničních prací významných autorů (L. Ombredane – Paříž, P. Haglund – Stockholm, B. Špišič – Zagreb, R. Le Fort – Lille, Lapinski – Varšava, Schwarz – Drážďany, J. Delchef – Brusel, Minař – Ljubljana, Ingelrausu – Lille).

První změna časopisu přišla v letech 1928–1929, kdy se změnil název časopisu na Slovanický sborník ortopedický. V tomto období byl předsedou společnosti zvolen prof. B. Špišič – Jihoslovan ze Zagrebu. Časopis měl sdružovat všechny slovanské ortopedy, tohoto cíle však, bohužel, nedosáhl, přidali se pouze Jihoslované. V důsledku druhé světové války v letech 1940–1946 časopis nevycházel.

V poválečné době časopis vycházel od roku 1947 jako Sborník pro chirurgii pohybového aparátu. V roce 1950 pak dostal konečný název *Acta Chirurgiae orthopaedicae et Traumatologiae* Českoslovacca. Časopis byl vydáván ve Státním zdravotnickém nakladatelství Avicenum bez nutnosti příspěvku ze strany společnosti. Všechny zdravotnické časopisy byly dotovány ministerstvem zdravotnictví a zastřešovány Lékařskou společností J. E. Purkyně.

Česká společnost pro ortopedickou chirurgii a traumatologii se v roce 1990 po volbách nového výboru stala samostatným právním subjektem nezávislým na Československé lékařské společnosti J. E. Purkyně. Tímto krokem jsme ztratili nárok na bezplatný tisk a distribuci svého časopisu.

Po roce 1989 došlo k významným změnám i ve vydávání časopisu. V roce 1991 zanikla redakce v Avicenu (Státním zdravotnickém nakladatelství) a v r. 1992 jsme začali vydávat za velkých finančních obtíží časopis v dnešní podobě. Tři roky bez státní dotace. Redakce zajistila nové nestátní nakladatelství Scientia Medica. V té době neměla naše společnost žádné finanční prostředky. Díky pochopení nakladatelství Scientia Medica, které náš časopis financovalo, jsme si následně sami zajistili inzerci do časopisu a jeho vydávání se tak nezastavilo. Naopak – časopis dostal velký formát, kvalitní papír a podařilo se vytvořit časopis na úrovni doby, jak po stránce formální, tak i odborné. Časopis byl indexován v *Excerpta Medica* 1950–1991 a *PubMed – Medline*.

Po opakovaném jednání s ministerstvem zdravotnictví se nám podařilo v r. 1994 získat dotaci na časopis ve výši 300 000 Kč ročně, čímž se ekonomika časopisu stabilizovala, avšak v roce 2000 byly veškeré ministerské dotace na časopisy opět zrušeny a tento stav trvá dodnes. Bohužel, v roce 1998 se nakladatelství Scientia Medica dostalo do

konkursu (platební neschopnost) a situace se opakovala – museli jsme hledat a zvolit nové nakladatelství. Stalo se jím nakladatelství Galén. Spolupráce je velmi úspěšná, časopis se podařilo opět zachránit. Díky tomu, že nakladatelství překlenulo přechodné období, pokračovalo vydávání časopisu bez přerušení. Ve spolupráci s novým nakladatelem jsme mohli časopis ještě více zkvalitnit po stránce formální i vědecké. Byla jmenována zahraniční redakční rada složená z předních odborníků a zkvalitnila se její činnost. Časopis měl postupně 8 redaktorů, poslední z nich – prof. M. Krbec – byl od roku 1990 vědeckým sekretářem a od r. 2010 se stal vedoucím redaktorem.

Snahou současné redakce je publikovat vědecká sdělení vysoké úrovně, která mají citační potenciál, a tím přímo umožňují postupné zvyšování hodnoty IF do budoucna. V současnosti se časopis stále potýká s určitými finančními problémy a jsou zaváděna některá úsporná opatření, nicméně stále roste zájem o publikování, a to je tím největším příslibem pro budoucnost časopisu.

Za všechny spolupracovníky redakce

Prof. MUDr. Martin Krbec, CSc., vedoucí redaktor

Prof. MUDr. Oldřich Čech, DrSc., vědecký sekretář

In: Acta chirurgiae orthopaedicae et traumatologiae Czechoslovaca.,83, 2016, s. 365 – 366 (kráceno)

CV

Prof. MUDr. Oldřich Čech, DrSc.:

Narozen 19. července 1928 v Praze

Vzdělání, akademické a vědecké hodnosti:

1939	ukončení základní školy v Dolních Počernicích
1947	maturita na reálném gymnáziu v Praze-Libni
1952	promoce na Lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Praze
1958	atestace v oboru chirurgie 1. stupně
1962	atestace v oboru chirurgie 2. stupně
1963	kandidatura věd (CSc.)
1982	doktorát věd (DrSc.)
1983	jmenování docentem
1985	jmenování profesorem
1988	jmenování členem-korespondentem Československé akademie věd

Zaměstnání:

1952–1957	Ortopedicko-traumatologické oddělení nemocnice v Kladně
1957–1984	1. ortopedická klinika Fakulty všeobecného lékařství Univerzity Karlovy, od roku 1958 primářem. V roce 1969 zde uskutečnil první implantaci totální endoprostězy kyčelního kloubu v Československu.
1984	až do odchodu do důchodu ortopedicko-traumatologická klinika 3. lékařské fakulty Univerzity Karlovy, v letech 1984–1993 přednosta kliniky
1993–2006	Klinika Dr. Pírka, Mladá Boleslav, odborný poradce a operatér

1995 založení soukromé ortopedické a fyzioterapeutické ambulance Středisko profesora Čecha v Praze 9

Významné pracovní a studijní pobyty v zahraničí:

1966 stipendium Francouzské ortopedické společnosti na klinice prof. R. Judeta a prof. Letournela
1966 studijní a pracovní pobyt na ortopedické klinice prof. Müllera, St. Gallen, Švýcarsko
1972–1973 pracovní pobyt na ortopedické klinice prof. Müllera, St. Gallen, Švýcarsko
1988 přednáškové a operační turné v Indii (Bombaj, Madrás, Nové Dillí, Puná),

Významné kongresy – pořadatelství:

1969 společný kongres s DGOT v Praze
1972 společný kongres s Francouzskou ortopedickou společností „Journé Franco-Tchéque“
1988 Mezinárodní ortopedický kongres v Praze „Zevní osteosyntéza v ortopedii a traumatologii“

Významná členství v mezinárodních, zahraničních a odborných společnostech:

SICOT – národní delegát, 12 let, AO–International, ERAS, ESKA, Francouzská ortopedická společnost, Slovenská ortopedická společnost, Slovinská ortopedická společnost, Švýcarská ortopedická společnost, Maďarská ortopedická společnost, Německá společnost pro traumatologii DGOT, Česká společnost pro ortopedii a traumatologii (1963–1992 předseda technické komise, 1964–1992 člen výboru a tajemník, čestný člen)

Významná ocenění:

Steinmannova cena za monografii Pseudoarthrosis
Zahradníčkova cena za nejlepší vědeckou práci publikovanou v ACHOT – 6x
Chlumského cena za nejlepší monografii
Cena předsednictva Společnosti J. E. Purkyně – 2x
Cena Českého literárního fondu
Cena nakladatelství Avicenum
Zlatá medaile UK Za zásluhy o rozvoj oboru a vědy na Karlově univerzitě (1993)
Pamětní medaile 1.LF UK (2008)
Pamětní medaile Plzeňské LF UK (2008)
Pamětní medaile 3.LF UK (2018)

Významné odborné aktivity

Vedoucí redaktor časopisu Československé a české společnosti pro ortopedii a traumatologii Acta Chirurgiae orthopaedicae et Traumatologiae Čechoslovaca (1988–2009)
Autor víc než 50 patentů a užitečných vzorů z oblasti osteosyntézy, zevní fixace a totálních náhrad kyčelního kloubu

Sportovní činnost:

Lékař a předseda trenérské rady československé kanoistické reprezentace (50. léta 20. stol.), člen odborných komisí Mezinárodní kanoistické federace ICF, rozhodčí kanoistické soutěže na divoké vodě na OH v Mnichově (1972)
Lékař fotbalového klubu SK Slávia Praha (80. léta)
Lékař české fotbalové reprezentace na mistrovství Evropy v Anglii (1996)

Životní a odborné vzory:

Jan Zahradníček, Maurice E. Müller

VÝBĚROVÁ BIBLIOGRAFIE

1. Monografie

- 1972** ČECH, Oldřich; STRYHAL, F.: *Moderní osteosynthesa v traumatologii a ortopedii*. Praha: Avicenum 1972.
- 1973** WEBER, B. G.; ČECH, Oldřich: *Pseudarthrosis: Pathophysiologie, Biomechanik, Therapie, Ergebnisse*. Bern: Hans Huber 1973. ISBN 978-3-456-00331-3.
- 1976** ČECH, Oldřich: *Paklouby dlouhých kostí*. Praha: Avicenum 1976.
WEBER, B. G.; ČECH, Oldřich: *Pseudarthrosis: Pathophysiologie, Biomechanics, Therapy, Results*. 2nd ed. Bern: Hans Huber 1976. ISBN 978-3-456-80195-7.
- 1979** ČECH, Oldřich; PAVLANSKÝ, R.: *Aloplastika kyčelního kloubu*. Praha: Avicenum 1979.
- 1982** ČECH, Oldřich: *Stabilní osteosyntéza v traumatologii a ortopedii*. 2. přeprac. vyd. Praha: Avicenum 1982.
- 1983** ČECH, Oldřich; PAVLANSKÝ, R.: *Aloplastika kyčelního kloubu*. 2. dopl. vyd. Praha: Avicenum 1983.
- 1986** ČECH, Oldřich; SOSNA, A.; BARTONÍČEK, J.: *Poranění vazivového aparátu kolenního kloubu*. Praha: Avicenum 1986.
- 1987** BEZDOSKA, S.; ČECH, Oldřich; LÖBL, K.: *Umělé náhrady lidských kloubů: biomechanické, materiálové a technologické aspekty*. Praha: Státní nakladatelství technické literatury 1987.
SOSNA, A.; ČECH, Oldřich: *Operační přístupy ke skeletu pohybového aparátu*. Praha: Avicenum 1987.
- 2004** ČECH, Oldřich; DŽUPA, V.: *Revizní operace náhrad kyčelního kloubu*. Praha: Galén 2004. ISBN 80-7262-269-2.
- 2005** SOSNA, A.; ČECH, Oldřich; KRBEK, M.: *Operační přístupy ke skeletu končetin, pánve a páteře*. Praha: Triton 2005. ISBN 80-7254-640-6.
- 2009** ČECH, Oldřich (Ed.): *Historie československé, české a slovenské ortopedie*. Praha: Galén 2009. ISBN 978-80-7262-629-8.
- 2013** ČECH, Oldřich (Ed.): *History of the Czechoslovak, and the Czech and Slovak orthopaedics*. Praha: Galén 2013. ISBN 978-80-7492-055-4.
- 2016** ČECH, Oldřich; DOUŠA, P.; KRBEK, M. et al.: *Traumatologie pohybového aparátu, pánve, páteře a paklouby*. Praha: Galén 2016. ISBN 978-80-7492-266-4.

2. Kapitoly v knihách a sbornících

- 1999** KLÉZL, Z.; PEŠÁKOVÁ, V.; ČECH, Oldřich; POHUNKOVÁ, H.; ADAM, M.: The role of collagen graft proteoglycan copolymer in construction of hyaline cartilage. In: *Stein, H. et al. (Eds.): SIROT 99*. London: Freund Publ. House Ltd. 1999, p. 135-139. ISBN 965-294-135-2.

- 2011** ČECH, Oldřich; MARTI, R. K.: 1.1 Evolution of treatment of nonunions. In: *Marti, R.K.; Kloen, P.: Concept and Cases in Nonunion Treatment*. Stuttgart: Thieme 2011, p. 21-46. ISBN 978-3-13-165851-7.
- MARTI, R. K.; ČECH, Oldřich: Open cancellous bone graft. In: *Marti, R.K.; Kloen, P.: Concept and Cases in Nonunion Treatment*. Stuttgart: Thieme 2011, p. 116-121. ISBN 978-3-13-165851-7.

3. Články v zahraničních a tuzemských časopisech

- 1955** ČECH, Oldřich: Úrazová zábrana ve sportu. *Zdravotnická pracovnice*, 1955, **5**(12): 731-732.
- 1959** STRYHAL, F.; ČECH, Oldřich: Dnešní význam bifurkační osteotomie v léčení vrozeného vykloubení kyčelního kloubu. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1959, **26**(5-6): 558-560.
- ULBRICH, J.; ČECH, Oldřich; VACEK, V.: Letunovova funkční zkouška ve vyšetřování kanoistů. *Časopis lékařů českých*, 1959, **98**(2): 47-55.
- 1964** ČECH, Oldřich; STRYHAL, F.: Naše zkušenosti s autoplastickým přenosem chrupavčitých čepiček podle J. R. Moora u paklobů krčků stehenní kosti. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1964, **31**(3): 209-215.
- 1965** BENEŠOVÁ, M.; ČECH, Oldřich; DRDKOVÁ, S.: Výsledky léčení vrozeného vymknutí kyčlí H.uskovým přístrojem u dětí léčených neúspěšně jinými metodami. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1965, **32**(3): 262-269.
- BENEŠOVÁ, M.; ČECH, Oldřich; DRDKOVÁ, S.: Zásady léčení vrozeného vymknutí kyčlí H.uskovým přístrojem. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1965, **32**(3): 239-244.
- 1966** ČECH, Oldřich: Die Heilung der verletzten Kniegelenksbänder. Experimentelle Studie. *Beiträge zur Orthopädie und Traumatologie*, 1966, **13**(10): 619-621.
- STRYHAL, F.; ČECH, Oldřich: Osteotomie pánve – nový způsob operativního léčení vrozeného vykloubení kyčelního kloubu. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1966, **33**(6): 481-497.
- 1967** ČECH, Oldřich; MATĚJOVSKÝ, Z.: Habituální luxace ramenního kloubu. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1967, **34**(2): 108-116.
- ČECH, Oldřich; PAVLANSKÝ, R.: Rozvoj ortopedie do roku 1980. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1967, **34**(2): 199-200.
- ČECH, Oldřich; STRYHAL, F.: Unsere Erfahrungen mit der Kruckplatte bei der Behandlung schlecht geheilter Frakturen und Pseudarthrosen. *Beiträge zur Orthopädie und Traumatologie*, 1967, **14**(12): 711-714.

- ČECH, Oldřich; STRYHAL, F.: Varizační intertrochanterická osteotomie při koxartróze se stabilní osteosyntézou. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1967, **34**(2): 117-127.
- STRYHAL, F.; ČECH, Oldřich: Diagnose und Therapie der hinteren Luxationsfrakturen der Hüfte. *Beiträge zur Orthopädie und Traumatologie*, 1967, **14**(12): 729-730.
- STRYHAL, F.; ČECH, Oldřich: Inveterované zadní traumatické luxace kyčle. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1967, **34**(3): 262-270.
- 1968** ČECH, Oldřich: Poranění vazů kolenního kloubu: jejich výskyt, diagnostika a léčení. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1968, **35**(3): 187-195.
- ČECH, Oldřich: Stabilní osteosyntéza kompresní dlahou a sešroubováním úlomků při operativním léčení zlomenin dlouhých kostí. *Služba zdravotníkům*, 1968, **9**(4): 193-196.
- ČECH, Oldřich; STRYHAL, F.: Nové směry v operativním léčení zlomenin. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1968, **35**(1): 34-45.
- STRYHAL, F.; ČECH, Oldřich: Heutige Indikationen zur Beckenosteotomie nach Chiari. *Beiträge zur Orthopädie und Traumatologie*, 1968, **15**(12): 721-723.
- 1969** ČECH, Oldřich: Operační technika zkracování stehenní kosti při nestejně délce končetin. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1969, **36**(5): 275-278.
- ČECH, Oldřich; RUPPERT, J.: Technika a indikace odsavné a výplachové drenáže v kostní chirurgii. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1969, **36**(5): 264-269.
- DEBRUNNER, A. M.; ČECH, Oldřich: Biomechanik der Osteosynthese pertrochanterer Frakturen. *Zeitschrift für Orthopädie und ihre Grenzgebiete*, 1969, **106**(3): 516-527.
- SEGMÜLLER, G.; ČECH, Oldřich; BEKIER, A.: Die osteogene Aktivität im Bereich der Pseudarthrose langer Röhrenknochen. *Zeitschrift für Orthopädie und ihre Grenzgebiete*, 1969, **106**(3): 599-609.
- 1970** ČECH, Oldřich: Dnešní možnosti a indikace aloplastiky kyčelního kloubu. *Rozhledy v chirurgii*, 1970, **49**(12): 632-637.
- ČECH, Oldřich: Zásady a taktika operačního léčení infikovaných pakloubů (1. část). *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1970, **37**(2): 88-95.
- ČECH, Oldřich; LOMÍČEK, M.: Naše zásady operativní léčby zlomenin distálního konce femuru. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1970, **37**(6): 343-356.
- PAVLANSKÝ, R.; ČECH, Oldřich: Poznámky k aloplastikám v oblasti kyčle při maligních nádorech. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1970, **37**(1): 36-40.
- SEGMÜLLER, G.; BEKIER, A.; ČECH, Oldřich: 85 Sr Uptake Study in Non-Union in Man. *European Surgical Research*, 1970, **2**(3): 226-232.

- SEGMÜLLER, G.; ČECH, Oldřich; BEKIER, A.: Diagnostic Use of ⁸⁵Strontium in the Preoperative Evaluation of Non-Union. *Acta Orthopaedica Scandinavica*, 1970, **41**(2): 150-160.
- 1971** ČECH, E.; STRYHAL, F.; ČECH, Oldřich: Vliv osteotomie pánve na pánevní rozměry. *Československá gynekologie*, 1971, **36**(6): 329-331.
- ČECH, Oldřich: Prof. Dr. med. Miroslav Jaroš – in memoriam. *Beiträge zur Orthopädie und Traumatologie*, 1971, **18**(4): 237-238.
- ČECH, Oldřich; RYBKA, V.: Technika a indikace kombinované osteosyntézy kov-kosti cement při ošetření patologických zlomenin. *Rozhledy v chirurgii*, 1971, **50**(6): 348-351.
- ČECH, Oldřich; SOSNA, A.: Principy léčení subtrochanterických zlomenin. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Čechoslovaca*, 1971, **38**(4): 232-240.
- PAVLANSKÝ, R.; ČECH, Oldřich: Nynější stav operačního léčení patologických zlomenin a jejich prevence u kostních nádorů. *Rozhledy v chirurgii*, 1971, **50**(10): 527-532.
- PAVLANSKÝ, R.; ČECH, Oldřich; NOVOTNÝ, K.: Nynější stav ortopedie v ČSR. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Čechoslovaca*, 1971, **38**(5): 257-260.
- RYBKA, V.; ČECH, Oldřich: Použití kostního cementu v ortopedii. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Čechoslovaca*, 1971, **38**(3): 129-137.
- SOSNA, A.; ČECH, Oldřich: Operační přístup při zlomeninách krčku a petrochanterické krajiny stehenní kosti. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Čechoslovaca*, 1971, **38**(2): 77-84.
- 1972** ČECH, Oldřich: Rekonstruktion des Hüftgelenkes mit autologer Knorpelkappe. *Zeitschrift für Orthopädie und ihre Grenzgebiete*, 1972, **110**(6): 714-717.
- ČECH, Oldřich: Supersterilní operační sály. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Čechoslovaca*, 1972, **39**(1): 55-61.
- ČECH, Oldřich; GREGAR, M.: Artrodéza kyčelního kloubu křížovou dlahou: Operační technika a indikace. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Čechoslovaca*, 1972, **39**(4): 235-244.
- STRYHAL, F.; DAHER, H.; ČECH, Oldřich: Příčiny neúspěchů nitrodřeňového hřebování zlomenin. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Čechoslovaca*, 1972, **39**(3): 175-183.
- 1973** ČECH, Oldřich: Souprava Poldi 2. Nástroje a implantáty pro ortopedické a traumatologické operace na horním a dolním konci stehenní kosti. *Služba zdravotníkům*, 1973, **14**(2): 85-90.
- ČECH, Oldřich; SEGMÜLLER, G.: Zur Pathophysiologie der Pseudarthrose. *Helvetica Chirurgica Acta*, 1973, **40**(1-2): 259-262.

- ČECH, Oldřich; SOSNA, A.: Indikace a operační technika valgozující osteotomie při léčbě paklobů krčku stehenní kosti. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1973, **40**(3): 245-255.
- SOSNA, A.; ČECH, Oldřich: Zadní operační přístup při aplikaci cervikokapitální endoprotézy. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1973, **40**(6): 537-543.
- 1974** ČECH, Oldřich: Totální endoprotéza kyčelního kloubu Poldi. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1974, **41**(3): 193-203.
- ČECH, Oldřich; DAHER, H.: Příčiny a terapie paklobů pažní kosti. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1974, **41**(2): 150-158.
- ČECH, Oldřich; SLAVÍK, M.: Současné možnosti využití ultrazvuku v kostní chirurgii. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1974, **41**(4): 311-315.
- ČECH, Oldřich; SOSNA, A.: Operační technika při aplikaci totální endoprotézy Poldi. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1974, **41**(5): 423-434.
- ČECH, Oldřich; SOSNA, A.: Principles of the surgical treatment of subtrochanteric fractures. *Orthopedic Clinics of North America*, 1974, **5**(3): 651-662.
- 1975** ČECH, Oldřich: Patofyziologie paklobu. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1975, **42**(2): 118-134.
- ČECH, Oldřich; VOHRALÍK, M.: Uvolnění totální endoprotézy kyčelního kloubu – jeho příčiny a diagnostika. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1975, **42**(1): 49-60.
- DEBRUNNER, A. M.; ČECH, Oldřich: Primar Stabile Schulterarthrodese. *Zeitschrift für Orthopädie und ihre Grenzgebiete*, 1975, **113**(1): 82-86.
- 1976** ČECH, Oldřich; SOSNA, A.; VÁVRA, J.: Indikace a operační technika krvavé repozice vrozeného vykloubení kyčelního kloubu podle Ludloffa. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1976, **43**(3): 233-243.
- SOSNA, A.; ČECH, Oldřich; SOSNA, T.: Operační přístupy ke skeletu bérce. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1976, **43**(4): 299-314.
- 1977** ČECH, Oldřich; BEZNOSKA, S.: Poznámky k biomechanizace ukotvení rigidní totální endoprotézy a ke konstrukci totální endoprotézy Poldi-Čech. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1977, **44**(6): 476-492.
- LOMÍČEK, M.; STRYHAL, F.; ČECH, Oldřich: Výsledky po operativní rekonstrukci stříšky. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1977, **44**(3): 192-200.

- SOSNA, A.; ČECH, Oldřich: Anatomické podklady rekonstrukce zlomenin a poranění vazivového aparátu v oblasti hlezenného kloubu. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1977, **44**(4): 288-303.
- 1979** ČECH, Oldřich; SOSNA, A.: Artrodéza ramenního kloubu. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1979, **46**(1): 44-51.
- SOSNA, A.; ČECH, Oldřich: Rekonstrukce tříštvých zlomenin horního konce pažní kosti. Vlastní operační technika. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1979, **46**(3): 248-260.
- 1980** ČECH, Oldřich; BEZNOSKA, S.: Náhrada horního konce stehenní kosti postižené nádorem speciální totální endoprotézou Poldi. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1980, **47**(4): 289-292.
- ČECH, Oldřich; BEZNOSKA, S.: Současný stav vývoje zevní osteosyntézy ve světě a u nás – souprava Poldi. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1980, **47**(4): 333-347.
- SOSNA, A.; ČECH, Oldřich; NOVÁKOVÁ, Z.: Operační technika a možné komplikace Slocum-Larsonovy operace. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1980, **47**(4): 319-324.
- SOSNA, A.; ČECH, Oldřich; VÁVRA, J.: Rekonstrukce sublukačního postavení hlezenného kloubu po zlomeninách fibuly. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1980, **47**(2): 160-170.
- 1981** ČECH, Oldřich; SOSNA, A.; BARTONÍČEK, J.: Nové pohledy na diagnostiku a terapii poranění vazivového aparátu kolenního kloubu. 1. část. Anatomické podklady a ošetření čerstvých lézí. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1981, **48**(1): 67-75.
- ČECH, Oldřich; SOSNA, A.; BARTONÍČEK, J.: Nové pohledy na diagnostiku a terapii poranění vazivového aparátu kolenního kloubu. 2. část: Diagnostika a terapie pouřazových instabilit kolenního kloubu. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1981, **48**(4): 313-323.
- STRYHAL, F.; ČECH, Oldřich: Zkušenosti 1. ortopedické kliniky v Praze s léčením vrozeného vykloubení kyčlí H.uskovou metodou. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1981, **48**(2): 127-132.
- 1982** MATĚJOVSKÝ, Z.; KOFRÁNEK, I.; ŠTIBINGEROVÁ, V.; SCHMIDT-PETER, P.; ZÁMEČNÍK, J.; ČECH, Oldřich; BEZNOSKA, S.; ZÍDKOVÁ, H.; TRNKA, V.: Aplikace totální protézy kolena Poldi po resekcích nádorů v oblasti kolena. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1982, **49**(5): 413-421.

- 1983** BARTONÍČEK, J.; SOSNA, A.; ČECH, Oldřich: Kapsulární stabilizátory kolenního kloubu. I. část. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1983, **50**(5): 428-437.
- BARTONÍČEK, J.; SOSNA, A.; ČECH, Oldřich: Kapsulární stabilizátory kolenního kloubu. II. část. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1983, **50**(5): 438-445.
- ČECH, Oldřich; JÍROVÁ, J.; NOVOTNÝ, R.; BEZNOSKA, S.: Biochemická studie nového typu izoelastické cervikokapitální endoprotézy Poldi. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1983, **50**(2): 138-146.
- 1984** ČECH, Oldřich; SOSNA, A.: Příčiny a taktika reoperací umělých náhrad kyčelního kloubu. *Sborník lékařský*, 1984, **86**(2-3): 70-76.
- RYBKA, V.; ČECH, Oldřich; POPELKA, S.; VAVŘÍK, P.; LANDOR, I.; KRBEK, M.: Výsledky a problematika aplikace totální náhrady kyčelního kloubu u zánětlivých revmatických onemocnění. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1984, **51**(4): 279-287.
- 1985** ČECH, Oldřich: Nové pohledy na klasifikaci a léčení otevřených zlomenin. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1985, **52**(3): 220-225.
- 1989** ČECH, Oldřich; VÁVRA, J.; TERČ, T.; DOKOUPIL, J.: Operační prodlužování stehenní kosti s použitím soupravy Poldi 7. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1989, **56**(5): 398-407.
- 1990** ČECH, Oldřich: Jak dál v publikační činnosti?. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1990, **57**(1): 1-2.
- 1991** BEČVÁŘ, R.; MYLLYLÄ, R.; KRBEK, M.; ČECH, Oldřich; ADAM, M.: Změny biosyntézy kolagenu u nemocných s operací a reoperací náhrady kyčelního kloubu. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1991, **58**(3): 178-184.
- 1992** BEČVÁŘ, R.; NOVOTNÁ, J.; KRBEK, M.; ČECH, Oldřich; ADAM, M.: Protilátky proti kolagenu u nemocných s primóoperací a reoperací endoprotézy kyčelního kloubu. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1992, **59**(1): 45-47.
- ČECH, Oldřich; BEZNOSKA, S.; KRBEK, M.: Hybridní náhrada kyčelního kloubu systémem Poldi-Čech. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1992, **59**(2): 77-80.
- KRBEK, M.; BARTONÍČEK, J.; ČECH, Oldřich; STEHLÍK, J.: Užití Dickova vnitřního fixátoru při léčení zlomenin torakolumbální páteře. První zkušenosti. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1992, **59**(4): 203-210.
- KRBEK, M.; ČECH, Oldřich; DŽUPA, V.: Reoperace cementované totální endoprotézy kyčle. 1. Rtg-diagnostika a klasifikace uvolnění. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1992, **59**(1): 23-26.

- PĚŠÁKOVÁ, V.; BEZNOŠKA, S.; ČECH, Oldřich; ADAM, M.; KRBEČ, M.: Vliv některých implantačních materiálů na proliferaci buněk. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1992, **59**(1): 53-57.
- STEHLÍK, J.; ČECH, Oldřich; DLOUHÝ, M.: Léčení zavřených zlomenin zevní fixací. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1992, **59**(1): 19-22.
- 1993** ČECH, Oldřich; ŠÍDA, V.: Sendvičový typ jamky kyčelního kloubu s keramickou vložkou. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1993, **60**(5): 270-272.
- ČECH, Oldřich; TRČ, T.: Léčba infikované defektní pseudoartrózy kalotaxí fragmentu kosti. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1993, **60**(6): 368-372.
- ČECH, Oldřich; TRČ, T.: Prof. Ilizarov und sein Beitrag zur Herausforderung der Gliedmassenverlängerung. *Injury*, 1993, **24**(Supl. 2): S2-S8.
- DŽUPA, V.; ČECH, Oldřich; KLÉZL, Z.; KRBEČ, M.: Naše zkušenosti s necementovanou femorální komponentou totální endoprotézy kyčelního kloubu typu Schenker. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1993, **60**(5): 278-283.
- KLÉZL, Z.; ČECH, Oldřich: Významná osobnost světové ortopedie – Irwin S. Leinbach. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1993, **60**(6): 376-378.
- TRČ, T.; ČECH, Oldřich: Experimentální a klinická studie izoelastické cervikokapitální endoprotézy POLDI. II. část: Klinická studie. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1993, **60**(1): 22-34.
- 1995** ADAM, M.; ČECH, Oldřich; POHUNKOVÁ, H.; STEHLÍK, J.; KLÉZL, Z.: Úloha kolagenních implantátů obsahujících tripeptid gly-his-lys v hojení kostních defektů. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1995, **62**(2): 76-85.
- ADAM, M.; POHUNKOVÁ, H.; ČECH, Oldřich; VÁCHAL, J.: Vliv kolagenního gelu na ukotvení TEP. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1995, **62**(6): 336-342.
- KONVIČKOVÁ, S.; ČECH, Oldřich: Vývoj keramické sendvičové jamky pro náhradu kyčelního kloubu. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1995, **62**(6): 357-361.
- KRBEČ, M.; ČECH, Oldřich: Dorzální stabilizace u vícečetných metastáz karcinomu prostaty v hrudní páteři. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1995, **62**(6): 371-373.
- STEHLÍK, J.; NOVOTNÝ, R.; KLÉZL, Z.; ČECH, Oldřich: Poznámky k biomechanice zevní osteosyntézy. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1995, **62**(6): 343-353.

- 1996** POHUNKOVÁ, H.; STEHLÍK, J.; VÁCHAL, J.; ČECH, Oldřich; ADAM, M.: Morphological features of bone healing under the effect of collagen-graft-glycosaminoglycan copolymer supplemented with the tripeptide Gly-His-Lys. *Biomaterials*, 1996, **17**(16): 1567-1574.
- 1997** ADAM, M.; POHUNKOVÁ, H.; KLÉZL, Z.; PEŠÁKOVÁ, V.; ČECH, Oldřich: Využití bioimplantátů k náhradě chrupavky – II. část: Použití implantátů v pokuse na zvířeti. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1997, **64**(4): 207-211.
- KLÉZL, Z.; ČECH, Oldřich; ADAM, M.: Kompresie krční míchy u ankylozující spondylitidy a její chirurgické léčení. *Česká revmatologie*, 1997, **5**(4): 184-187.
- 1998** ČECH, Oldřich; VÁVRA, J.: Valgizující osteotomie při léčení následků ischemické postdysplastické nekrózy hlavice stehenní kosti u dětí – I. část – operační technika. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 1998, **65**(6): 69-73.
- 2000** ČECH, Oldřich: Rozšířený Bauerův přístup a přístup transfemorální používaný námi při revizních operacích TEP kyčelního kloubu. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 2000, **67**(6): 394-399.
- ČECH, Oldřich; BERNAT, M.; ŠPRINDRICH, J.: Protruze umělé jamky kyčelního kloubu. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 2000, **67**(5): 336-340.
- ČECH, Oldřich; KOŠTÁL, R.; VÁCHAL, J.: Nestabilní petrochanterické zlomeniny jejich biomechanika, klasifikace a terapie. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 2000, **67**(1): 17-27.
- KRBEC, M.; ČECH, Oldřich; VRECIÓN, V.: Použití standardní necementované jamky CLS v revizních indikacích. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 2000, **67**(6): 365-371.
- PEŠÁKOVÁ, V.; KLÉZL, Z.; ČECH, Oldřich; POHUNKOVÁ, H.; ADAM, M.: Transplantation of autologous chondrocytes into cartilage defects of minipigs. *Pohybové ústrojí*, 2000, **7**(1): 34-41.
- VÁVRA, J.; ČECH, Oldřich; ZÍDKA, M.: Valgizující osteotomie při léčení následků ischemické postdysplastické nekrózy hlavice kosti stehenní u dětí – II. část – klinické hodnocení souboru. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 2000, **67**(2): 77-87.
- 2001** ČECH, Oldřich; DŽUPA, V.; SVATOŠ, F.: Necementovaná jamka endoprotézy kloubu CLS Spotorno – pětileté výsledky. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 2001, **68**(1): 10-17.
- ČECH, Oldřich; STEHLÍK, J.; KRBEC, M.; VRECIÓN, V.: Naše zkušenosti s revizním Wagnarovým dříkem při reoperacích kyčelního kloubu. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 2001, **68**(3): 148-161.

- 2002** ČECH, Oldřich: Vzpomínka na prof. B. G. Webera (7.8.1927 – 22.8.2002). *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 2002, **69**(6): 372-373.
- ČECH, Oldřich; FASSBENDER, M.; KIRSCHNER, P.; ROZKYDAL, Z.: Předoperační plánování a operačně-technické řešení stability a vyrovnání délky končetin u totální náhrady kyčelního kloubu. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 2002, **69**(6): 362-368.
- 2004** DŽUPA, V.; ČECH, Oldřich; PACOVSKÝ, V.; PAZDÍREK, P.: Hodnocení výsledků po reimplantaci cementované jamky TEP kyčelního kloubu. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 2004, **71**(1): 31-36.
- DŽUPA, V.; ČECH, Oldřich; ŠESTÁK, M.; KLÉZL, Z.: Dlouhodobé výsledky necementované femorální komponenty Schenker. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 2004, **71**(2): 93-100.
- KRBEC, M.; ČECH, Oldřich; DŽUPA, V.; PACOVSKÝ, V.; KLÉZL, Z.: Infekční komplikace TEP kyčelního kloubu. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 2004, **71**(3): 179-188.
- 2005** ČECH, Oldřich; DŽUPA, V.: The European school of total hip arthroplasty and 35 years of total hip arthroplasty in the Czech Republic. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 2005, **72**(1): 57-76.
- ČECH, Oldřich; VÁVRA, J.; ZÍDKA, M.: Management of ischemic deformity after the treatment of developmental dysplasia of the hip. *Journal of Pediatric Orthopaedics*, 2005, **25**(5): 687-694.
- 2006** HORÁČEK, D.; ČECH, Oldřich; WEISSINGER, M.: Valgizační vysoká osteotomie tibie u genu varum arthroticum rozevřením klínu z vnitřní strany stabilizovaná úhlově stabilní dlahou TomoFix: Operační technika. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 2006, **73**(3): 197-204.
- 2008** DŽUPA, V.; NEJEDLÝ, A.; ČECH, Oldřich: Rekurentní osteomyelitida tibie po transportu kosti a její radikální interdisciplinární léčba. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 2008, **75**(5): 387-391.
- 2010** KRBEC, M.; ČECH, Oldřich: Ortopedie, traumatologie, chirurgie a současná koncepce péče o traumata pohybového aparátu. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 2010, **77**(3): 177-178.
- KRBEC, M.; ČECH, Oldřich: Vědecké a citační databáze a „impact faktor“ jako nástroj k posouzení úrovně publikace. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Českoslovaca*, 2010, **77**(4): 263-265.

- 2011** ČECH, Oldřich: Kam kráčí současná ortopedie – traumatologie jako obor a jaké budou v budoucnu její úkoly. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Čechoslovaca*, 2011, **78**(5): 393-394.
- 2012** SKÁLA-ROSENBAUM, J.; ČECH, Oldřich; DŽUPA, V.: Aloplastika u intrakapsulárních zlomenin krčku femuru. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Čechoslovaca*, 2012, **79**(6): 484-492.
- 2013** DOUŠA, P.; ČECH, Oldřich; WEISSINGER, M.; DŽUPA, V.: Trochanterické zlomeniny femuru. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Čechoslovaca*, 2013, **80**(1): 15-26.
- 2016** KRBEK, M.; ČECH, Oldřich: ACTA – jubileum časopisu. *Acta Chirurgiae Orthopaedicae et Traumatologiae Čechoslovaca*, 2016, **83**(6): 365-366.

4. Patenty, užité vzory

- Patenty** BEZNOSKA, S.; ČECH, Oldřich; HRUBÝ, I.; JANOUŠ, P.; NOVOTNÝ, J.: *Fixater s kompresním jádrem*. Registrační číslo: PV 1977-4002; 199880, datum registrace: 17.6.1977, datum udělení: 30.8.1982.
- BEZNOSKA, S.; ČECH, Oldřich; HRUBÝ, I.; JANOUŠ, P.; NOVOTNÝ, J.: *Mechanické kompresní zařízení*. Registrační číslo: PV 1977-4003; 199881, datum registrace: 17.6.1977, datum udělení: 30.8.1982.
- BEZNOSKA, S.; ČECH, Oldřich; HRUBÝ, I.; JANOUŠ, P.; NOVOTNÝ, J.: *Pevný fixační rám*. Registrační číslo: PV 1977-4006; 200337, datum registrace: 17.6.1977, datum udělení: 30.11.1983.
- BEZNOSKA, S.; ČECH, Oldřich; HRUBÝ, I.; JANOUŠ, P.; NOVOTNÝ, J.: *Kloubový fixater*. Registrační číslo: PV 1977-4004; 200336, datum registrace: 17.6.1977, datum udělení: 30.11.1983.
- BEZNOSKA, S.; ČECH, Oldřich; HRUBÝ, I.; LUKÁŠ, J.: *Vyosený běžec vnější skeletální fixace*. Registrační číslo: PV 1979-9476; 209725, datum registrace: 28.12.1979, datum udělení: 15.7.1982.
- BEZNOSKA, S.; ČECH, Oldřich; HRUBÝ, I.; LUKÁŠ, J.: *Výkyvný běžec vnější skeletální fixace*. Registrační číslo: PV 1979-9475; 209724, datum registrace: 28.12.1979, datum udělení: 15.7.1982.
- BEZNOSKA, S.; ČECH, Oldřich; HRUBÝ, I.; LUKÁŠ, J.: *Složené vrtací pouzdro pro lékařské účely*. Registrační číslo: PV 1979-9482; 210492, datum registrace: 28.12.1979, datum udělení: 15.2.1983.

BEZNOSKA, S.; ČECH, Oldřich; HRUBÝ, I.; LUKÁŠ, J.: *Tažný šroub vnější skeletální fixace*. Registrační číslo: PV 1979-9488; 210494, datum registrace: 28.12.1979, datum udělení: 15.2.1983.

BEZNOSKA, S.; ČECH, Oldřich; HRUBÝ, I.; LUKÁŠ, J.: *Cervikokapitální endoprotéza*. Registrační číslo: PV 1978-8829; 203628, datum registrace: 22.12.1978, datum udělení: 15.03.1983.

BEZNOSKA, S.; ČECH, Oldřich; HRUBÝ, I.; LUKÁŠ, J.: *Universální lékařský otáčecí nástroj*. Registrační číslo: PV 1979-9487; 209374, datum registrace: 28.12.1979, datum udělení: 01.07.1983.

BEZNOSKA, S.; ČECH, Oldřich; HRUBÝ, I.; LUKÁŠ, J.; NOVOTNÝ, J.: *Clič pro rámový fixa-ter*. Registrační číslo: PV 1977-7402; 194522, datum registrace: 11.11.1977, datum udělení: 29.1.1982.

BEZNOSKA, S.; ČECH, Oldřich; HRUBÝ, I.; LUKÁŠ, J.; NOVOTNÝ, J.: *Spona rámové fixace*. Registrační číslo: PV 1977-8907; 205339, datum registrace: 28.12.1977, datum udělení: 30.3.1984.

BEZNOSKA, S.; ČECH, Oldřich; HRUBÝ, I.; LUKÁŠ, J.; NOVOTNÝ, J.: *Kloubová spojka rámové fixace*. Registrační číslo: PV 1977-8906; 205338, datum registrace: 28.12.1977, datum udělení: 30.3.1984.

Užitné vzory

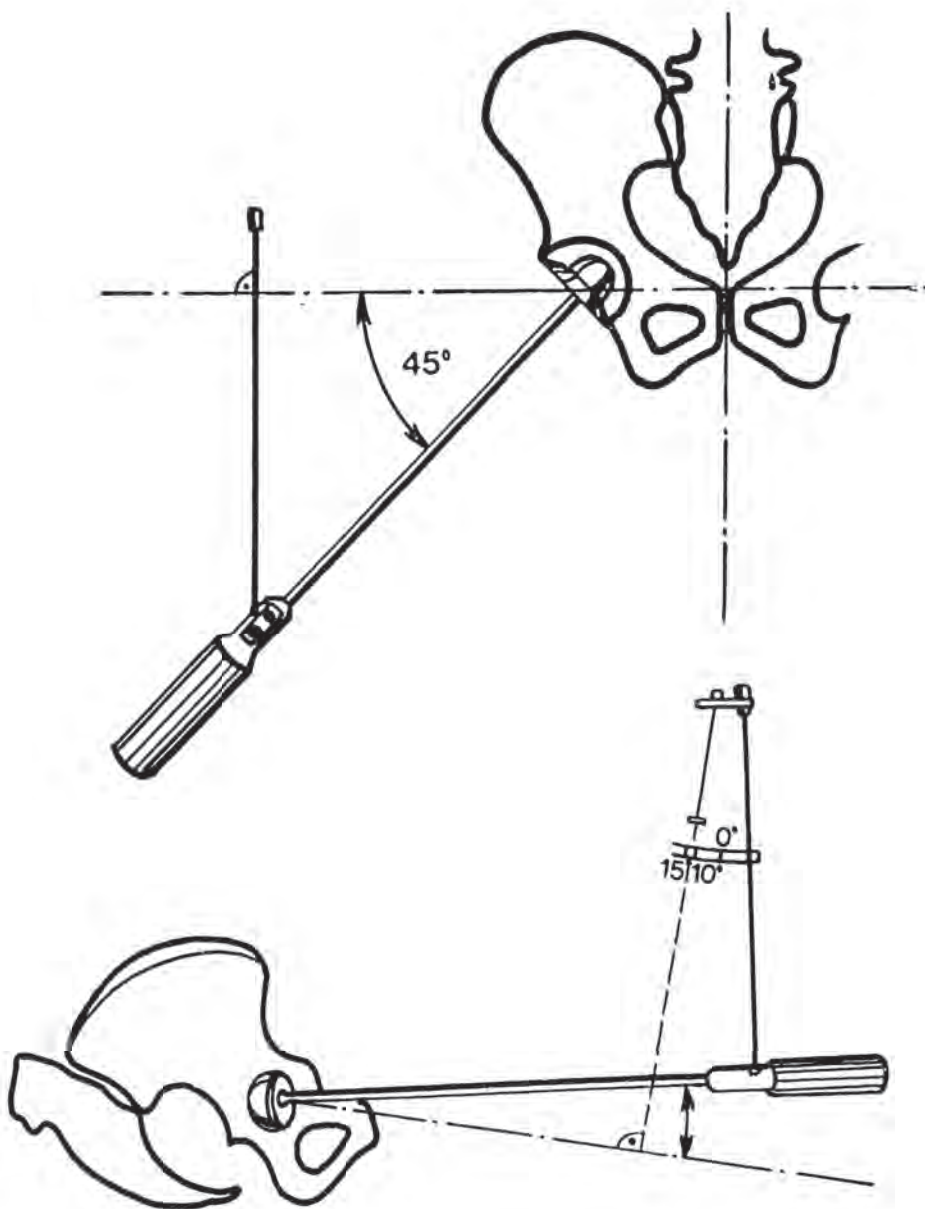
ČECH, Oldřich: *Cementované kyčelní jamky s keramickou vložkou*. Registrační číslo: PUV 1994-2189; 2128, datum registrace: 28.5.1993, datum udělení: 17.8.1994.

ČECH, Oldřich: *Keramická hlavice cervikokapitálních endoprotéz*. Registrační číslo: PUV 1994-2190; 2129, datum registrace: 7.4.1994, datum udělení: 17.8.1994.

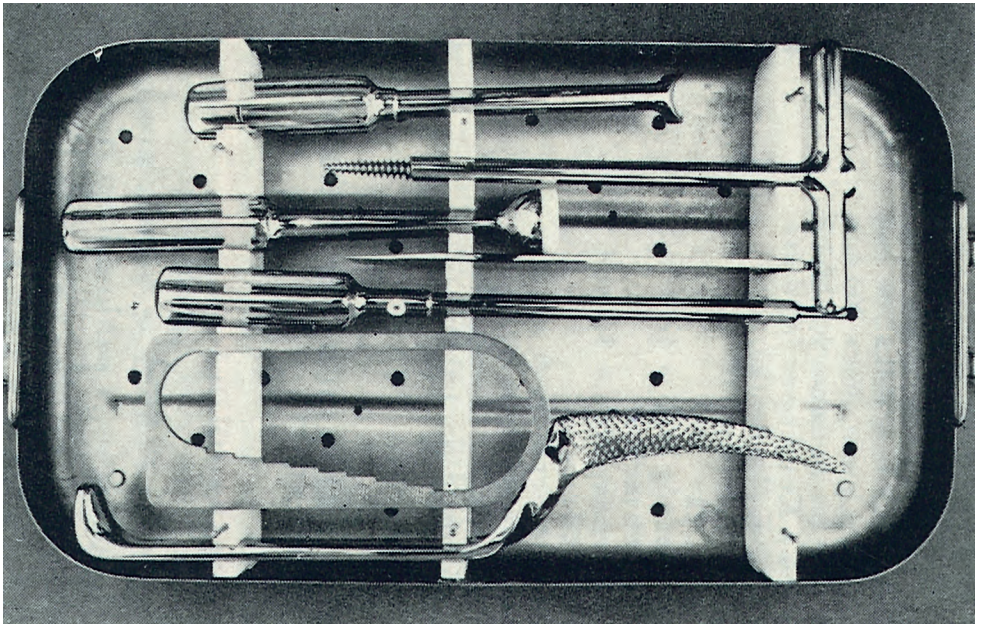
OBRAZOVÁ PŘÍLOHA

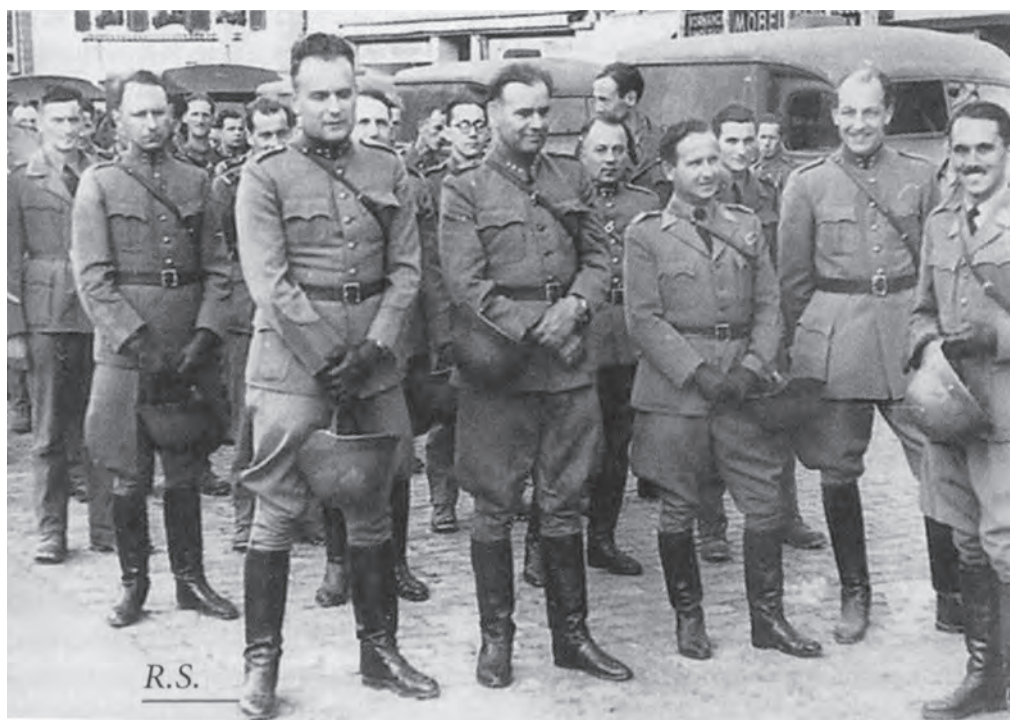
Bratři Čechové: zleva Přemysl, Evžen, Oldřich

Úhloměr k centralizaci jamky kyčelního kloubu navržený Oldřichem Čechem.

A.O INSTRUKTOREN 1960

nahöfe Protagonisté moderní osteosyntézy

dole Nápad se zrodil na pravidelných vojenských cvičeních, M. Müller zcela vpravo

nahoře Oldřich Čech a Bernhard Weber
dole S Maurice Müllerem a kolegy na kongresu v Dubrovniku

S manželkou Hedou na dovolené v Benátkách

S přítelem malířem Josefem Jírou v jeho ateliéru na Malé Skále

nahorě Operační a přednáškové turné po Indii, zleva A. Debrunner, O. Čech, Z. Klézl, T. Trč.
dole S indickými kolegy

Na vojně v padesátých letech

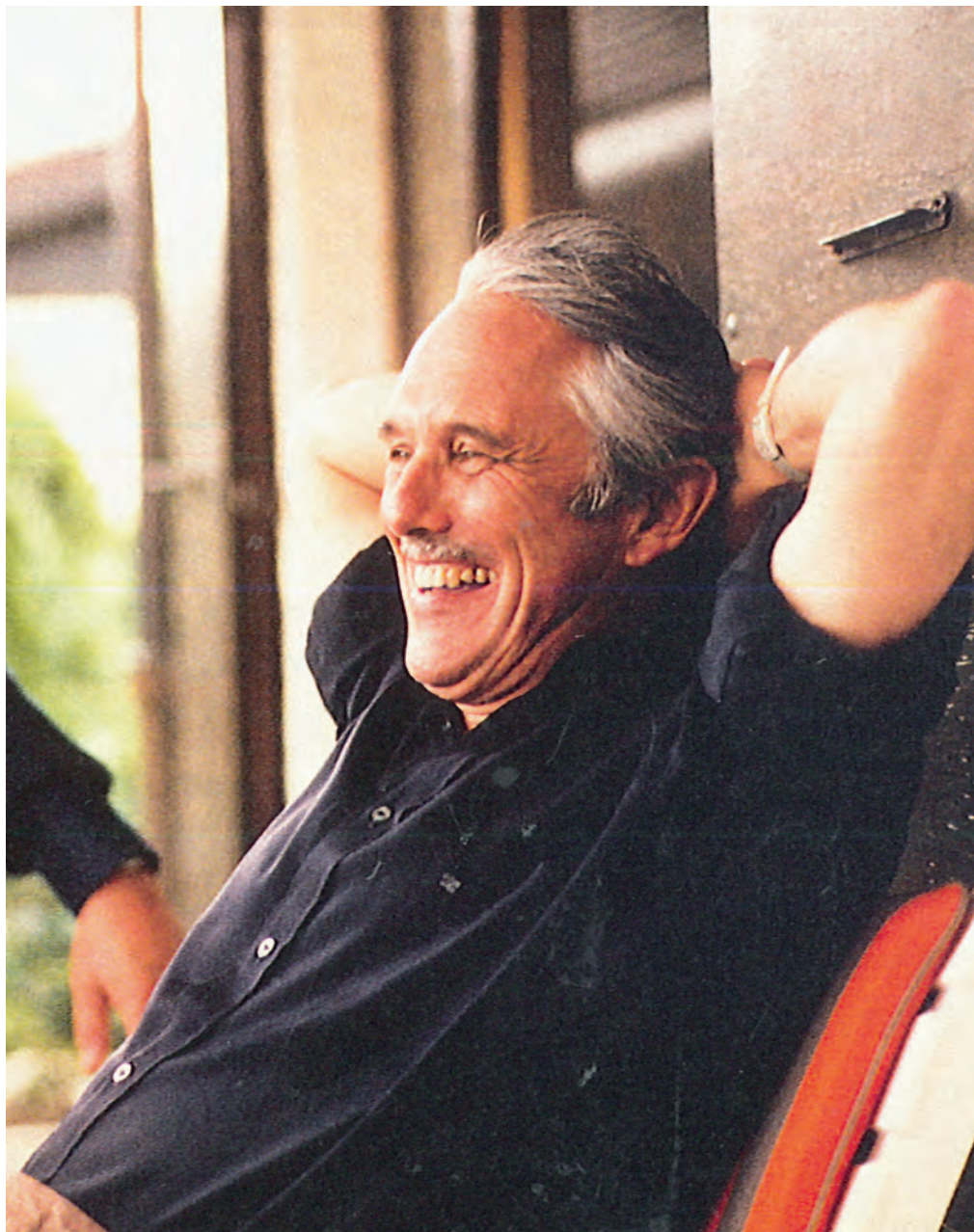
nahore Basketbalový tým Sokola Dolní Počernice, O. Čech vzadu uprostřed, ležící vpravo vpředu Evžen Čech.
dole Vinohradští ortopedi v dresech pražské Slávie, v zadní řadě trenér týmu Oldřich Čech.

nahoře S profesorem Františkem Stryhalem
a doktorem Miroslavem Lomíčkem

dole Doma v Dolních Počernicích, říjen 2019

Maurice E. Müller

Před nemocnicí v St. Gallenu, šipka označuje někdejší lékařský pokoj Oldřicha Čecha.

74201 7978
MUDr. OLDŘICH ČECH, CSc. 77
Prof. MUDr. RUDOLF PAVLANSKÝ, CSc.

Aloplastika kyčelního kloubu

ALBERTOVA SBÍRKA
Práce z operativních oborů

 AVICENUM, ZDRAVOTNICKÉ NAKLADATELSTVÍ

HISTORY OF THE CZECHOSLOVAK, AND THE CZECH AND SLOVAK ORTHOPAEDICS

Oldřich Čech, the Editor

Special Issue of
ACTA CHIRURGIAE ORTHOPAEDICAE
ET TRAUMATOLOGIAE ČECHOSLOVACA

Oldřich Čech
František Stryhal
Moderní
osteosynthesa
v traumatologii
a ortopedii

AVICENUM / ZDRAVOTNICKÉ NAKLADATELSTVÍ

O. Čech
a spol.

Stabilní
osteosyntéza
v traumatologii
a ortopedii

AVICENUM ZDRAVOTNICKÉ NAKLADATELSTVÍ

B. G. Weber
O. Čech

Pseudarthrosen

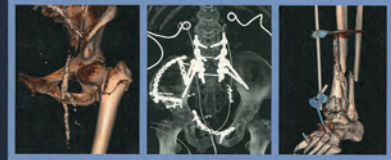
Pathophysiologie
Biomechanik
Therapie
Ergebnisse

Verlag Hans Huber
Bern Stuttgart Wien

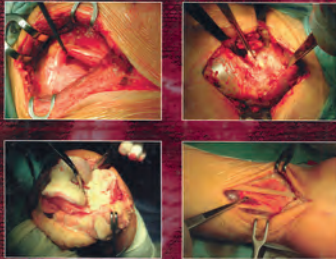
Oldřich Čech, Pavel Douša, Martin Krbec et al.

TRAUMATOLOGIE POHYBOVÉHO APARÁTU, PÁNVE, PÁTEŘE A PAKLOUBY

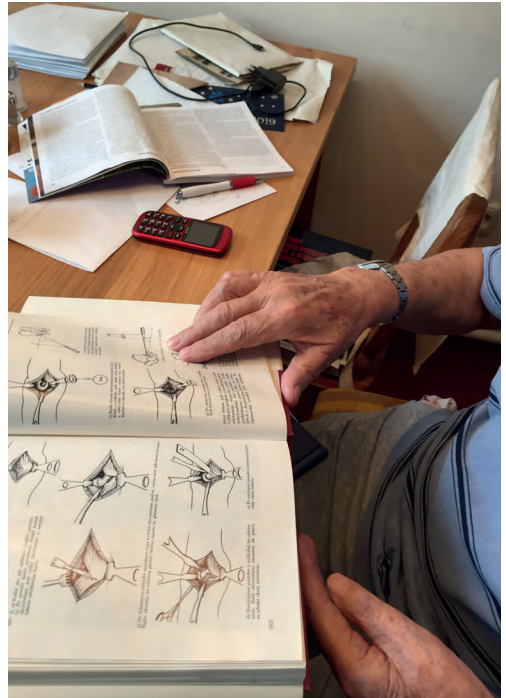

OPERAČNÍ PŘÍSTUPY KE SKELETU KONČETIN, PÁNVE A PÁTEŘE

Antonín Sosna, Oldřich Čech, Martin Krbec

TRITON

Oblíbený sport profesora Čecha – sjezdové lyžování

Nikdy jsem se nenudil. Neměl jsem na to čas!

Prof. MUDr. Oldřich Čech, DrSc.

Edice Osobnosti 3. LF UK, sv. 7

Editor: Jaroslav Veis

Autoři textů: Michal Anděl, Monika Arenbergerová, Oldřich Čech,

Otakar Dolejš, Martin Krbec, Antonín Sosna, Jaroslav Veis

Fotografie: Miroslav Zajíc, Jaroslav Veis, archiv Oldřicha Čecha

Bibliografie: SVI 3.LF UK

Obálka a grafická úprava: Carton Clan

Tisk: Janova dílna, Železniční 123, Třebestovice

Vydala 3. lékařská fakulta Univerzity Karlovy v listopadu 2019

1.vydání

©Univerzita Karlova, 3. lékařská fakulta, 2019

ISBN: 978-80-87878-42-2